

Nedsättning av energiskatter

Delbetänkande från EL 90

SOU 1989:82

Ref

Statens offentliga utredningar

1989:82

Miljö- och energidepartementet

Nedsättning av energiskatter

Delbetänkande av utredningen om konkurrensvillkoren för
elintensiv industri
Stockholm 1989

Allmänna Förlaget har utgivit en bibliografi över SOU och Ds som omfattar åren 1981-1987. Den kan köpas från förlagets Kundtjänst, 106 47 STOCKHOLM.
Best. nr. 38-12078-X.

Beställare som är berättigade till remissexemplar eller friexemplar kan beställa sådana under adress:

Regeringskansliets förvaltningskontor

SOU-förrådet

103 33 STOCKHOLM

Tel: 08/763 23 20 Telefontid 8¹⁰ - 12⁰⁰ (externt och internt)

08/763 10 05 12⁰⁰ - 16⁰⁰ (endast internt)

Omslag: Anna Gunneström
Gotab, Stockholm 1989

ISBN 91-38-10420-2
ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för
miljö- och energidepartementet

Genom beslut den 22 december 1988 bemyndigade regeringen chefen för miljö- och energidepartementet att tillkalla en särskild utredare för att undersöka hur konkurrensförhållandena för den elintensiva industrin påverkas under kärnkraftsavvecklingen samt redovisa eventuella behov av åtgärder för att bibehålla rimliga internationella konkurrensvillkor för denna industri samtidigt som kärnkraftsavvecklingen genomförs.

Med stöd av detta bemyndigande förordnades samma dag generaltulldirektören Ulf Larsson som utredare.

Utredningen antog namnet EL 90.

Till huvudsekreterare i utredningen utsågs den 1 februari 1989 avdelningsdirektören Sten Kjellman och som biträdande sekreterare kamrern Karin Alm (fr o.m. den 24 april 1989), kanslisekreteraren Gun Enlund (fr.o.m. den 1 februari 1989) och civilingenjören Hans Ristborg (fr.o.m. den 24 juli 1989).

Genom beslut den 27 april 1989 (dir. 1989:34) gavs utredaren i uppdrag att med förtur utreda effekterna av nedsättningsreglerna inom ett system med mervärdeskatt, punktskatter och miljöavgifter på energi, samt att redovisa sina överväganden i denna fråga senast den 16 oktober 1989.

Härmed överlämnar jag delbetänkandet (SOU 1989:82)
Nedsättning av energiskatter.

Särskilt yttrande har avgivits av sakkunniga Herbert
Fritzsche, Sven-Erik Malmblad och Orvar Nyquist.

Stockholm i oktober 1989

Ulf Larsson

/Sten Kjellman

Karin Alm

Gun Enlund

Hans Ristborg

INNEHÅLL

	<u>Sid</u>
SAMMANFATTNING	7
1 INLEDNING	13
1.1 Direktiven	13
1.2 Utredningsarbetet	15
1.3 Betänkandets disposition	16
2 NUVARANDE ENERGIBESKATTNING	19
2.1 Allmän energiskatt på elkraft	20
2.2 Skatt på viss elektrisk kraft (vattenkraft)	23
2.3 Särskild skatt för elkraft från kärnkraftverk	24
2.4 Allmän energiskatt på bränslen samt särskild skatt för olje- produkter och kol	24
2.5 Bensinskatt och särskild skatt på bensin	26
2.6 Jämförelse mellan skattesatserna för olika energislag	28
2.7 Nedsättning av allmän energiskatt	28
2.7.1 Nedsättning vid yrkes- mässig växthusodling	28
2.7.2 Nedsättning vid indu- striell tillverkning	29
3 ENERGIANVÄNDNING OCH ENERGI- BESKATTNING I INDUSTRIEN SAMT I VÄXTHUSNÄRINGEN	33
3.1 Industrins energiförbrukning	33
3.1.1 Gruvindustrin	39
3.1.2 Massa- och pappersindustrin	41
3.1.3 Den kemiska basindustrin	42
3.1.4 Jord- och stenvaruindustrin	44
3.1.5 Järn-, stål- och ferro- legeringsverk	47
3.1.6 Ickejärnmetallindustri	49
3.1.7 Annan energikrävande indu- striproduktion	50
3.2 Den energikrävande industrins lokalisering	52
3.3 Energibeskattningsens omfattning	58
3.4 Skattenedsättningens utveckling och omfattning	61
3.5 Energiförbrukningen i växthus m. m.	63

		<u>Sid</u>
4	AKTUELLA SKATTE- OCH AVGIFTSFÖRSLAG	67
4.1	Kommittén för indirekta skatter	67
4.2	Miljöavgiftsutredningen	70
5	KONSEKVENSER AV ALTERNATIVA REGLER FÖR ENERGISKATTENEDSÄTTNING	73
5.1	Kalkylmetoden	73
5.2	Energibeskattnig och skattenedsättning år 1989 - referensalternativet	77
5.3	KIS-alternativet	78
5.4	MIA-alternativet	81
5.5	Summering av kalkylresultaten för industrin	88
5.6	Kalkyler för växthusnäringen	90
6	NEDSÄTTNINGSREGLERNA I FRAMTIDENS SKATTE- OCH AVGIFTSSYSTEM	95
6.1	Beskattnig av spillvärme	96
6.2	Konsekvenser för industrins konkurrenskraft	99
6.3	Nedsättningssystemets utformning	101
	Särskilt yttrande från sakkunniga Herbert Fritzsche, Sven-Erik Malmeblad och Orvar Nyqvist	105

Bilagor

Bilaga 1	Direktiv	109
Bilaga 2	Statistiska centralbyrån: Energi-skattebelastningen på industrin. Beräkningar av nuvarande och alternativa skattesatsers och nedsättningsreglers incidens.	113
Bilaga 3	Energienheter m. m.	149

SAMMANFATTNING

Detta betänkande behandlar nedsättningsreglernas betydelse för den energiintensiva industrin inom ett system med mervärdeskatt, punktskatter och miljöavgifter på energi.

Nuvarande energibeskattningsregler

Energiområdet är idag i princip undantaget från mervärdebeskattningsregler. Området beskattas huvudsakligen med punktskatter enligt lagen om allmän energiskatt.

Nedsättning av den allmänna energiskatten kan medges vid industriell tillverkning samt vid yrkesmässig växthusodling. Beslut angående nedsättning vid industriell tillverkning fattas i särskild ordning av regeringen. För växthusnäringen tillämpas en generell nedsättningsregel.

Syftet med nedsättningsreglerna är att undanröja de konkurrenssnackdelar för industrin som följer av att energin beskattas med punktskatter.

Regeringens beslut för åren 1988 och 1989 avseende nedsättning av allmän energiskatt vid industriell tillverkning innebär att skatten för el och bränslen begränsats till 1,7 % av de tillverkade produkternas saluvärde. Nedsättningsunderlaget utgörs av den

allmänna energiskatten på el, kol, gasol och naturgas samt 291 kr./m³ av skatten på olja. Värdet av nedsättningen uppgick år 1988 till ca 720 milj.kr.

För el och bränsle som används för växthusuppvärmning gäller att endast 15 % av den allmänna energiskatten betalas. Värdet av denna nedsättningen uppgick år 1988 till 87 milj. kr.

Industrins energiförbrukning

Enligt industristatistiken för år 1987 uppgick energiinnehållet i industrins inköp av energiråvaror till 369 PJ (PJ=10¹⁵ joule). Kostnaderna för dessa inköp var ca 17,5 miljarder kr.

De mest energikrävande branschernas procentuella andelar av industrins energiinköp, i termer av energiinnehåll, framgår av sammanställningen nedan. Där visas även vilket energislag som är dominerande i respektive bransch, och hur stor dess procentuella andel av branschens energianvändning är.

Bransch	Andel av industrins tot. energiinköp	Dominerande energislag (dess andel)
Gruvindustrin	4,2 %	el (57 %)
Massa- och pappersindustrin	28,6 %	el (62 %)
Den kemiska basindustrin	7,0 %	el (72 %)
Jord- och stenvaruindustrin	7,0 %	kol/koks (43 %) olja (30 %)
Järn-, stål- och ferrolegeringsverk	19,2 %	kol/koks (50 %)
Ickejärnmetallverk	3,7 %	el (65 %)

Lokalisering

I hela landet är ca 107 000 personer sysselsatta i energikrävande industriproduktion. Detta motsvarar 14,2 % av alla industrissysselsatta.

Huvuddelen av den energikrävande produktionen finns i Norrland och Bergslagslänen. I dessa områden arbetar ca 60 % av de sysselsatta i energikrävande industriproduktion; var fjärde industrissysselsatt arbetar där vid ett energikrävande arbetsställe.

Växthusnäringen är främst lokaliserad till Skåne.

Konsekvenser av alternativa regler för energiskattenedsättning

En jämförelse har gjorts mellan nuvarande energiskattesystem och två alternativa system.

Det ena jämförelsealternativet är baserat på förslaget till energibeskattnings från kommittén för indirekta skatter (KIS). Detta förslag har kompletterats med de energiskattehöjningar som trädde i kraft den 1 juli 1989.

Det andra alternativet har sammanställts efter kontakter med miljöavgiftsutredningens (MIA:s) sekretariat och innebär bl. a. miljöavgifter på svavel och koldioxid samt en reduktion av de nuvarande punktskatterna på bränslen.

KIS-alternativet innebär jämfört med dagens system lägre punktskatter på el, olja och naturgas och högre punktskatter på bensin och gasol. Utan nedsättning blir den totala energiskatten för hela industrin något

högre än dagens skatteuttag. Det sker även en relativ förändring av belastningen på industrins olika branscher. Skattebelastningen ökar för massa- och pappersindustrin samt för cement- och kalkindustrin, medan den sjunker för branscher som med dagens system har låg skattenedsättning. Om energibeskattningen maximeras till 1,0 % eller 1,7 % av saluvärdet blir skattebelastningen lägre än med dagens skatte- och nedsättningssystem.

MIA-alternativet innebär en lägre punktskatt på el men högre skatte- och avgiftsbelastning på bränslen. När nedsättning medges så att uttaget av punktskatt och miljöavgift på koldioxid maximeras till 1 % av saluvärdet blir skatte- och avgiftsbelastningen ca 600 milj. högre än med nuvarande system. Om gränsen för nedsättning höjs till 1,7 % ökar det totala skatte- och avgiftsuttaget med ytterligare ca 700 milj. kr. (för mer exakta uppgifter se tabell 5.5). Detta alternativ är det som närmast motsvarar det förslag som MIA lagt fram i betänkandet (SOU 1989:83) Ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Energi och trafik.

För växthusnäringen motsvarar dagens skattebelastning ca 8 % av saluvärdet. Med nedsättning sänks skattebelastningen till 1,8 %. KIS-alternativets skattesatser reducerar motsvarande andelar till 6,2 % resp. 0,9 %. MIA-alternativet innebär däremot en ökad skattebelastning för växthusnäringen, om inte nedsättning medges för punktskatter och miljöavgifter på såväl koldioxid och svavel.

Utredningens bedömning

EL 90:s betänkande innehåller beräkningar av de kostnadsförändringar på kort sikt som olika avgifter och skatter ger upphov till, främst för den energikrävande industrin. Det är därmed framför allt avsett att tjäna som underlag för de beslut som skall fattas angående skatter och miljöavgifter inom energiområdet.

Avslutningsvis framför utredningen sina synpunkter i vissa frågor som ligger inom det behandlade området.

EL 90 avråder från ett införande av en s. k. spillvärmeskatt. Utifrån vad EL 90 erfarit skulle en dylik skatt medföra på sikt kraftigt höjda elpriser och därmed negativa effekter för industrin. Dessa negativa effekters omfattning skulle vida överstiga skattens positiva verkan vad gäller gynnande av energieffektiv kraftproduktion.

Beträffande den av MIA föreslagna koldioxidavgiften vill EL 90 framhålla att den i sin helhet bör få medräknas i nedsättningsunderlaget. Detta är viktigt i avvaktan på att motsvarande avgifter införs i länder där industri som konkurrerar med den svenska industrin återfinns. En dylik avgift skulle annars medföra betydande konkurrensnackdelar för den svenska industrin. Av samma skäl anser EL 90 att bränslen för elproduktion bör undantas från koldioxidavgiften.

Olika skäl kan anses tala för en mer genomgripande förändring av nuvarande nedsättningssystem. I det nu aktuella tidsperspektivet anser dock EL 90 att nuvarande system - med de möjligheter till ändringar av nedsättningsunderlag resp. gräns utöver vilken nedsättning medges - väl kan tjäna sitt syfte.

I ett längre tidsperspektiv kan dock en annan utformning, som t. ex. även inkluderar stimulans till energihushållning, anses önskvärd. En mer genomgripande förändring av nedsättningssystemet bör dock föregås av ett särskilt utredningsarbete med tidsramar som tillåter en grundlig analys av alternativa systems effekter.

Avslutningsvis ges även vissa synpunkter på nedsättningsreglerna i ett EG-perspektiv.

1.1 Direktiven

EL 90 skall enligt tilläggsdirektiven (dir. 1989:34, se bilaga 1) utreda effekterna av olika nedsättningsregler inom ett system med mervärdeskatt, punktskatter och miljöavgifter på energi.

Kommittén (Fi 1987:06) för indirekta skatter (KIS) avlämnade sitt betänkande (SOU 1989:35) Reformerad mervärdeskatt m. m. i juni 1989. I betänkandet föreslås att energiområdet skall inordnas under mervärdebekskattningen samtidigt som nuvarande punktskatter på energi behålls med sänkta skattesatser. Kommittén anser att dagens regler för nedsättning av energiskatt vid industriell tillverkning i princip måste behållas i ett framtida energiskattesystem, men att förutsättningarna för att medge nedsättning bör ses över. Vid översynen bör särskilt beaktas vilka skatter som skall ingå i nedsättningsunderlaget, om även miljöavgifter bör ingå samt vilka konsekvenser det får om sådana avgifter inkluderas resp. ej inkluderas i nedsättningsunderlaget.

I samband med behandlingen av regeringens kompletteringsproposition (prop. 1988/89:150, FiU 30, rskr. 327) hemställde riksdagen att regeringen skyndsamt lägger fram ett förslag till ändring av de avdragsbestämmelser som gäller vid kondenskraftproduktion av

el så att denna produktion beskattas på samma sätt som produktionen i kraftvärmeverk. KIS betänkande innehåller bl. a. ett förslag till en sådan förändring.

I direktiven till EL 90 anges att KIS överväganden inom energiområdet bör vara en utgångspunkt för arbetet.

Miljöavgiftsutredningen (ME 1988:03), MIA, har bl. a. i uppdrag att lämna förslag till ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. I ett delbetänkande (SOU 1989:21), Sätt värde på miljön! - Miljöavgifter på svavel och klor, presenterades förslag till miljöavgifter på bl. a. svavelutsläpp vid oljeförbränning. Genom tilläggsdirektiv (Dir. 1989:33) fick MIA i uppdrag att senast den 16 oktober 1989 redovisasina överväganden rörande energi- och trafikområdena. Därutöver har man, genom regeringsbeslut i juni 1989, fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för införande av skatt på uran som används i kärnkraftverk.

EL 90 har inhämtat att även MIA förutsätter att de nuvarande bestämmelserna för nedsättning skall behållas. De avgifter på utsläpp av koldioxid som föreslås skall inkluderas i nedsättningsunderlaget. MIA anser dock att det är önskvärt att nedsättningsbestämmelserna ges en utformning som medför ökade incitament till energihushållning.

Vid den slutliga utformningen av hela regelverket för beskattning resp. miljöavgifter inom energiområdet bör, enligt tilläggsdirektiven till EL 90, behovet av nedsättningsbestämmelser beaktas. Utredningen skall bedöma effekterna om de nuvarande bestämmelserna gällande nedsättning slopas eller ges en annan utformning.

I utredningsarbetet har följande personer deltagit:

såsom sakkunniga

utredningssekreteraren Kjell Fransson,
verkställande direktören Herbert Fritzsche,
förbundsekonomen Claes Hellgren,
utredaren Eva Kvarfordt (t. o. m. 1989-08-28),
direktören Sven Erik Malmeblad,
verkställande direktören Orvar Nyquist,
ombudsmannen Erik Wångby
samt utredaren Peter Åsell

såsom experter

departementssekreteraren Anders Ahnlid,
avdelningsdirektören Gunilla Almqvist,
departementssekreteraren Gunnar Balsvik (fr. o. m.
1989-08-21),
planeringschefen Tord Eng,
departementssekreteraren Lars Engström,
departementssekreteraren Monica Falck,
departementssekreteraren Håkan Heden,
marknadschefen Gunnar Lundberg,
departementsrådet Hans Christer Olson,
departementssekreteraren Ted Stahl (t.o.m. 1989-08-20)
samt departementssekreteraren Mats Wadman.

1.3 Betänkandets disposition

Kapitel två innehåller en översikt av aktuella energibeskattnings- och nedsättningsbestämmelser. I kapitel tre redovisas industrins och växthusnäringens förbrukning av bränslen och elkraft. Vidare ges en beskrivning av nedsättningsreglernas tillämpning och kvantitativa betydelse över tiden. I kapitel fyra redogörs för huvuddragen i kommitténs för indirekta

skatter och miljöavgiftsutredningens förslag inom energiområdet.

I kapitel fem presenteras utredningens effektberäkningar och övriga konsekvensbedömningar. Där beskrivs med hjälp av 1987 års industristatistik olika branschers situation vid alternativa nedsättningsregler.

Kapitel sex innehåller EL 90:s bedömning av nedsättningsreglernas betydelse i ett längre tidsperspektiv. Under de närmaste årtiondena kan effekterna av de olika nedsättningsalternativen komma att förändras. Hur detta sker beror bl. a. på vilket underlag som medges för nedsättning liksom hur de ekonomiska styrmedlen på energiområdet slutligen utformas. Skattenedsättningens betydelse påverkas naturligtvis även av energiprisernas utveckling.

I detta kapitel ges en kort sammanfattning av de bestämmelser och skattesatser som f. n. gäller inom energiområdet. Därmed ges en grund som möjliggör förståelse av de beräkningar som presenteras i betänkandet. Syftet är alltså inte att beskriva hela det regelverk som styr beskattningen på energiområdet.

Kommittén för indirekta skatter (KIS) har nyligen redovisat de gällande bestämmelserna för energibeskattningen i betänkandet (SOU 1989:35) Reformerad mervärdeskatt m. m. För en mer utförlig beskrivning av energiskatteområdet hänvisas till kapitel IV i del I av nämnda betänkande.

Energi är enligt mervärdeskattelagen i princip undantagen från mervärdeskatt. Detta gäller råolja, elkraft, värme samt gas eller annat bränsle för uppvärmning eller energialstring. Med "annat bränsle" avses t. ex. träkol, stenkol, torv, halm och ved samt produkter av dessa, t. ex. träflis, sågspån, halm- och torvbriketter, pellets. Vissa energikällor, bl. a. T-sprit samt vissa fotogensorter, belastas dock med mervärdeskatt.

Större delen av energiområdet beskattas istället med punktskatter. Följande lagar är i dag aktuella:

- Lagen (1957:262) om allmän energiskatt (EL), som behandlar allmän energiskatt på elkraft och andra bränslen än bensin.
- Lagen (1982:1201) om skatt på viss elektrisk kraft (vattenkraft).
- Lagen (1983:1104) om särskild skatt för elektrisk kraft från kärnkraftverk.
- Lagen (1973:1216) om särskild skatt för oljeprodukter och kol (LSO), som utöver vissa oljeprodukter och kol även omfattar bensin.
- Lagen (1961:372) om bensinskatt.
- Lagen (1974:992) om nedsättning av allmän energiskatt (NEL).

I följande avsnitt redovisas dels de skattesatser som är aktuella enligt ovan nämnda lagtexter, dels de bestämmelser - avseende skattskyldighet m. m. - som varit relevanta för utredningens arbete.

2.1 Allmän energiskatt på elkraft

Elkraft som produceras inom landet och som distribueras inom landet är i princip skattepliktig enligt lagen om allmän energiskatt (EL). Vissa undantag finns, skatteplikt föreligger t. ex. inte för elkraft som förbrukas i en s. k. avkopplingsbar elpanna. Skyldighet att erlagga skatt åligger huvudsakligen den som förbrukar egenproducerad elkraft eller distribuerar elkraft. Den skattskyldige skall vara registrerad hos riksskatteverket (RSV).

Vid deklaration för energiskatt på elkraft får enligt EL avdrag göras bl. a. för skatt på elkraft, som

- ° exporterats,
- ° levererats till järnvägar, spårvägar, o. d.,
- ° producerats i mottrycksanläggning och förbrukats i egen industriell verksamhet,

° förbrukats eller sålts för förbrukning med annat ändamål än energialstring.

Avdrag enligt den sista punkten omfattar framför allt elektrokemiska processer, t. ex. den elektrolytiska framställningen av klor och alkali ur natriumklorid-elektrolyter. Hit hör också framställning av metaller, t. ex. koppar, aluminium, guld och silver, ur salter eller andra kemiska föreningar genom elektrolys. Den förbrukade elektriska kraften har i dessa fall omvandlats till kemiskt bunden energi, och de framställda grundämnena har högre energiinnehåll än de kemiska föreningar som de framställts ur. I andra fall medför inte elektrolysprocessen att någon sådan bindning av energi sker och då medges inte skatteavdrag. Detta gäller t. ex. för galvaniseringsprocesser.

I vissa elektrotermiska processer är förhållandena mer komplicerade då elkraften i samma process termiskt både används för smältning av råvarorna (ej rätt till skatteavdrag) och t. ex. reducering av metalloxid till metall (kemisk bindning av energi och därmed rätt till skatteavdrag). Skatteavdrag får i dessa fall göras för två tredjedelar av förbrukningen. Avdrag enligt denna regel gäller framför allt vid framställning av ferrolegeringar. Andra elektrotermiska processer är framställning av kisel och kalciumkarbid.

Avdraget har betydelse främst för elektrolysförfarandet eftersom de elektrotermiska processerna normalt används i företag som utnyttjar möjligheterna till nedsättning enligt lagen om nedsättning av allmän energiskatt.

Enligt riksdagens beslut om den ekonomiska politiken (prop. 1988/89:150, 151 och 100, FiU30, rskr. 327) höjdes punktskatterna på energi fr. o. m. den 1 juli 1989. Finansutskottet skrev i sitt betänkande:

Utskottet finner det av bl. a. energipolitiska - men också finanspolitiska - skäl motiverat att i avvaktan på en genomgripande skatteomläggning höja elskatten med 2 öre per kilowattimme. Höjningen bör vara generell och alltså omfatta all elektrisk kraft oberoende av nu gällande skattesats.

Vidare föreslår utskottet att skatten på olja höjs med 100 kr./m³. En motsvarande höjning av skatten på kol, naturgas och gasol bör göras enligt tidigare praxis vid höjning av den allmänna energiskatten. Gasol som används för motordrift bör undantas från skattehöjningar.

Den föreslagna energiskattehöjningen kan också ses som ett led i den för år 1990 planerade skattesänkningen på arbete - genom t. ex. sänkta skattesatser och/eller skattereduktion.

Regeringen har tidigare beslutat att den allmänna energiskatten för år 1989 vid industriell tillverkning skall begränsas så att den utgör högst 1,7 % av de tillverkade produkternas försäljningsvärde fritt fabrik. Regeringen har i besluten föreskrivit att av skatten på olja skall endast 291 kr./m³ få inräknas i nedsättningsunderlaget. Utskottet anser att de nu förordade energiskattehöjningarna, förutom skatten på olja, inte bör slå igenom för företag med industriell tillverkning. Regeringens beslut bör således inte ändras på denna punkt.

Efter höjningen av elskatten den 1 juli 1989 gäller skattesatsen 7 öre/kWh för förbrukning i industriell verksamhet. För övrig förbrukning är skattesatsen 9,2 öre/kWh utom vid förbrukning i nedanstående kommuner där skattesatsen är 8,2 öre/kWh.

Skatteuppbörden från den allmänna energiskatten på elkraft uppgick under år 1988 till 6 333 milj. kr. Antalet skattskyldiga var 522 st.

Län	Kommuner
Norrbottnens län	Samtliga kommuner
Västerbottens län	Samtliga kommuner
Jämtlands län	Samtliga kommuner
Västernorrlands län	Sollefteå Ånge Örnsköldsvik
Gävleborgs län	Ljusdal
Kopparbergs län	Malung Mora Orsa Älvdalen
Värmlands län	Torsby

2.2 Skatt på viss elektrisk kraft (vattenkraft)

Elkraft som inom landet framställs i ett vattenkraftverk med en installerad generatoreffekt av minst 1 500 kW är skattepliktig enligt lagen om skatt på viss elektrisk kraft (SEL). Skatten är 2 öre/kWh om elkraften produceras i ett vattenkraftverk som har tagits i drift före år 1973 och 1 öre/kWh om vattenkraftverket har tagits i drift under åren 1973-1977. Viss reduktion av skattesatserna gäller för el från mindre kraftverk. Elkraft som framställs i ett vattenkraftverk som har tagits i drift år 1978 eller senare är skattefri.

Skattskyldig är den som framställer skattepliktig elkraft, alltså producenten och inte ägaren av ett vattenkraftverk. Skattskyldigheten inträder vid

leveransen från vattenkraftverket, dvs. då elkraften matas ut på stamnätet.

Skatteuppbörden från den s. k. vattenkraftskatten uppgick under år 1988 till ca 1 miljard kr. Antalet skattskyldiga var 86 st.

2.3 Särskild skatt för elkraft från kärnkraftverk

Särskild skatt skall enligt lagen om särskild skatt för elektrisk kraft från kärnkraftverk (LAE) erläggas för elkraft som framställs i ett kärnkraftverk inom landet. Skattskyldig är reaktorinnehavaren. Skattskyldigheten inträder när elkraften levereras från kärnkraftverket. Skatten är 0,2 öre/kWh.

Skatteuppbörden från kärnkraftskatten uppgick under år 1988 till ca 134 milj. kr. Antalet skattskyldiga var 4 st.

2.4 Allmän energiskatt på bränslen samt särskild skatt för oljeprodukter och kol

De skattepliktiga bränslena och de den 1 juli 1989 gällande skattesatserna framgår av följande uppställning.

Inhemska fasta bränslen (t. ex. ved, torv, Höganäskol, men ej koks från gasframställning) är undantagna från skatteplikt.

	Allmän energiskatt	Särskild skatt
Fasta bränslen		
Stenkol	450 kr./ton	10 kr./ton
Stenkolsstybb	450 -"	10 -"
Briketter och liknande fasta bränslen av stenkol eller brunkol	450 -"	10 -"
Koks	450 -"	10 -"
Koksriketter	450 -"	10 -"
Koksstybb	450 -"	10 -"
Flytande bränslen		
Fotogen med tillsats som möjliggör drift av snabb- gående dieselmotorer	960 kr./m ³	-
Motorbrännolja och eldningsolja	960 kr./m ³	118 kr./m ³
Gasol som används för - motordrift	92 öre/l	-
- annat ändamål än motordrift	210 kr./ton	-
Gasformiga bränslen		
Naturgas	350 kr./1000m ³	-

Producenter och registrerade återförsäljare eller förbrukare är skattskyldiga. Skattskyldigheten inträder när den som är skattskyldig levererar bränsle till oregistrerad köpare, eller levererar till eget försäljningsställe för detaljförsäljning eller tar i anspråk bränsle för annat ändamål än försäljning. Vid deklaration får avdrag göras bl. a. för skatt på bränsle som förvärvats i beskattat skick och skatt på bränsle som förbrukats för bandrift eller i luftfartyg eller fartyg (när farkosten inte används för fritidsändamål eller annat privat ändamål).

Vidare medges avdrag, liksom vid allmän energiskatt på elkraft, för skatt på bränsle som förbrukats eller sålts för förbrukning för annat ändamål än energialstring. Denna möjlighet till avdrag gäller exempelvis bränslen som ingår kemiskt oförändrade i produkten. Ett annat exempel är kol som förbrukas för reduktionsändamål i metallurgiska processer.

Avdrag får dessutom göras för skatt på bränsle som förbrukats för produktion av annan skattepliktig elkraft än mottryckskraft för egen industriell verksamhet.

Skatteuppbörden uppgick under år 1988 till 6 967 milj. kr. från den allmänna energiskatten på bränslen och 1 023 milj. kr. från den särskilda skatten. Antalet skattskyldiga var 386 st.

2.5 Bensinskatt och särskild skatt på bensin

Bensinskatt och särskild skatt på bensin tas ut i enlighet med nedanstående uppställning. Bensin anses som blyfri om blyhalten är högst 0,013 gram/l vid 15°C.

Skattskyldig är den som inom landet tillverkar bensin, eller som har registrerats som återförsäljare eller förbrukare av bensin. Bestämmelserna om skattskyldighetens inträde är i stort sett desamma som gäller för energiskatt på bränslen.

Avdrag får bl. a. göras för skatt på bensin som har förvärvats för återförsäljning eller förbrukning i egen rörelse och för vilken skattskyldighet tidigare inträtt, som har förbrukats eller sålts för förbruk-

ning för framdrivande av tåg eller andra järnvägsfordon, eller som exporterats.

	Bensinskatt kr./l	Särskild skatt kr./l
Bensin avsedd för motor- drift och andra motor- bränslen, som innehåller minst 70 viktsprocent bensin		
- blyfri bensin	2,58	0,06
- annan bensin	2,78	0,06
Metanol och etanol (s k motoralkoholer)	0,80	-
Blandningar av metanol, etanol och motorbränslen (minst 70 % bensin)		
- metanol och etanol	0,80	0,06
- blandningen i övrigt om den består av blyfri bensin	2,58	0,06
- blandningen i övrigt om den består av annan bensin	2,78	0,06

Liksom för bränslen får avdrag också göras för skatt på bensin som förbrukats eller sålts för förbrukning vid produktion av skattepliktig elkraft.

Skatteuppbörden uppgick under år 1988 till 15 046 milj. kr. från bensinskatten och 342 milj. kr. från den särskilda skatten. Antalet skattskyldiga var 64 st.

2.6 Jämförelse mellan skattesatserna för olika energislag

Skattesatserna i öre/kWh för de vanligaste energislagen framgår av uppställningen nedan.

Energislag	öre/kWh
Motorbensin	
- blyfri bensin	29,2
- blyad bensin	31,5
Motoralkoholer	
- metanol	18,2
- etanol	13,6
Kolbränslen	6,3
Dieselbrännolja och tunn eldningsolja	10,9
Tjock eldningsolja	10,0
Fotogen med tillsats som möjliggör drift av snabbgående dieselmotorer (s. k. lätt diesel)	9,0
Naturgas	3,3
Gasol	
- för motordrift	14,0
- för annat ändamål	1,6
Elkraft	
- industriell verksamhet	7,0
- vissa kommuner	8,2
- övriga	9,2

2.7 Nedsättning av allmän energiskatt

2.7.1 Nedsättning vid yrkesmässig växthusodling

Enligt 1 § lagen om nedsättning av allmän energiskatt (NEL) tas allmän energiskatt ut på elkraft och bränsle, som används för växthusuppvärmning vid

yrkesmässig växthusodling, enligt en skattesats som svarar mot 15 % av den skattesats som gäller enligt EL. Den särskilda skatten enligt LSO betalas däremot fullt ut.

Skälet till nämnda nedsättningsregel är att svenska trädgårdsodlare har ansetts möta konkurrens på den svenska marknaden från utländska odlare, som i sina hemländer får ekonomiskt stöd i olika former.

År 1987 fanns i Sverige 1 609 växthusföretag. Värdet av nedsättningen uppgick år 1987 till 90 milj. kr. och år 1988 till 87 milj. kr.

2.7.2 Nedsättning vid industriell tillverkning

Om elkraft eller bränsle har förbrukats vid industriell tillverkning tas enligt 2 § första stycket NEL skatt ut med sådant belopp att skatten inte överstiger tre procent av de tillverkade produkternas försäljningsvärde fritt fabrik. Det är riksskatteverket (RSV) som skall besluta om denna nedsättning. Vid bedömningen av skattebelastningen tas enligt 3 § NEL hänsyn endast till den genomsnittliga storleken av skatten i förhållande till försäljningsvärdet för företagen inom en bransch eller för en grupp av företag med likartad tillverkning. Hittills har dock inte något sådant beslut fattats av RSV.

Enligt 2 § andra stycket NEL kan regeringen medge nedsättning för visst företag utöver vad RSV kan besluta om. Ansökan görs hos finansdepartementet. Som förutsättning för nedsättning gäller att särskilda skäl föreligger. Besluten är för närvarande utformade så att de gäller för två kalenderår i taget med en årlig avräkning. I besluten anges den nedsatta skattesats

som skall tillämpas. RSV underrättar berörda leverantörer om denna skattesats.

Möjligheten till nedsättning av energiskatt för den energikrävande industrin infördes i samband med de kraftiga prishöjningarna på olja år 1974, varvid effekterna av att energin beskattades med punktskatter uppmärksammades. För att undanröja effekter i form av bl. a. försämrat konkurrensläge med åtföljande sysselsättningsproblem infördes möjligheterna till skattenedsättning.

Regeringens beslut för åren 1988 och 1989 innebär att den sammanlagda energiskatten för elkraft och bränslen begränsas till 1,7 % av de tillverkade produkternas faktiska eller beräknade försäljningsvärde fritt fabrikk. Enligt besluten får hela energiskatten på elkraft, kolbränslen, gasol och naturgas beaktas. För olja gäller att endast 291 kr./m³ av skatten på olja beaktas. Hänsyn får inte tas till den särskilda skatten på olja och kol.

Företag kan ansöka om nedsättning av energiskatten för delar av sin verksamhet, t. ex. för tillverkningen av en viss produkt. För åren 1988 och 1989 har 115 industriföretag fått sina ansökningar om nedsättning beviljade av regeringen. Nedsättningen enligt denna regel berör främst cement-, kalk- och tegelindustrin, massa- och pappersindustrin, järn- och stålindustrin samt kemi- och gruvindustrin. En närmare redovisning av nedsättningens omfattning under de senare åren och av berörda branscher ges i kapitel 3.

Regeringen får medge nedsättning av den allmänna energiskatten för kolbränslen som förbrukas vid drift av värmeverk om särskilda skäl föreligger (2 a § NEL). Skälet till bestämmelsen är att skatten på kolbränslen

kan orsaka problem för kommuner som under senare år gjort stora investeringar i kolvärmeanläggningar med modern reningsteknik. Bestämmelsen har hittills inte tillämpats.

3 **ENERGIANVÄNDNING OCH ENERGIBESKATTNING** **I INDUSTRIEN SAMT I VÄXTHUSNÄRINGEN**

3.1 **Industrins energiförbrukning**

I detta avsnitt redovisas statistik för industrins produktion och energiförbrukning. Utredningens huvuduppdrag avser den elintensiva industrins situation, medan det uppdrag som redovisas i föreliggande betänkande gäller nedsättning av skatt på all energi (elkraft och bränslen). Den statistik som redovisas nedan visar dock att den elintensiva industrin också är en stor del av den energikrävande industrin. Skillnaden mellan industrigrupperna utgörs i huvudsak av ett antal branscher med betydande kolförbrukning.

Statistiska centralbyråns industristatistik (IS) redovisar uppgifter om bl. a. industrins inköp av energi. År 1987 (det senaste året för vilket fullständiga uppgifter är tillgängliga) inhandlade industrin energivaror med ett sammanlagt energiinnehåll av ca 369 PJ (10^{15} joule) till en kostnad av ca 17,5 miljarder kr.

Uppgifterna i IS avser inköp av energivaror. Bränslen för produktion av elenergi i samband med industridrift medräknas dock inte, däremot inkluderas förbrukningen av den egenproducerade elenergin. Avlutar, bark, spån, ved, sopor, m. m. från den egna produktionen som använts för energiändamål ingår ej.

Tabell 3.1 ger en översikt av industrins inköp av energi fördelad på branscher och energibärare. Branschindelningen är gjord på tresiffernivån enligt svensk standard för näringsgrensindelning (SNI).

Två branscher svarar för omkring hälften av den industriella energianvändningen. Massa-, pappers- och pappersvaruindustrins förbrukning utgjorde ca 29 % och järn-, stål- och ferrolegeringsverkens förbrukning ca 19 % av industrins totala energiförbrukning, mätt efter energivarornas energiinnehåll. Med kostnaderna för inköpen som mått är motsvarande andelar 27 % resp. 15 %.

Livsmedelsindustrin, den kemiska industrin samt tegel-, cement- och kalkindustrin svarade också för betydande energiinköp. Livsmedelsindustrin svarade ensam för ca 40 % av all naturgasförbrukning, vilket delvis kan förklaras av att den till stora delar är lokaliserad inom det nuvarande distributionsområdet för naturgas. Den kemiska industrin svarade för ca 30 % av naturgasanvändningen och ca 11 % av elanvändningen. Tegel-, cement- och kalkindustrin var betydande förbrukare av kol (ca 20 % av industrins kolinköp).

I det följande används uppgifterna om industrins inköp av energi för att beskriva dess förbrukning av energi (de fel som därvid uppstår genom möjligheten att lagra bränslen har av utredningen bedömts vara små).

I några fall, när sekretessbestämmelserna omöjliggjort uttag från IS, har industristratistikens data kompletterats med information från branschorganisationer eller enskilda företag.

Tabell 3.1. Industrins energinköp år 1987 (TJ).

Bransch	Inköpt energi						E1	Energi totalt
	Kol, koks	Bensin, fotogen, diesel	Eldningsolja I II-	Natur- gas	Stadsgas, gas, gasol	Övriga bränslen		
Malmgruvor	1467	907	145	3596	0	105	0	8528
Andra gruvor och mineralbrott	0	280	101	40	0	0	0	298
Summa	1467	1187	246	3636	0	105	0	8826
Livsmedelsindustri	1345	1260	1607	5681	2807	188	811	6498
Övrig livsmedels- och fodermedelsindustri	0	88	362	552	91	68	166	758
Dryckesvaruindustri	0	187	40	1468	5	7	30	782
Tobaksindustri	0	0	0	43	0	11	42	78
Summa	1345	1535	2008	7744	2903	274	1049	8116
Textilindustri	0	95	371	1580	68	245	89	1300
Beklädnadsindustri utom skoindustri	0	55	77	43	1	0	28	158
Garverier, pälsberederier, lädervaruindustri	0	8	13	137	25	0	80	361
Skoindustri	0	6	16	8	0	0	6	40
Summa	0	163	478	1769	94	245	203	1597
Trävaruindustri, utom möbelindustri	0	1443	588	1651	0	5	1772	6227
Trävaruindustri	0	110	266	76	0	2	197	653
Summa	0	1553	854	1727	0	7	1970	6879
Massa-, pappers- och pappersvaruindustri	3734	612	1419	24272	148	692	10636	66734
Grafisk industri, förlag	0	396	224	161	2	102	439	1458
Summa	3734	1008	1643	24433	150	793	11075	68192
Kemikalie-, gödselmedels- och plastindustri	110	231	326	3144	1954	72	1247	18566
Annan kemisk industri	0	151	502	874	251	19	1354	1826
Petroleumarafinaderier	0	11	0	1564	0	0	0	2236
Smörjmedels-, asfalt- och kolproduktindustri	0	45	208	418	60	1631	197	365
Gummivaruindustri	0	31	99	407	20	457	162	1070
Plastvaruindustri	0	88	220	173	7	7	132	1726
Summa	110	557	1354	6579	2291	2187	3152	25789

forts.

Tabell 3.1. (forts.) Industrins energinköp år 1987 (TJ).

Bransch	Inköpt energi						El	Energi totalt
	Kol, koks	Bensin, fotogen, diesel	Eldningsolja I II-	Natur- gas	Stadsgas, masugns- gas, gasol	Övriga bränslen		
Porslins- och lergodsindustri	2	10	9	204	0	182	42	789
Glas- och glasvaruindustri	0	20	388	2661	0	181	0	3960
Tegel-, cement- o annan mineralvaruindustri	10931	509	1285	2970	346	1361	96	20959
Summa	10934	539	1681	5835	346	1724	138	25708
Järn-, stål och ferrolegeringsverk	35384	285	1515	9358	183	5993	553	70960
Ickejärnmetallverk	1745	98	644	1344	183	546	248	13733
Summa	37129	383	2159	10702	366	6539	801	84692
Metallvaruindustri	10	664	2037	770	127	542	817	10806
Maskinindustri	28	874	1811	1327	84	348	1503	11911
Elektroindustri	374	199	396	1031	0	62	981	4004
Transportmedelsindustri	499	1381	1542	3529	334	493	1678	18978
Instrument-, foto-, optik- och urindustri	0	105	79	14	0	0	86	365
Summa	912	3223	5864	6671	546	1445	5065	47391
Annan tillverkningsindustri	0	28	70	57	0	1	16	346
INDUSTRIEN, TOTALT	55631	10177	16359	69154	6697	13321	23468	369168

Källa: Statistiska centralbyrån.

Det är väsentligt att inte enbart studera den absoluta energiförbrukningen, eftersom produktionsvolymen varierar mellan branscher och anläggningar. De i statistiken redovisade kostnaderna för inköp av energi bör därför sättas i relation till industriproduktionens saluvärde eller förädlingsvärde. På så sätt erhålls en bättre bild dels av energins betydelse för produktionen i olika delar av industrin, dels av energikostnadernas andel av de totala produktionskostnaderna.

Med den elintensiva industrin brukar man avse de branscher där elkostnaderna utgör en betydande andel av salu- eller förädlingsvärdet. Två liknande kriterier för energikrävande produktion har använts här. Ett är att energikostnaderna vid arbetsstället överstiger 6 % av produktionens saluvärde, och det andra att de utgör minst 14 % av produktionens förädlingsvärde. Det motsvarar ungefär de dubbla energikostnadsandelarna för industrin år 1987 (3,1 % resp. 7,0 %).

Tabell 3.2 visar de branscher och delbranscher som enligt de två kriterierna var särskilt energikrävande enligt 1987 års industristatistik. Statistiken är baserad på uppgifter om arbetsställen.

Flertalet av de arbetsställen som är energikrävande återfinns i de branscher som räknas upp i tabell 3.2. Ungefär 80 % av alla sysselsatta vid energikrävande arbetsställen arbetade i dessa.

Även inom dessa branscher finns arbetsställen som är mindre energikrävande. Av de 822 arbetsställena är endast 298 energikrävande (enligt det första av de nämnda kriterierna). Omkring 70 000 personer arbetade år 1987 vid energikrävande arbetsställen inom de energikrävande branscherna.

Tabell 3.2. Produktion, energikostnader och sysselsättning i energikrävande industri

Bransch SNI-kod	Salu- värde Milj.kr.	Förädl. värde Milj.kr.	Energi- kostnad Milj.kr.	Energi-kostnad		Antal syssel- satta	Antal sysselsatta *) vid energikrävande arbetsställen (%)	
				Salu- Förädl.	son andel av		(A)	(B)
					Salu- Förädl.			
					värde värde			
					värde värde			
2 Gruvor och mineralbrott	6 462	3 808	675,9	10,5	17,7	8 467	6 737	5 424
3411 Massa-och peppersindustri	50 599	19 350	4 611,9	9,1	23,8	39 416	31 213	32 496
351 Kemisk basindustri	21 287	9 823	1 323,7	6,2	13,5	17 923	6 251	5 209
36 Jord- och stenvaruindustri	12 740	7 488	883,1	6,9	11,8	20 865	7 099	4 529
371 Järn-, stål- och ferrolegeringsverk	28 522	10 798	2 661,2	9,3	24,6	31 050	18 780	19 864**)
37201-3 Ickejärnmetallindustri (exkl. gjuterier)	10 386	3 011	522,7	5,0	17,4	8 726	1 205	4 037**)
2-3 All industri	575 302	252 204	17 567,9	3,1	7,0	753 558	89 085	96 553

*) A = energikostnaden > 6% av saluvärdet, B = energikostnaden > 14% av förädlingsvärdet.

**) Inklusive SNI 37204, Gjuterier för ickejärnmetall.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Det finns fler energikrävande arbetsställen utanför dessa branscher än inom dem, men dessa arbetsställen är ofta små. År 1987 arbetade omkring 18 000 personer vid drygt 500 energikrävande arbetsställen i andra branscher än de energikrävande.

De aktuella branschernas produktion, i termer av förädlingsvärde, utgjorde drygt 20 % av den totala industriproduktionen. För att producera dessa varor utnyttjade man ca 70 % av den energi som förbrukades i hela industrin, 256 PJ av totalt 369 PJ.

Energianvändningen i de berörda branscherna beskrivs mer detaljerat i de följande avsnitten.

3.1.1 Gruvindustrin

Gruvindustrin svarade år 1987 för drygt 4 % av industrins energianvändning. Tabell 3.3 visar produktions- och energiförbrukningsdata för hela gruvindustrin och för olika delar av branschen. Figur 3.1 illustrerar branschens användning av olika energibärare (räknat efter energiinnehåll).

Malmgruvorna svarade för en dominerande del av såväl branschens produktion som dess energiförbrukning (89 % resp. 95 %). Energikostnaderna utgjorde 11 % av saluvärdet och 19 % av förädlingsvärdet. Järnmalmsgruvorna var mer energikrävande än ickejärnmalmsgruvorna (sulfidmalmsgruvorna), och svarade för all kol- och koksförbrukning (ca 54 000 ton) och för ca 60 % av elförbrukningen (ca 1,45 TWh). I sulfidmalmsgruvorna används främst el, ca 37 % av branschens förbrukning (0,92 TWh). Energiförbrukningen i stenbrott, sandtag samt i övriga gruvor och mineralbrott utgjorde en mycket liten andel av gruvindustrins totala förbrukning.

Tabell 3.3 **Produktion och energiförbrukning inom gruvindustrin**

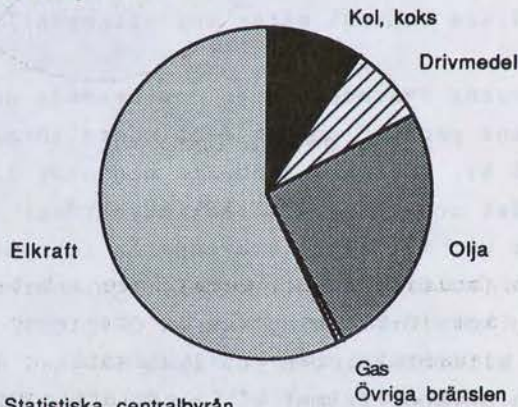
Bransch	Salu- värde Milj.kr.	Förädl. värde Milj.kr.	Energi- kostnad Milj.kr.	Energi- förbrukning TJ	%
Järnmalmgruvor	2 781	2 005	400	10 422	67,4
Ickejärnmalmgruvor	2 946	1 273	230	4 326	28,0
Stenbrott, sandtag	621	448	38	617	4,0
Övriga gruvor och mineralbrott	113	83	7	102	0,7
Gruvindustri	6 462	3 808	676	15 467	100,0

På grund av avrundning kan siffrorna för delbranscher inte alltid summeras till motsvarande uppgift för gruvindustrin.

Källa: Statistiska centralbyrån

Figur 3.1 **Förbrukning av olika energivaror i gruvindustrin**

Total energi-
förbrukning 15 467 TJ

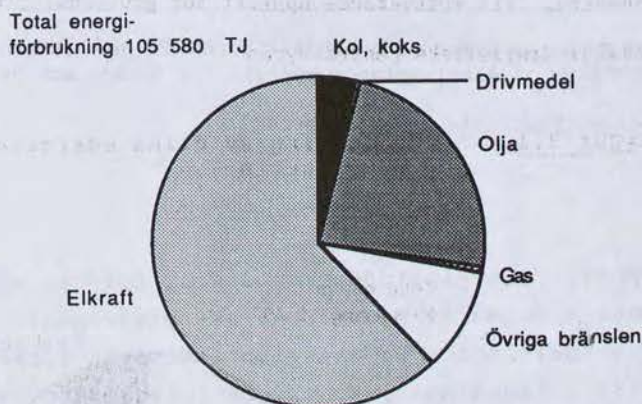

Källa: Statistiska centralbyrån

3.1.2 Massa- och pappersindustrin

Massa- och pappersindustrin svarade år 1987 för 28,5 % av industrins totala energiförbrukning. Av branschens energiinköp var 62 % elkraft (ca 18,2 TWh), 23 % olja (ca 636 000 m³) och 10 % övriga bränslen (t. ex. biomassa och ånga). Användningen av olika energivaror illustreras i figur 3.2.

Figur 3.2 Förbrukning av olika energivaror i massa- och pappersindustrin

Källa: Statistiska centralbyrån

Energiförbrukningen och energiintensiteten varierar mycket inom branschen, vilket framgår av uppgifterna för delbranscher i tabell 3.4. Samtliga delbranscher är energikrävande, men träfiberplattindustrin (som utgör en liten del av hela branschen) är den mest energikrävande. Kostnaderna för energi uppgick där till 16 % av saluvärdet och 34 % av förädlingsvärdet.

Tabell 3.4 **Produktion och energiförbrukning inom massa- och pappersindustrin**

Bransch	Salu- värde Milj.kr.	Förädl. värde Milj.kr.	Energi- kostnad Milj.kr.	Energi- förbrukning TJ	%
Massaindustri	14 041	5 013	1 008	20 23	19,3
Pappers- och pappindustri	35 789	13 980	3 483	82 112	77,8
Träfiberplattindustri	769	356	121	3 046	2,9
Massa- och pappersindustri	50 599	19 350	4 612	105 580	100,0

På grund av avrundning kan siffrorna för delbranscher inte alltid summeras till motsvarande uppgift för massa- och pappersindustrin.

Källa: Statistiska centralbyrån

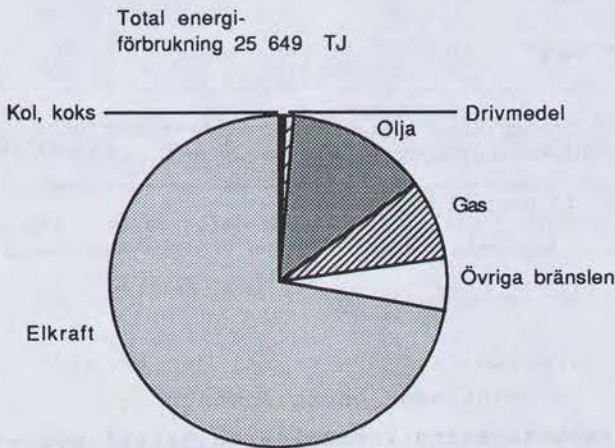
Pappers- och pappindustrin svarar för den absolut största delen av branschens energianvändning. Inom denna delbransch är energiintensiteten mycket hög i vissa anläggningar, t. ex. de integrerade pappersbruken med mekanisk eller halvkemisk massaproduktion, medan den i övrigt varierar beroende på produktionens inriktning. År 1987 motsvarade elkostnaderna 10 % av saluvärdet och 25 % av förädlingsvärdet. För massaindustri var dessa andelar 7 % resp. 20 %.

3.1.3 Den kemiska basindustrin

Till den kemiska basindustrin räknas industrin för tillverkning av oorganiska och organiska kemikalier, industrigaser samt basplaster och halvfabrikat. Branschens energianvändning motsvarade år 1987 ca 7 %

av industrins totala energianvändning. Figur 3.3 visar energikonsumtionens sammansättning med avseende på energibärare. Nästan tre fjärdedelar av energin var elkraft (72 %), medan olja, gas och övriga bränslen svarade för mindre andelar (14 %, 8 % resp. 5 %). Merparten av den gas som användes var naturgas.

Figur 3.3 **Förbrukning av energi i den kemiska basindustrin**

Källa: Statistiska centralbyrån

Tabell 3.5, nedan, ger data för delbranscherna inom den kemiska basindustrin.

De företag som tillverkar industrigaser är mest energikrävande. Drygt 90 % av den energi de förbrukade utgjordes av elkraft. Energikostnaderna uppgick till 17 % av saluvärdet eller 23 % av förädlingsvärdet. Denna delbransch svarar för 8 % av den kemiska basindustrins totala energiförbrukning.

Tabell 3.5 **Produktion och energiförbrukning inom den kemiska**

Bransch	Salu- värde Milj.kr.	Förädl. värde Milj.kr.	Energi- kostnad Milj.kr.	Energi- förbrukning TJ	%
Industri för oorganiska kemikalier	3 934	2 343	505	12 434	48,5
Industri för organiska kemikalier	5 416	2 341	245	3 011	11,7
Industri för oxygen o andra industrigaser	675	500	115	2 039	8,0
Ind f gödsel-, ogräs- insektsbekämpn.medel	1 188	525	73	1 438	5,6
Konstfiber- och plastindustri	10 074	4 113	386	6 726	26,2
Kemisk basindustri	21 287	9 823	1 324	25 649	100,0

På grund av avrundning kan siffrorna för delbranscher inte alltid summeras till motsvarande uppgift för den kemiska basindustrin.

Källa: Statistiska centralbyrån

Industrin för oorganiska kemikalier är också mycket energikrävande med energikostnader om 13 % av saluvärdet eller 22 % av förädlingsvärdet. Delbranschen svarade för nästan hälften av energiförbrukningen i hela den kemiska basindustrin. Övriga delbranschens energiintensitet är betydligt lägre.

3.1.4 Jord- och stenvaruindustrin

Energiförbrukningen i jord- och stenvaruindustrin motsvarar omkring 7 % av industrins totala förbrukning. Tabell 3.6 ger information om branschens produktion och energianvändning.

Tabell 3.6 **Produktion och energiförbrukning inom jord- och stenvaruindustrin**

Bransch	Salu- värde Milj.kr.	Förädl. värde Milj.kr.	Energi- kostnad Milj.kr.	Energi- förbrukning TJ	%
Porslins- och lergodsindustri	964	669	45	789	3,1
Glas- och glasvaruindustri	2 462	1 479	178	3 960	15,4
Tegel-, cement- och mineralvaruindustri	9 314	5 341	661	20 959	81,5
Jord- och stenvaruindustri	12 740	7 488	883	25 708	100,0

På grund av avrundning kan siffrorna för delbranscher inte alltid summeras till motsvarande uppgift för jord- och stenvaruindustrin.

Källa: Statistiska centralbyrån

Branschen domineras av tegel-, cement- och mineralvaruindustrin som svarar för drygt 73 % av branschens saluvärde och drygt 80 % av dess energiförbrukning. Till denna delbransch förs bl. a. tegelindustrin, cement- och kalkindustrin, mineral- och glasullsindustrin samt industrin för övriga mineraliska varor, vilka alla är energikrävande enligt något av kriterierna. De svarade år 1987 tillsammans för hälften av delbranschens saluvärde eller för ca 37 % av saluvärdet i hela jord- och stenvaruindustrin.

Den mest energikrävande delen av jord- och stenvaruindustrin är cement- och kalktillverkningen som använder nästan hälften av all energi som förbrukas i jord- och stenvaruindustrin. I delbranschen finns endast ett cementtillverkande företag (Cementa) samt ett antal mindre kalkproducenter. Energikostnaderna

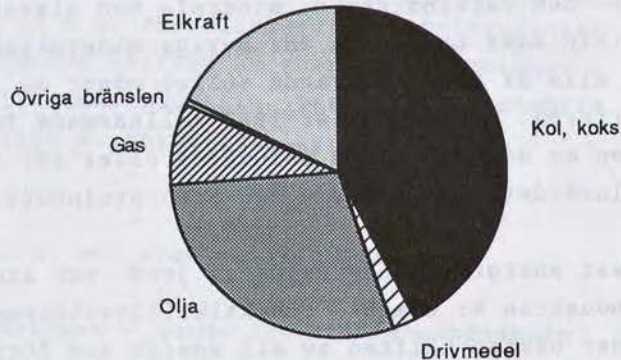
uppgick år 1987 till 17 % av saluvärdet och 25 % av förädlingsvärdet.

Porslins- och lergodsindustrins andel av branschens produktionsvärde var ca 7,5 % och glas- och glasvaruindustrins andel ca 19 %. Endast den senare delbranschen var energikrävande (enligt något av de kriterier som använts), med energikostnader motsvarande 7 % av saluvärdet eller 12 % av förädlingsvärdet.

Jord- och stenvaruindustrins konsumtion av olika energibärare illustreras i figur 3.4. För den stora användningen av kol (42,5 % branschens energikonsumtion) svarar cement- och kalkindustrin samt mineral- och glasullsindustrin som använde 84 % resp. 16 % av de drygt 400 000 ton som förbrukades år 1987.

Figur 3.4 Förbrukning av energi i jord- och stenvaruindustrin

Total energi-
förbrukning 25 708 TJ

Källa: Statistiska centralbyrån

3.1.5 Järn-, stål- och ferrolegeringsverk

Omkring 19 % av all energi som användes i industrin förbrukades i järn-, stål- och ferrolegeringsverk. Järn- och stålverken dominerar branschen och svarade för 94 % av dess samlade saluvärde och för 90 % av energiförbrukningen. Fördelningen av branschens produktion mellan delbranscher framgår av tabell 3.7.

Tabell 3.7 **Produktion och energiförbrukning i järn-, stål- och ferrolegeringsverk**

Bransch	Salu- värde	Förädl. värde	Energi- kostnad	Energi- förbrukning	
	Milj.kr.	Milj.kr.	Milj.kr.	TJ	%
Järn- och stålverk	26 687	9 943	2 342	63 706	89,8
Ferrolegeringsverk	537	120	208	5 575	7,9
(1988:	1 160	561	288	8 313	11,3)
(1989:	1 335	684	294	8 090	11,0)
Järn- och stålgjuterier	1 297	735	111	1 678	2,4
Järn-, stål- och ferrolegeringsvek	28 522	10 798	2 661	70 960	100,0

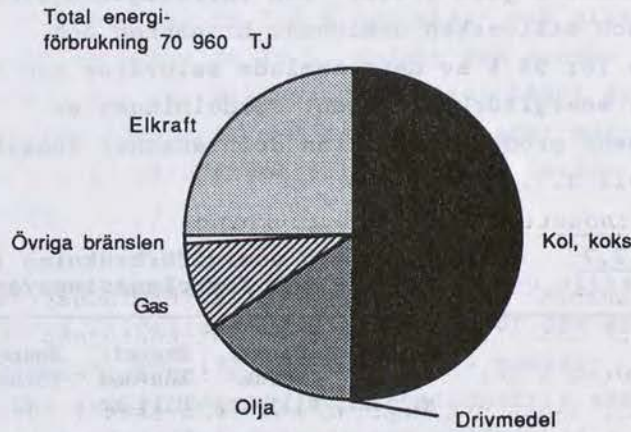
På grund av avrundning kan siffrorna för delbranscher inte alltid summeras till motsvarande uppgift för järn-, stål- och ferrolegeringsverken.

Källa: Statistiska centralbyrån och enskilda företag.

Hälften av de använda energivarorna utgjordes av kol och koks (ca 1,3 megaton, motsvarande ca 35 PJ) och en fjärdedel var elkraft (ca 960 MWh eller 17,7 PJ). Energianvändningen var fördelad på energibärare enligt figur 3.5.

Ferrolegeringsverken är den delbransch som, relativt saluvärdet, har den högsta energikostnadsandelen. Man använder där nästan enbart kol och elkraft - ungefär hälften av vardera mätt enligt energiinnehållet.

Figur 3.5 Förbrukning av energi i järn-, stål- och ferrolegeringsverk

Källa: Statistiska centralbyrån

År 1987 var ett omställningsår för ferrolegeringsindustrin. Under året avvecklades produktionen i Trollhättan, i Malmö startades ett nytt ferrolegeringsverk och i Vänersborg övergick ferrolegeringsverket från schweiziska till svenska ägare. Industristatistikens uppgifter för år 1987 skiljer sig därför markant från andra år, genom låga produktionstal och relativt produktionsuppgifterna höga kostnader.

Tabell 3.5 visar därför även uppgifter för år 1988 och år 1989 (prognos i september 1989) som inhämtats direkt från företagen. För de senare åren utgör energikostnaderna 25 % resp. 22 % av saluvärdet och 51 % resp. 43 % av förädlingsvärdet. Motsvarande andelar var betydligt högre under det exceptionella året 1987.

I järn- och stålverken motsvarade energikostnaderna 9 % av saluvärdet och 24 % av förädlingsvärdet. Drygt

halva energimängden tillförs i form av kol eller koks, drygt 20 % i form av elkraft och ca 17 % i form av olja. Kol och koks är viktigast i de malmbaserade stålverken, medan el och olja är de dominerande energibärarna i de skrotbaserade stålverken.

Energikonsumtionen i järn- och stålgyuterierna utgjorde drygt 2 % av branschens totala förbrukning. Två tredjedelar av denna andel var elkraft.

3.1.6 Ickejärnmetallindustri

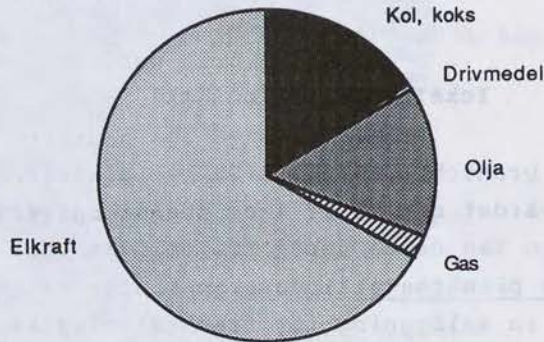
I denna bransch (SNI 37201-3) var elkostnaderna ca 5 % av saluvärdet och ca 17 % av förädlingsvärdet år 1987. branschen kan delas upp i tre delbranscher. Den malmbaserade primärmetallindustrin består av två anläggningar: en anläggning för framställning av aluminium (GA-Metall i Sundsvall) och en för framställning av koppar och bly, m. m. (Boliden Metall i Skellefteå). I omsmältverken produceras bly, aluminium och kopparlegeringar ur skrot. Slutligen produceras halvfabrikat, t. ex. plåtar och rör, vid valsverk och dragerier för ickejärnmetall.

Primärmetallindustrin svarar för omkring tre fjärdedelar av den totala energiförbrukningen i branschen. Den är den mest energikrävande delen av hela branschen. Energikostnaderna motsvarade ca 9 % av saluvärdet och ca 28 % av förädlingsvärdet. Större delen av energin tillfördes i form av elkraft (ca 70 %). Omsmältverken utnyttjade omkring 9 % av den energi som förbrukades i branschen. Ca 40 % utgjordes av elkraft och ca 20 % av olja. Vid halvfabrikatstillverkningen förbrukades 15 % av branschens totala energianvändning, ca 60% i form av el och ca 22 % i form av gas (merparten gasol).

Figur 3.6 illustrerar energikonsumtionens fördelning på energibärare i hela branschen.

Figur 3.6 Energiförbrukning i ickejärnmetall-industrin

Total energi-
förbrukning 11 097 TJ

Källa: Statistiska centralbyrån

3.1.7 Annan energikrävande industriproduktion

Som tidigare beskrivits finns ytterligare ett stort antal energikrävande arbetsställen utanför de branscher som behandlats ovan. Dessa arbetsställen återfinns i branscher som domineras av mindre energikrävande arbetsställen. Tabell 3.8 redovisar antalet sysselsatta vid energikrävande arbetsställen i dessa branscher, sammantaget ca 18 000 personer.

Tabell 3.8 Sysselsättning vid energikrävande arbetsställen i energikrävande branscher

SNI-kod/Bransch/delbransch		Antal arbets- ställen	Antal syssel- satta
311	Livsmedelsindustri	34	2484
	3117 Bageriindustri	15	217
	3118 Sockerindustri	8	1761
312	Övrig livsmedelsindustri	7	163
	3122 Fodermedelsindustri	6	118
313	Dryckesvaruindustri	7	161
321	Textilindustri	20	1496
	3211 Garn- och vävnadsindustri, textilberedningsverk	18	1197
322	Beklädnadsindustri utom skoindustri	7	221
33	Trävaruindustri	42	1936
	3311 Trämateriäl- och byggnads- snickeriindustri	35	1848
342	Grafisk industri, förlag	4	107
352	Annan kemisk industri	4	301
354	Smörjmedels-, asfalt- och kolproduktsindustri	9	370
355	Gummivaruindustri	9	215
356	Plastvaruindustri	7	326
37204	Gjuterier för ickejärnmetall	8	459
381	Metallvaruindustri	85	2999
	38193 Spik-, skruv- och bultindustri	3	953
	38199 Annan metallvaruindustri	69	1423
382	Maskinindustri	37	2056
	3829 Övrig maskinindustri, maskin- reparationsverkstäder	26	1708
383	Elektroindustri	14	1927
	3832 Teleproduktindustri	4	1132
	3839 Övrig elektroindustri, el- reparationsverkstäder	8	425
384	Transportmedelsindustri	26	1904
	3843 Bil- och bilmotorindustri	6	694
	Övriga ej energikrävande branscher	6	675
	Ej energikrävande branscher, totalt	326	17800

De energikrävande arbetsställena är fördelade över hela industrin. 2 000-3 000 personer arbetade i vardera livsmedels-, trävaru-, metallvaru-, maskin-, elektro- och transportmedelsindustrierna.

Vid en branschfördelning på SNI:s fyrsiffernivå framstår ytterligare två delbranscher som energi-intensiva. Det gäller sockerindustrin (SNI 3118) och mattindustrin (SNI 3214, en delbransch inom textilindustrin). De två delbranschernas andel av industrins samlade förädlingsvärde var 0,25 % år 1987. Sockerindustrin sysselsatte 1 761 personer och mattindustrin 506 personer.

Sockerindustrins energikostnader uppgick till ca 8 % av saluvärdet eller 30 % av förädlingsvärdet. Olja och naturgas är de viktigaste energikällorna. De svarar för 37 % resp. 32 % av sockerindustrins totala energianvändningen. I mattindustrin motsvarade energikostnaderna 8 % av saluvärdet eller 20 % av förädlingsvärdet. Den större delen av energin inköptes i form av olja och el.

För ytterligare några delbranscher är energikostnadens andel av saluvärdet eller förädlingsvärdet betydligt högre än genomsnittet för hela industrin. Så är fallet för mejeriindustrin, olje- och fettindustrin samt fodermedelsindustrin för vilka elkostnadsandelen överstiger 8 % av förädlingsvärdet. I fodermedelsindustrin utgjorde elkostnaderna 13,9 % av förädlingsvärdet.

3.2 Den energikrävande industrins lokalisering

Den energikrävande industriproduktionen är av stor betydelse för industrisysselsättningen i vissa av

landets län och kommuner. I detta avsnitt redovisas de geografiska områden i vilka den, enligt 1987 års industristatistik, var av relativt sett störst betydelse.

Tabell 3.9 ger en länsvis redovisning av befolknings- och sysselsättningsdata. Där visas att den energikrävande industrins geografiska spridning skiljer sig från hela industrins fördelning i landet. Industrisysselsättningen är av störst betydelse i de södra östkustlänen, från Kristianstads län och upp till Gävleborgs län (utom Stockholms län), och i de södra inlandslänen från Älvsborgs län upp till Kopparbergs län. I västkustlänen och i Norrlandslänen (utom Gävleborgs län) samt i Stockholms län utgör de industrisysselsatta en mindre andel av befolkningen i åldrarna 18-64 år. I Gotlands, Jämtlands och Stockholms län är den andel av befolkningen i åldersgruppen 18-64 år som arbetar i industrin mycket låg (7-8 %).

Av dem som arbetar i energikrävande produktion återfinns - oavsett vilket kriterium för energikrävande produktion som används - en stor andel (ca 60 %) i Norrland och i Bergslagslänen (Värmlands, Örebro, Västmanlands och Kopparbergs län). Var fjärde industrisysselsatt arbetar där vid ett energikrävande arbetsställe. Den energikrävande produktionen är av stor betydelse också i Södermanlands och Hallands län där omkring 15 % av de industrisysselsatta arbetar vid energikrävande arbetsställen. På Gotland arbetade mer än var femte industrianställd i energikrävande produktion, men industrin svarar där för en relativt liten andel av sysselsättningen.

Tabell 3.9. Syselsatta i hela industrin och i energikrävande industriproduktion år 1987.

Energiikrävande industriproduktion										
Län	Energiikostnad >6 av saluvärdet					Energiikostnad >14 av förädl.v				
	Industri- syselsatta		Syselsatta som andel av länets		Antal industri- sysel- satta	Antal industri- sysel- satta		Antal industri- sysel- satta		
	Befolk- ning 18-64 år	Antal 18-24 år	Andel av befolk- ning	Antal 18-64 år		Antal 18-64 år	Antal 18-64 år	Antal 18-64 år		
Stockholms län	1018446	79130	7,8	3175	4,0	0,3	3211	4,1	0,3	
Uppsala län	157986	16394	10,4	1410	8,6	0,9	2279	13,9	1,4	
Södermanlands län	149341	27168	18,2	3904	14,4	2,6	6643	24,5	4,4	
Östergötlands län	235911	43965	19,5	3412	7,4	1,4	3535	7,7	1,5	
Jönköpings län	176300	43468	24,7	2066	4,8	1,2	2149	4,9	1,2	
Kronobergs län	101993	21470	21,1	2125	9,9	2,1	1817	8,5	1,8	
Kalmar län	137536	28691	20,9	1258	4,4	0,9	1388	4,8	1,0	
Gotlands län	33077	2762	8,4	687	24,9	2,1	731	26,5	2,2	
Blekinge län	87931	18985	21,6	1093	5,8	1,2	1252	6,6	1,4	
Kristianstads län	163432	27684	16,9	1171	4,2	0,7	1796	6,5	1,1	
Malmöhus län	459856	62165	13,5	4517	7,3	1,0	3794	6,1	0,8	
Hallands län	144222	12990	13,4	3261	16,9	2,3	3403	17,6	2,4	
Gästeborgs o Bohus län	449766	6938	14,0	2569	4,1	0,6	3023	4,8	0,7	
Älvsborgs län	254599	52933	20,8	5849	10,7	2,2	6386	12,1	2,5	
Skaraborgs län	157880	32604	20,7	1035	3,2	0,7	1438	4,4	0,9	
Värmlands län	165258	28544	17,3	7490	26,2	4,5	7235	25,3	4,4	
Örebro län	158043	30073	19,0	6228	20,7	3,9	5260	17,5	3,3	
Västmanlands län	155402	32214	20,7	4779	1,8	3,1	3474	10,8	2,2	
Kopparbergs län	164538	27697	16,8	7884	28,5	4,8	8589	31,0	5,2	
Gävleborgs län	170572	30488	17,9	7547	24,8	4,4	8841	29,0	5,2	
Västernorrlands län	154321	22308	14,5	7787	34,9	5,0	7854	35,2	5,1	
Jämtlands län	77245	5531	7,2	559	10,1	0,7	172	3,1	0,2	
Västerbottens län	147412	18365	12,5	2001	10,9	1,4	4904	26,7	3,3	
Norrbottnens län	161543	16678	10,3	7478	44,8	4,6	7379	44,2	4,6	
HELA RIKET	5082510	753545	14,8	89085	11,8	1,8	96553	12,8	1,9	

Tabell 3.10 visar de kommuner där den mest energikrävande industrisysselsättningen återfinns enligt industristatistiken. För varje kommun i landet har antalet sysselsatta i energikrävande produktion valts enligt det kriterium som ger det högsta antalet sysselsatta. De sysselsatta i energikrävande industriproduktion uppgick enligt dessa beräkningar till ca 107 000 personer. De utgjorde 14,2 % av alla industrisysselsatta och 2,1 % av befolkningen i åldrarna 18-64 år.

I 72 av landets 284 kommuner överstiger antalet sysselsatta i den energikrävande industrin antingen 28,4 % av antalet industrisysselsatta i kommunen eller 4,2 % av kommunens invånare i åldersgruppen 18-64 år (dvs. andelarna är minst dubbelt så stora som för hela landet).

I de 72 kommunerna i tabellen återfinns ca 70 % av dem som arbetade vid energikrävande arbetsställen. Till följd av urvalsmetoden är kommunernas beroende av energikrävande industriproduktion av olika slag. Tabellens kommuner kan delas in i tre grupper.

I den större gruppen, innehållande omkring hälften av kommunerna, utgör de sysselsatta i energikrävande produktion en stor andel av såväl antalet industrisysselsatta som befolkningen i åldrarna 18-64 år. Dessa kommuner är ofta s. k. bruksorter där näringslivet domineras av ett eller ett par företag.

Tabell 3.10 Kommuner där antalet sysselsatta vid energikrävande arbetsställen år 1987 översteg 28,4 % av antalet industri-sysselsatta eller 4,2% av befolkningen i åldrarna 18-64 år

Kommun	Län	Sysselsatta i energikrävande industri		
		Antal	Andel (%) av	
			industri-syssels.	befolkn. 18-64 år
Norrtälje	Stockholms	1574	58,9	6,3
Häbo	Uppsala	122	40,7	1,3
Älvkarleby	- " -	916	82,6	17,4
Tierp	- " -	900	45,6	8,2
Oxelösund	Södermanlands	2197	93,9	26,2
Flen	- " -	517	21,7	5,2
Katrineholm	- " -	960	23,9	5,2
Eskilstuna	- " -	2864	26,3	5,3
Kinda	Östergötlands	307	43,4	5,6
Boxholm	- " -	492	56,7	15,6
Lessebo	Kronobergs	872	59,6	17,8
Markaryd	- " -	436	21,6	7,0
Mörbylånga	Kalmar	309	61,9	4,3
Borgholm	- " -	90	48,4	1,5
Ronneby	Blekinge	712	20,8	4,2
Klippan	Kristianstads	505	27,7	5,4
Svalöv	Malmöhus	127	39,2	1,8
Burlöv	- " -	532	20,2	5,8
Bjuv	- " -	1398	37,6	16,7
Hylte	Hallands	993	48,9	16,3
Stenungsund	Göteborgs o Bohus	970	32,3	8,7
Munkedal	- " -	483	64,7	7,8
Ale	Älvsborgs	956	34,4	6,7
Tranemo	- " -	528	18,3	7,5
Bengtstors	- " -	651	23,9	10,0
Mellerud	- " -	495	64,5	8,5
Lilla Edet	- " -	878	87,0	12,1
Vänersborg	- " -	1103	40,6	5,1
Gullspång	Skaraborgs	278	29,8	7,9
Storfors	Värmlands	201	53,7	6,8
Hammarö	- " -	1460	92,5	18,1
Grums	- " -	1413	82,7	23,5
Hagfors	- " -	1677	75,3	17,5
Säffle	- " -	755	37,2	7,2
Laxå	Örebro	339	17,0	7,3
Hällefors	- " -	1315	88,0	23,9
Ljusnarsberg	- " -	402	76,0	11,4
Askersund	- " -	1067	80,5	16,6
Karlskoga	- " -	1549	19,5	7,6
Lindesberg	- " -	1365	40,7	9,7

(forts.)

Tabell 3.10 (forts.)

Kommun	Län	Sysselsatta i energikrävande industri		
		Antal	Andel (%) av	
			industri- syssels.	befolkn. 18-64 år
Skinnskatteberg	Västmanlands	429	88,5	14,2
Surahammar	- " -	753	45,5	11,1
Hallstahammar	- " -	1049	37,4	10,1
Fagersta	- " -	691	27,2	8,4
Köping	- " -	838	18,0	5,2
Smedjebacken	Kopparbergs	1104	69,8	14,3
Borlänge	- " -	4702	70,4	16,7
Avesta	- " -	1206	45,4	8,4
Ludvika	- " -	778	17,9	4,6
Hofors	Gävleborgs	2259	82,2	30,6
Nordanstig	- " -	452	55,9	7,1
Gävle	- " -	2604	35,1	4,8
Söderhamn	- " -	1055	32,9	6,0
Hudiksvall	- " -	2086	50,4	9,5
Ånge	Västernorrlands	455	41,0	6,3
Timrå	- " -	968	79,5	8,7
Härnösand	- " -	545	35,7	3,4
Sundsvall	- " -	2579	34,6	4,5
Örnsköldsvik	- " -	2773	34,8	8,0
Härjedalen	Jämtlands	131	34,2	1,9
Storuman	Västerbottens	85	30,5	1,8
Vännäs	- " -	72	28,8	1,5
Vilhelmina	- " -	218	50,8	4,5
Lycksele	- " -	374	40,4	4,6
Skellefteå	- " -	2856	33,8	6,5
Arjeplog	Norrbottnens	380	87,0	17,0
Kalix	- " -	1037	59,5	9,2
Övertorneå	- " -	46	30,3	1,3
Gällivare	- " -	1502	81,1	10,2
Luleå	- " -	1984	36,8	4,5
Piteå	- " -	1599	55,6	6,8
Kiruna	- " -	1989	77,2	11,4
SUMMA		74307	41,7	7,9

I en andra grupp av kommuner arbetar en mindre andel av de industrisysselsatta vid energikrävande arbetsställen, men de utgör ändå en relativt hög andel av befolkningen i åldrarna 18-64 år. I denna grupp finns många kommuner till vilka de energikrävande delarna av verkstadsindustrin koncentrerats, och i vilka verkstadsindustrin - inklusive även mindre energikrävande produktion - sysselsätter en stor andel av befolkningen.

I ett mindre antal av tabellens kommuner utgör det totala antalet industrisysselsatta en liten andel av invånarna i åldersgruppen 18-64 år. Den energikrävande industriproduktionen svarar i dessa kommuner för en stor del av industriproduktionen men andra näringar som jord- och skogsbruk är av större betydelse för sysselsättningen.

3.3 Energibeskattningens omfattning

I Sverige har energi beskattats sedan år 1951. Detta år infördes skatt på elenergi; annan energi skattebelades år 1957. När skatterna introducerades var syftet i första hand att finansiera vissa statliga utgifter, exempelvis den förestående kärnkraftutbyggnaden. Med tiden har energiskatten allt mer fått karaktären av en generell skatt. Dess roll som energipolitiskt styrmedel har dock, sedan oljepris-
höjningarna åren 1973-74, tillmätts en ökad betydelse.

Energiskattesatserna förblev oförändrade hela 1960-talet, men under 1970-talet genomfördes betydande skatteskärpningar samtidigt som priserna steg på importerade energivaror. Skatter och avgifter på olja höjdes under 1970-talet med ca 150 %, mätt i fasta priser (med producentprisindex som deflator). En

särskild beredskapsavgift - senare kallad särskild skatt - infördes år 1974 och den allmänna energiskatten höjdes för första gången år 1975. Samma år lades skatten på elkraft om från värdeskatt till punktskatt, vilket innebar en skatteskärpning för industrin.

Skattesatserna för allmän och särskild energiskatt på elkraft och vissa bränslen under perioden år 1975 t. o. m. första halvåret 1989 framgår av tabell 3.11.

Tabell 3.11 Energiskattesatser för el och vissa bränslen 1975 - 1989

Datum för ändring	Elkraft industri öre/kWh	Eldningsolja		Stenkol		Natur- gas kr/ 1000m ³			
		Energi- skatt kr/m ³	Särskild skatt kr/m ³	Energi- skatt kr/ton	Särskild skatt kr/ton				
1975-07-01	2,0	40	5	12*)	-*)	-			
1977-01-01			7						
1978-01-01			18						
1978-07-01			22						
1979-12-18			27						
1980-01-01	3,0	80	27	97	10				
1980-10-01							130	42	
1981-01-01		207	66						
1981-07-01							89		
1982-04-01		253	118						
1982-07-01		291	80						
1983-01-01		291	93						
1983-04-01		411	108						
1983-11-01			118						
1984-01-01									
1984-12-01	5,0	610	305	140		308			
1985-01-01									
1987-01-01									
1987-07-01									
1988-07-01	7,0	860	400	450					
1989-07-01							960		
						350			

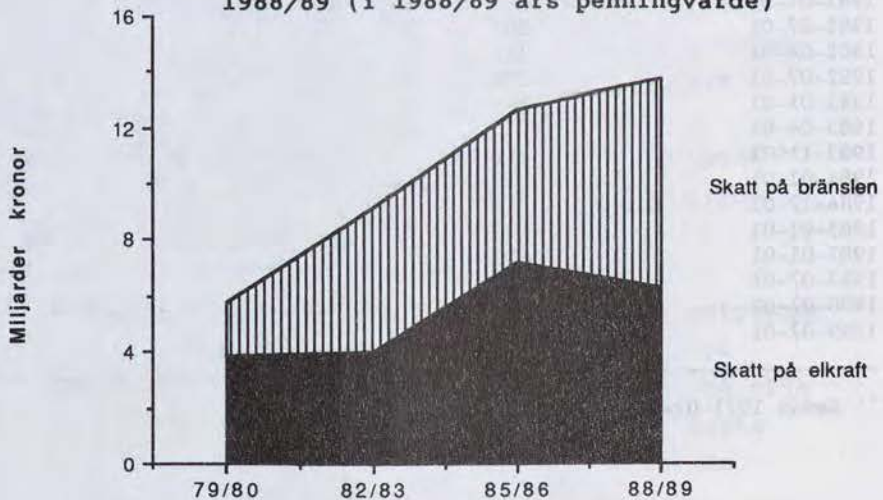
*) Sedan 1971-07-01.

De höjningar av den allmänna energiskatten som redovisas motsvarar höjningar i fasta priser om ungefär 760 % för olja, 1 250 % för kol och 25 % för el. Höjningarna av skattesatserna för kol och olja har skett i en sådan takt att de aldrig hunnit sjunka nämnvärt, mätt i fast penningvärde. Skattesatsen för elkraft har däremot periodvis minskat betydligt. Före skattehöjningen den 1 juli 1989 låg skattesatsen för elkraft ca 10 % under 1975 års skattesats vid en jämförelse i fasta priser. Energiskatt på naturgas infördes i januari 1985. Skattesatsen var sedan oförändrad till den 1 juli 1989, varför den under denna period successivt minskade i fast penningvärde.

Figur 3.7 visar inkomsterna av energiskatt på bränslen och elkraft under budgetåren 1979/80–1988/89 uttryckta i 1988/89 års penningvärde. Det totala energiskatteintaget har ökat under perioden, men det framgår också att medan inkomsterna från bränsleskatten fortlöpande har ökat, så steg inkomsterna från elskatten endast under åren 1984/85 och 1985/86. De två senaste budgetåren minskade dessa inkomster.

Figur 3.7

Budgetårsvisa inkomster av energiskatt på elkraft och bränslen 1979/80 – 1988/89 (i 1988/89 års penningvärde)

Källa: Statistiska centralbyrån

3.4 Skattenedsättningens utveckling och omfattning

Som nämnts i avsnitt 2.7.2 kan nedsättningen av energiskatt vid industriell tillverkning enligt NEL medges antingen branschvis av RSV eller för enskilda företag efter särskild prövning av regeringen. Endast den senare möjligheten har utnyttjats. Sedan NEL började tillämpas år 1975 har antalet företag som beviljats nedsättning, liksom värdet av dessa nedsättningar, varierat. Dessa variationer beror framför allt på två faktorer; dels har energiskattesatserna ändrats vid flera tillfällen (se tabell 3.10 ovan), dels har den andel av saluvärdet utöver vilken regeringen beviljat skattebefrielse ändrats vid ett par tillfällen.

Den nämnda gränsen för nedsättning har successivt höjts efter år 1975. Regeringen medgav nedsättning till 1 % av försäljningsvärdet för tiden fr. o. m. 1 juli 1975 t. o. m. år 1976. Perioden 1977-1983/84 var nedsättningsgränsen 1,3 %; för företag som förädlar skogsprodukter höjdes den dock till 1,6 % år 1982. Den generell nedsättningsgränsen höjdes till 1,5 % år 1984, och till den nuvarande nivån 1,7 % år 1987.

Tabell 3.12 är en sammanställning av de skattenedsättningar som beviljats under det senaste årtiondet. Uppgifterna i tabellen visar de nedsättningar som beräknats av regeringen vid beslutstillfällena. De kan skilja sig något från de slutliga avräkningarna, som dock inte är tillgängliga för redovisning. Fr. o. m. år 1980 medgavs preliminär nedsättning för två år i taget. Uppgifterna för åren 1980, 1982, 1984 och 1986 är därför ungefärligen tillämpliga för det efterföljande året.

Tabell 3.12 Nedsättning av allmän energiskatt
1978-1986. Antal företag och beviljad
nedsättning

Bransch	1978		1979		1980		1982		1984		1986	
	An- tal	Milj kr	An- tal	Milj kr	An- tal	Milj kr	An- tal	Milj kr	An- tal	Milj kr	An- tal	Milj kr
Papper, massa, m.m.	48	123,2	43	79,6	47	234,1	48	295,9	43	176,1	50	396,6
Järn, stål, gruvor	25	43,8	15	36,3	23	120,3	22	139,8	22	74,7	32	117,1
Glas	2	0,3	2	0,1	4	4,7	7	17,6	7	16,0	11	16,8
Gas	2	1,6	3	1,8	3	3,8	3	3,9	3	4,1	3	11,9
Cement, kalk, m.m.	7	8,6	8	8,9	7	26,4	8	34,7	22	41,5	20	55,5
Tegel ¹⁾	18	0,6	14	0,4	17	3,3	17	8,8	-	-	-	-
Foder	11	0,3	8	0,2	8	0,3	5	5,3	5	0,3	7	0,8
Övriga	10	7,0	8	8,8	14	26,5	13	43,0	17	20,4	23	98,0
SUMMA	122	185,4	101	136,2	123	419,5	123	550,0	119	333,1	146	696,5
Summa nedsättning i 1989 års priser ²⁾		429,6		287,3		780,4		829,8		416,6		808,7

1) Uppgifterna för 1984 och 1986 ingår i branschen cement, kalk, m.m.

2) Deflaterad med hjälp av producentprisindex till prisnivån i januari 1989.

Det totala nedsättningsbeloppet ökade några år markant till följd av skattehöjningar - exempelvis mellan åren 1979 och 1980 och mellan åren 1984 och 1986. Vid andra tillfällen motverkades skattehöjningarnas effekter på nedsättningsbeloppet av höjda gränser för nedsättning. Det är förklaringen till att nedsättningsbeloppet är lägre år 1984 än år 1982. Gruppen "övriga" i tabellen, för vilka nedsättningen ökade markant år 1986, inkluderar bl. a. ickejärnmetallindustrin och industrin för tillverkning av grafitelektroder.

För år 1988 har 115 företag beviljats nedsättning av energiskatt. Värdet av nedsättningen var 720 milj. kr.

Möjligheterna att erhålla skattenedsättning skall inte vara beroende av produktionens organisation eller ägandestruktur. Ett företag kan därför söka nedsättning för någon eller för några av de produkter före-

taget tillverkar. Företagets totala energikostnader och saluvärde måste i sådana fall fördelas på de aktuella produkterna. Riksskatteverket har att kontrollera uppgifternas riktighet.

Ansökan om nedsättning för viss del av företagets verksamhet kan i många fall ge nedsättning av energiskatt när sådan inte skulle medges för företagets hela verksamhet. Det förutsätter dock ett mer omfattande arbete av det ansökande företaget. Industrins förmåga att tillgodogöra sig dispensmöjligheterna torde ha ökat med åren, vilket är ytterligare en faktor som inverkat på nedsättningarnas förändring över tiden.

3.5 Energiförbrukningen i växthus m. m.

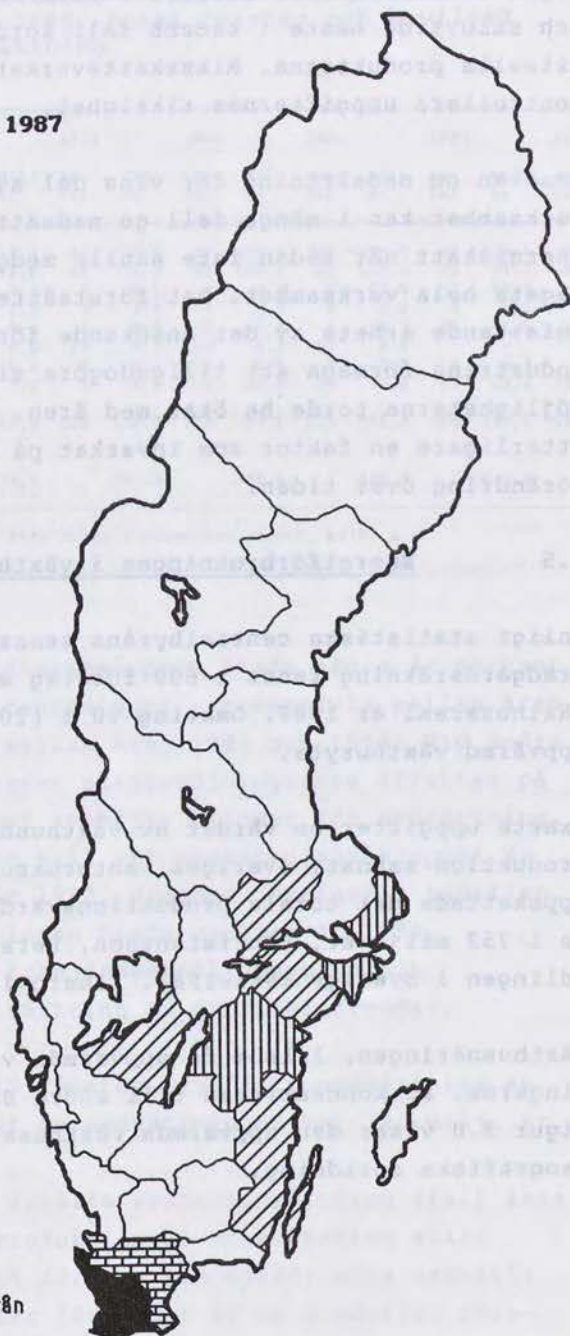
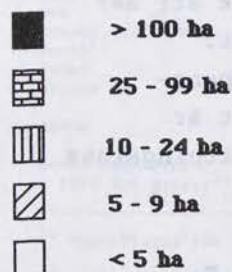
Enligt statistiska centralbyråns senaste trädgårdsräkning fanns 1 609 företag med ca 333 ha växthusareal år 1987. Omkring 90 % (304 ha) var uppvärmd växthusyta.

Exakta uppgifter om värdet av växthusnäringens produktion saknas. Sveriges lantbruksuniversitet uppskattade det totala produktionsvärdet år 1987 till ca 1 753 milj. kr. (Christensson, Persson: Trädgårdsodlingen i Sverige 1981-1987. Alnarp 1989.).

Växthusnäringen, liksom de uppvärmda växthusanläggningarna, är koncentrerad till södra Sverige. Figur 3.8 visar den uppvärmda växthusarealens geografiska spridning.

Figur 3.8

Uppvärmd växthusareal år 1987
Länsvis fördelning

Källa: Statistiska centralbyrån

I tabell 3.13 visas den uppvärmda växthusarealen och energiförbrukningen för växthusproduktion åren 1981, 1984 och 1987. Förbrukningen av samtliga energivaror utom tung eldningsolja har ökat mellan åren 1981 och

1987. En överslagsberäkning grundad på energivarornas uppskattade energiinnehåll ger vid handen att energiförbrukningen per uppvärmd växthusyta var ca 15 % högre år 1987 än år 1981. Samtidigt har avkastningen per ytenhet ökat för de flesta växtslag som odlas i växthus.

Mellan de senaste räkningarna har användningen av ved, kol och koks samt fjärrvärme fördubblats och elförbrukningen har närmast tredubblats. Mellan åren 1984 och 1987 har också tillkommit en betydande användning av gas, främst i Malmöhus län.

Tabell 3.13 Uppvärmad växthusareal och energiförbrukning för växthusproduktion 1981, 1984 och 1987

Energibärare	1981	1985	1987	1987 Andel, % ^{*)}
Uppvärmad växthusareal (ha)	329	293	304	-
El (GWh)	66,7	65,3	160,5	10,1
Fjärrvärme (GWh)	14,8	25,2	54,6	3,5
Kol, koks (kton)	6,7	42,1	70,7	33,8
Eldningsolja 1 (1000 m ³)	42,5	31,0	42,9	26,8
Eldningsolja 2-5 (1000 m ³)	85,2	40,9	27,4	18,7
Gas (MWh)	-	-	35,3	2,2
Bark, flis, spån (1000 m ³)	37,8	59,5	61,8	3,0
Ved (1000 m ³)	7,1	8,4	19,4	1,2
Övriga bränslen (1000 m ³)	-	-	3,1	0,7

^{*)} Beräkning på basis av uppskattat energiinnehåll.

Källa: Statistiska centralbyrån

Värdet av nedsättningen av energiskatt vid yrkesmässig växthusodling uppgick som nämnts i avsnitt 2.7.1 till ca 90 milj. kr. år 1987 och ca 87 milj. kr. år 1988.

Region	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
Östergötland	10.1	10.2	10.3	10.4	10.5	10.6	10.7	10.8	10.9	11.0	11.1	11.2	11.3	11.4	11.5	11.6	11.7	11.8	11.9	12.0	12.1	12.2	12.3	12.4	12.5	12.6	12.7	12.8	12.9	13.0	13.1	13.2	13.3	13.4	13.5	13.6	13.7	13.8	13.9	14.0	14.1	14.2	14.3	14.4	14.5	14.6	14.7	14.8	14.9	15.0	15.1	15.2	15.3	15.4	15.5	15.6	15.7	15.8	15.9	16.0	16.1	16.2	16.3	16.4	16.5	16.6	16.7	16.8	16.9	17.0	17.1	17.2	17.3	17.4	17.5	17.6	17.7	17.8	17.9	18.0	18.1	18.2	18.3	18.4	18.5	18.6	18.7	18.8	18.9	19.0	19.1	19.2	19.3	19.4	19.5	19.6	19.7	19.8	19.9	20.0	20.1	20.2	20.3	20.4	20.5	20.6	20.7	20.8	20.9	21.0	21.1	21.2	21.3	21.4	21.5	21.6	21.7	21.8	21.9	22.0	22.1	22.2	22.3	22.4	22.5	22.6	22.7	22.8	22.9	23.0	23.1	23.2	23.3	23.4	23.5	23.6	23.7	23.8	23.9	24.0	24.1	24.2	24.3	24.4	24.5	24.6	24.7	24.8	24.9	25.0	25.1	25.2	25.3	25.4	25.5	25.6	25.7	25.8	25.9	26.0	26.1	26.2	26.3	26.4	26.5	26.6	26.7	26.8	26.9	27.0	27.1	27.2	27.3	27.4	27.5	27.6	27.7	27.8	27.9	28.0	28.1	28.2	28.3	28.4	28.5	28.6	28.7	28.8	28.9	29.0	29.1	29.2	29.3	29.4	29.5	29.6	29.7	29.8	29.9	30.0	30.1	30.2	30.3	30.4	30.5	30.6	30.7	30.8	30.9	31.0	31.1	31.2	31.3	31.4	31.5	31.6	31.7	31.8	31.9	32.0	32.1	32.2	32.3	32.4	32.5	32.6	32.7	32.8	32.9	33.0	33.1	33.2	33.3	33.4	33.5	33.6	33.7	33.8	33.9	34.0	34.1	34.2	34.3	34.4	34.5	34.6	34.7	34.8	34.9	35.0	35.1	35.2	35.3	35.4	35.5	35.6	35.7	35.8	35.9	36.0	36.1	36.2	36.3	36.4	36.5	36.6	36.7	36.8	36.9	37.0	37.1	37.2	37.3	37.4	37.5	37.6	37.7	37.8	37.9	38.0	38.1	38.2	38.3	38.4	38.5	38.6	38.7	38.8	38.9	39.0	39.1	39.2	39.3	39.4	39.5	39.6	39.7	39.8	39.9	40.0	40.1	40.2	40.3	40.4	40.5	40.6	40.7	40.8	40.9	41.0	41.1	41.2	41.3	41.4	41.5	41.6	41.7	41.8	41.9	42.0	42.1	42.2	42.3	42.4	42.5	42.6	42.7	42.8	42.9	43.0	43.1	43.2	43.3	43.4	43.5	43.6	43.7	43.8	43.9	44.0	44.1	44.2	44.3	44.4	44.5	44.6	44.7	44.8	44.9	45.0	45.1	45.2	45.3	45.4	45.5	45.6	45.7	45.8	45.9	46.0	46.1	46.2	46.3	46.4	46.5	46.6	46.7	46.8	46.9	47.0	47.1	47.2	47.3	47.4	47.5	47.6	47.7	47.8	47.9	48.0	48.1	48.2	48.3	48.4	48.5	48.6	48.7	48.8	48.9	49.0	49.1	49.2	49.3	49.4	49.5	49.6	49.7	49.8	49.9	50.0	50.1	50.2	50.3	50.4	50.5	50.6	50.7	50.8	50.9	51.0	51.1	51.2	51.3	51.4	51.5	51.6	51.7	51.8	51.9	52.0	52.1	52.2	52.3	52.4	52.5	52.6	52.7	52.8	52.9	53.0	53.1	53.2	53.3	53.4	53.5	53.6	53.7	53.8	53.9	54.0	54.1	54.2	54.3	54.4	54.5	54.6	54.7	54.8	54.9	55.0	55.1	55.2	55.3	55.4	55.5	55.6	55.7	55.8	55.9	56.0	56.1	56.2	56.3	56.4	56.5	56.6	56.7	56.8	56.9	57.0	57.1	57.2	57.3	57.4	57.5	57.6	57.7	57.8	57.9	58.0	58.1	58.2	58.3	58.4	58.5	58.6	58.7	58.8	58.9	59.0	59.1	59.2	59.3	59.4	59.5	59.6	59.7	59.8	59.9	60.0	60.1	60.2	60.3	60.4	60.5	60.6	60.7	60.8	60.9	61.0	61.1	61.2	61.3	61.4	61.5	61.6	61.7	61.8	61.9	62.0	62.1	62.2	62.3	62.4	62.5	62.6	62.7	62.8	62.9	63.0	63.1	63.2	63.3	63.4	63.5	63.6	63.7	63.8	63.9	64.0	64.1	64.2	64.3	64.4	64.5	64.6	64.7	64.8	64.9	65.0	65.1	65.2	65.3	65.4	65.5	65.6	65.7	65.8	65.9	66.0	66.1	66.2	66.3	66.4	66.5	66.6	66.7	66.8	66.9	67.0	67.1	67.2	67.3	67.4	67.5	67.6	67.7	67.8	67.9	68.0	68.1	68.2	68.3	68.4	68.5	68.6	68.7	68.8	68.9	69.0	69.1	69.2	69.3	69.4	69.5	69.6	69.7	69.8	69.9	70.0	70.1	70.2	70.3	70.4	70.5	70.6	70.7	70.8	70.9	71.0	71.1	71.2	71.3	71.4	71.5	71.6	71.7	71.8	71.9	72.0	72.1	72.2	72.3	72.4	72.5	72.6	72.7	72.8	72.9	73.0	73.1	73.2	73.3	73.4	73.5	73.6	73.7	73.8	73.9	74.0	74.1	74.2	74.3	74.4	74.5	74.6	74.7	74.8	74.9	75.0	75.1	75.2	75.3	75.4	75.5	75.6	75.7	75.8	75.9	76.0	76.1	76.2	76.3	76.4	76.5	76.6	76.7	76.8	76.9	77.0	77.1	77.2	77.3	77.4	77.5	77.6	77.7	77.8	77.9	78.0	78.1	78.2	78.3	78.4	78.5	78.6	78.7	78.8	78.9	79.0	79.1	79.2	79.3	79.4	79.5	79.6	79.7	79.8	79.9	80.0	80.1	80.2	80.3	80.4	80.5	80.6	80.7	80.8	80.9	81.0	81.1	81.2	81.3	81.4	81.5	81.6	81.7	81.8	81.9	82.0	82.1	82.2	82.3	82.4	82.5	82.6	82.7	82.8	82.9	83.0	83.1	83.2	83.3	83.4	83.5	83.6	83.7	83.8	83.9	84.0	84.1	84.2	84.3	84.4	84.5	84.6	84.7	84.8	84.9	85.0	85.1	85.2	85.3	85.4	85.5	85.6	85.7	85.8	85.9	86.0	86.1	86.2	86.3	86.4	86.5	86.6	86.7	86.8	86.9	87.0	87.1	87.2	87.3	87.4	87.5	87.6	87.7	87.8	87.9	88.0	88.1	88.2	88.3	88.4	88.5	88.6	88.7	88.8	88.9	89.0	89.1	89.2	89.3	89.4	89.5	89.6	89.7	89.8	89.9	90.0	90.1	90.2	90.3	90.4	90.5	90.6	90.7	90.8	90.9	91.0	91.1	91.2	91.3	91.4	91.5	91.6	91.7	91.8	91.9	92.0	92.1	92.2	92.3	92.4	92.5	92.6	92.7	92.8	92.9	93.0	93.1	93.2	93.3	93.4	93.5	93.6	93.7	93.8	93.9	94.0	94.1	94.2	94.3	94.4	94.5	94.6	94.7	94.8	94.9	95.0	95.1	95.2	95.3	95.4	95.5	95.6	95.7	95.8	95.9	96.0	96.1	96.2	96.3	96.4	96.5	96.6	96.7	96.8	96.9	97.0	97.1	97.2	97.3	97.4	97.5	97.6	97.7	97.8	97.9	98.0	98.1	98.2	98.3	98.4	98.5	98.6	98.7	98.8	98.9	99.0	99.1	99.2	99.3	99.4	99.5	99.6	99.7	99.8	99.9	100.0

4.1 Kommittén för indirekta skatter

I betänkandet (SOU 1989:35) Reformerad mervärdeskatt m.m. presenterar kommittén för indirekta skatter (KIS) förslag till ändringar av den indirekta beskattningens utformning samt omfattning. I detta avsnitt sammanfattas de förslag som gäller beskattningen av energi.

I direktiven för KIS arbete beträffande energibeskattningen underströks följande punkter:

- möjligheterna att inordna energiområdet under mervärdeskatten skall prövas,
- energibeskattningsens funktion som energipolitiskt styrmedel skall behållas,
- en beskattningsreform bör inte leda till intäktsbortfall,
- förutsättningarna för att begränsa eller helt slopa möjligheterna till nedsättning av energiskatt som viss energiintensiv industri idag åtnjuter skall bedömas.

Vad gäller den första punkten fann kommittén att övervägande skäl talar för att energiområdet inordnas i mervärdeskattesystemet. Man föreslår därför att energiområdet skall beläggas med en mervärdeskattesats om 23,46 %. Detta medför även en anpassning till EG där energiområdet föreslås ingå i basen för mervärdeskatten.

Mervärdeskatt på energi innebär att industrin - som är mervärdeskattskyldig - kan lyfta av skatten på energivarorna såväl som på andra insatsvaror, medan t. ex. hushållen - som inte är mervärdeskattskyldiga - får betala skatten utan möjlighet till avlyftning.

Eftersom mervärdeskatt med en enhetlig skattesats inte kan fungera som styrmedel har kommittén också undersökt om punktskatter i kombination med den generella mervärdeskatten kan användas för att åstadkomma en önskvärd styrning av konsumtionen ur energi- och miljöpolitisk synpunkt. Man föreslår därför, efter att ha prövat ett antal alternativa utformningar av energibeskattningen, bl. a. att

- nuvarande punktskatter på energi behålls men att skattesatserna sänks med 30 % utom på bensin och kol.
- de särskilda skatterna på elkraft som produceras i vattenkraftverk och kärnkraftverk kvarstår i nuvarande form.
- den särskilda skatten på oljeprodukter, kol och bensin slopas och ersätts med allmän energiskatt respektive bensinskatt.
- skatten på gasol för annat ändamål än drift av motorfordon höjs, räknat efter energiinnehållet, till samma nivå som skatten på naturgas.
- avdragsbestämmelserna för kraftvärme, kondenskraft och industriellt mottryck ändras.
- RSV:s möjlighet att medge nedsättning av allmän energiskatt enligt lagen om nedsättning av allmän energiskatt slopas.
- fordonsskatten och registerhållningsavgiften slopas för bensin- och gasoldrivna fordon, samt för lätta och tunga släpvagnar som dras av sådana fordon. Intäktsbortfallet kompenseras med en höjning av skatten på bensin.
- den allmänna energiskatten på el föreslås bli odifferentierad med skattesatsen 4,2 öre/kWh.

Den förändring som föreslås beträffande avdragsbestämmelserna vid kondenskraftproduktion innebär att produktionen i kondenskraftverk skall beskattas på samma sätt som produktionen i kraftvärmeverk. Avdrag kommer då endast att medges för den andel av bränslets energiinnehåll som motsvarar elproduktionen. Härigenom träffar beskattning endast den del av bränslets energiinnehåll som inte nyttiggörs utan kyla bort som spillvärme.

För kraftvärmeproduktion som används i egen industriell verksamhet skall det finnas möjlighet att välja mellan vad som gäller i dag för kraftvärmeproduktion resp. för industriellt mottryck, dvs. avdrag kan göras antingen på elsidan eller bränslesidan.

Vid beskattningen av industriellt mottryck har möjligheten till avdrag berott på vilken teknik som nyttjats. KIS föreslår nu att kravet på viss kraftvärmeteknik tas bort.

Kärnkraftproduktion är visserligen kondensproduktion, men kommittén föreslår inte någon bränsleskatt för kärnbränsle utan förordar att samhällets styrning på detta område också fortsättningsvis sker genom direkta beslut.

Den föreslagna förändringen av avdragsbestämmelserna vid kondenskraftproduktion kommer först i framtiden att i högre grad påverka elpriset. År 1987 producerades 6,6 av totalt 142 TWh i fossileldade kraftverk. Av dessa 6,6 TWh producerades endast 0,6 TWh i kondenskraftverk. På sikt kommer dock denna andel av kraftproduktionen att öka vilket medför att konsekvenserna av KIS förslag blir av större betydelse.

Följande uppställning är en sammanfattning av de skattesatser som föreslås av KIS. Det bör observeras att KIS betänkande lades fram före riksdagens beslut om energiskattehöjningen den 1 juli 1989.

	Skattesats juni 1989	Föreslagen skattesats
El		
Industriell verksamhet	5 öre/kWh	4,2 öre/kWh
Övrig förbrukning i vissa glesbygdskommuner	6,2 öre/kWh	4,2 öre/kWh
Övrig förbrukning	7,2 öre/kWh	4,2 öre/kWh
Kol	410 kr/ton	410 kr/ton
Flytande bränslen		
Fotogen med tillsats som möjliggör drift av snabb- gående dieselmotorer	860 kr/m ³	600 kr/m ³
Motorbrännolja och eldnings- olja	978 kr/m ³	685 kr/m ³
Gasol som används för drift av motorfordon	92 öre/l	65 öre/l
annat ändamål än drift av motorfordon	185 kr/ton	260 kr/ton
Naturgas	308 kr/1000m ³	215 kr/1000m ³

4.2 Miljöavgiftsutredningen

Miljöavgiftsutredningens (MIA:s) uppdrag (dir. 1988:44) är att analysera förutsättningarna för att utnyttja ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken och lämna förslag till utformningen av sådana styrmedel.

Införandet av miljöavgifter är en konsekvens av de miljöpolitiska mål som antagits. Miljöavgifterna är ett medel som valts därför att de bedöms ha fördelar jämfört med andra styrmedel som skulle kunna nyttjas

för att uppnå de uppsatta målen. Syftet med miljöavgifter är att åstadkomma att miljöskyddsåtgärder vidtas där de kan ske till lägsta samhällsekonomiska kostnad.

Genom tilläggsdirektiv (dir. 1989:33) fick MIA i uppdrag att senast den 16 oktober 1989 redovisa sina överväganden rörande energi- och trafikområdena. MIA har därutöver, genom regeringsbeslut i juni 1989, fått i uppdrag att utreda förutsättningarna för införande av skatt på uran som används i kärnkraftverk. Även detta uppdrag skall redovisas till regeringen senast den 16 oktober 1989.

Miljöavgiftsutredningens arbete skall ses mot bakgrund av bl. a. de gällande miljöpolitiska målen. Enligt dessa skall, relativt utsläppsnivån år 1980, utsläppen av svavel minska med 80 % till år 2000 och utsläppen av kväveoxider minska med 30 % till år 1995. Vad gäller koldioxider har riksdagen uttalat att utsläppen inte bör öka över den nuvarande nivån.

I ett första delbetänkande (SOU 1989:21), Sätt värde på miljön! - Miljöavgifter på svavel och klor, föreslog MIA en miljöavgift på utsläpp av svavel från förbränning av olja om 30 kr. per m³ olja och tiondels viktprocent svavel, vilket motsvarar ca 30 kr. per kg svavel som släpps ut. Vidare föreslogs miljöavgift på utsläpp av organiskt bundet klor från massablekier. Denna avgift påverkar inte energipriserna men får effekter på produktionskostnaderna i en mycket energintensiv industribransch. Förslagen har remissbehandlats.

Även miljöavgifter skall beaktas i de beräkningar EL 90 skall göra enligt sina tilläggsdirektiv. Inom energiområdet behandlar MIA miljöavgifter på utsläpp

av svavel, kväveoxider och koldioxid. MIA:s arbete enligt de direktiv som nämns ovan har pågått parallellt med EL 90:s arbete.

MIA:s förslag avseende energi- och trafikområdena återfinns i betänkandet (SOU 1989:83) Ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Energi och trafik.

KONSEKVENSER AV ALTERNATIVA REGLER FÖR ENERGISKATTENEDSÄTTNING

5.1 Kalkylmetoden

I detta kapitel redovisas och kommenteras beräkningar av hur industrins och växthusnäringens kostnader påverkas vid olika kombinationer av energiskatter, miljöavgifter och nedsättningsregler. Dagens energibeskattningsystem jämförs med två alternativa system.

Det ena alternativet utgörs av det förslag till energibeskattningsystem som lämnats av KIS (se kapitel 4.1), kompletterat med de energiskattehöjningar som trädde i kraft den 1 juli 1989.

Det andra alternativet har sammanställts efter kontakter med miljöavgiftsutredningens sekretariat och innebär miljöavgifter om 30 kr. per kilo utsläppt svavel och 25 öre per kilo utsläppt koldioxid. Avgiften på svavel är utsläppsrelaterad men i kalkylerna beräknas avgiften schablonmässigt på kvantiteten använt bränsle. De nu gällande punktskatterna på bränslen reduceras med 50 %, medan bensinskatten reduceras med 10 %. Den allmänna energiskatten på elkraft bibehålls på nuvarande nivå, men med den enhetliga utformning som föreslagits av KIS.

MIA:s kommande förslag om avgift på kväveoxider har inte beaktats med hänsyn till att den inte innebär en pålaga på industrin i dess helhet; däremot kommer den

givetvis att belasta vissa företag medan andra får
lättnader.

Inte heller den kloravgift som i april 1989 föreslagits av miljöavgiftsutredningen i dess delbetänkande (SOU 1989:21), Sätt värde på miljön! - Miljöavgifter på svavel och klor, har beaktats. Den belastar massablekerierna och har av branschen uppgetts innebära en merkostnad om för närvarande 600-700 milj. kr.

De två alternativa systemen med energiskatter och miljöavgifter benämns i fortsättningen KIS-alternativet resp. MIA-alternativet. Alternativens skattesatser och avgifter visas i tabell 5.1, där också dagens energiskattesatser finns med som jämförelse (referensalternativet).

Kalkylerna har utförts av det energistatistiska kansliet vid SCB och redovisas i rapporten Energiskattebelastningen på industrin (bilaga 2). Som underlag för beräkningarna ligger 1987 års industristatistik och de preliminära beslut om nedsättning av energiskatt för år 1987 som fattats av regeringen.

För att skapa ett för ändamålet relevant beräkningsunderlag har en omfattande bearbetning gjorts av det statistiska grundmaterialet. Detta grundmaterial beskriver situationen under år 1987. För att så långt som möjligt kunna jämföra de olika beskattnings- och nedsättningsalternativen med dagens situation har de skattesatser som trädde i kraft den 1 juli 1989 applicerats på 1987 års energianvändnings- och produktionsdata för industrin. Effekterna av KIS- och MIA-alternativen har beräknats på samma sätt. Därefter har olika alternativ för skattenedsättning förts in i kalkylerna. De skiljer sig beträffande dels de skatter

och avgifter som får räknas in i underlaget för ned-sättning, dels storleken på den andel av produktions-värdet som utgör maximal beskattning.

Tabell 5.1 Skattesatser och miljöavgifter i referensalternativet och i KIS- och MIA-alternativen

Energislag	Enhet	Alternativ			CO ₂ -avg.	S-avg.	Totalt
		Referens punkt- skatt	KIS punkt- skatt	MIA punkt- skatt			
El, industri	öre/kWh	7	6,2	6,2	-	-	6,2
Kol ¹⁾	kr/ton	460	460	230	621	227	1078
Dieselolja	kr/m ³	1078	785	539	686	-	1225
Eldningsolja 1	kr/m ³	1078	785	539	686	30	1255
Eldningsolja 2-5	kr/m ³	1078	785	539	741	210	1490
Flis	kr/m ³ f	-	-	-	-	4	4
Torv	kr/ton	-	-	-	-	32	32
Bensin, bly	öre/l	284	321	289	58	-	347
Bensin, blyfri	öre/l	264	301	269	58	-	327
Gasol	kr/ton	210	285	192	750	-	942
Naturgas	kr/1000 m ³	350	257	175	470	-	645

¹⁾ Exkl. metallurgiskt kol

Beräkningarna har utförts och redovisas på bransch-nivå. För att kunna räkna med för ändamålet homogena industribranscher, och för att kunna redovisa beräk-ningarna med iakttagande av gällande sekretess, har en branschindelning använts som i flera avseenden skiljer sig från den som används i kapitel 3. Tabellens

branschindelning finns översatt till s. k. SNI-koder i tabell 5.2. För några branscher har en uppdelning gjorts i "nedsättningsföretag" och "övriga företag". Med nedsättningsföretag avses de företag som år 1987 beviljades nedsättning av energiskatt.

Tabell 5.2. Beräknad energiskatt och nedsättning av allmän energiskatt (årsbelopp, milj. kr.) med skattesatser per 1989-07-01.

SNI-kod	Bransch	Skatt, exkl. neds.	Nedsättning	Faktisk skatt Belopp	% av saluvärde
2	Gruvindustri	336	86	250	4,5
33119					
34113	Boardindustri	85	13	72	4,0
34111	Massa- och	1926	651	1275	2,6
34112	pappersindustri				
35	Kemisk industri				
	- neds. företag	136	77	59	2,3
	- övr. företag	488	-	488	0,7
362	Glas- och				
3691	tegelindustri	114	19	95	3,1
3692	Cement- och kalkindustri	232	157	75	5,9
37101	Järn-, stål- och metallverk				
37102	- neds. företag	460	195	265	3,1
372	- övr. företag	561	-	561	1,9
37103	Gjuterier	34	10	24	1,8
	Övrig industri	2214	17	2197	0,6
2-3	Hela industrin	6587	1225	5362	1,0

5.2 Energibesiktning och skattenedsättning år 1989 - referensalternativet

Gällande regler för nedsättning av allmän energiskatt vid industriell tillverkning redovisas i avsnitt

2.7.2. Det är nedsättning enligt 2 § andra stycket NEL (1,7 %-regeln) som behandlas i beräkningarna, dvs. den nedsättning som kan medges efter särskilt beslut av regeringen.

För att få ett aktuellt referensalternativ har en beräkning gjorts av energiskatt och skattenedsättning för industrin när dagens skattesatser applicerats på 1987 års energianvändnings- och produktionsdata (se tabell 5.2). Denna kalkyl används i fortsättningen som det referensalternativ med vilket KIS- och MIA-alternativen jämförs.

Det beräknade energiskattebeloppet exkl. nedsättning är för år 1989 ca 6,6 miljarder kr. Skattenedsättningen enligt gällande regeringsbeslut beräknas till ca 1,2 miljarder kr., vilket innebär en faktisk energiskatt om ca 5,4 miljarder kr. Jämfört med det beräknade faktiska energiskattebeloppet för år 1987 innebär det för hela industrin en ökning i löpande priser med ca 1,3 miljarder kr. eller med ca 30 %.

Av de i tabellen särredovisade energikrävande branscherna svarar massa- och pappersindustrin för den högsta faktiska skattebetalningen (1,3 miljarder kr. eller ca 24 % av hela skatteuttaget). Den kemiska industrin och järn-, stål- och metallverken svarar också för betydande andelar av den totala energiskatten, 550 milj. kr. resp. 800 milj. kr. motsvarande 10 % resp. 15 % av hela skattebeloppet. De icke särredovisade branscherna (övrig industri) belastas

med en faktisk energiskatt om 2,2 miljarder kr. För dem är nedsättningen liten, sammanlagt ca 20 milj. kr.

Den bransch som har den klart högsta relativa energibeskattningen (den faktiska energiskattens andel av saluvärdet) är cement- och kalkindustrin, där energiskatterna svarar för nära 6 % av saluvärdet. Motsvarande andelar är för gruvindustrin och boardindustrin omkring 4 %. För glas- och tegelindustri, järn-, stål- och metallverk samt massa- och pappersindustri ligger andelen ytterligare omkring en procentenhet lägre.

För de flesta energikrävande branscherna utgör således den kalkylerade faktiska energiskatten en betydligt större andel av saluvärdet än 1,7 %. Det beror på att nedsättning endast medges för en mindre del av den allmänna energiskatten på olja och inte alls för bensinskatt.

5.3 KIS-alternativet

De beräkningar som redovisas i detta avsnitt har erhållits genom att KIS-alternativets skattesatser (se tabell 5.1) samt olika nedsättningsalternativ tillämpas på samma energianvändningsunderlag som i referensalternativet.

Skattesatserna i detta alternativ innebär relativt referensalternativet lägre skattesatser på el, olja och naturgas, och högre skattesatser på bensin och gasol.

Kalkylresultaten sammanfattas i tabell 5.3. Om ingen nedsättning medges blir den totala energiskatten för hela industrin något högre än den faktiska energiskatten i referensalternativet. Det sker också en

Tabell 5.3. Beräknad energiskatt och nedsättning av allmän energiskatt (årsbelopp, milj. kr.) med KIS-alternativets skattesatser.^{*)}

Bransch	Skatt exkl. neds.			Nedsättningsgräns 1%				Nedsättningsgräns 1,7%				Nedsättningsgräns 4%			
	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
Gruvindustri	277	5,0	28	156	122	2,2	-128	116	161	2,9	-89	-	277	5,0	28
Boardindustri	68	3,8	-4	29	39	2,2	-33	16	52	2,9	-20	-	68	3,8	-4
Massa- och pappersindustri	1607	3,2	332	792	815	1,6	-460	443	1164	2,3	-111	-	1607	3,2	332
Kemisk industri - neds. företag	116	4,5	57	73	43	1,7	-16	55	61	2,4	2	-	116	4,5	57
- övriga företag	405	0,6	-84	-	405	0,6	-84	-	405	0,6	-84	-	405	0,6	-84
Glas- och tegelindustri	87	2,9	-8	12	75	2,5	-21	-	87	2,9	-9	-	87	2,9	-9
Cement- och kalkindustri	218	16,9	143	186	32	2,5	-43	177	41	3,2	-34	147	71	5,5	-5
Järn-, stål- och metallverk - neds. företag	390	4,6	125	232	157	1,8	-108	172	217	2,5	-48	-	390	4,6	125
- övriga företag	488	1,6	-74	84	404	1,3	-157	-	488	1,6	-74	-	488	1,6	-74
Gjuterier	29	2,2	5	12	17	1,3	-7	3	26	2,0	2	-	29	2,2	5
Övrig industri	1887	0,5	-310	-	1887	0,5	-310	-	1887	0,5	-310	-	1887	0,5	-310
Hela industrin	5571	1,0	209	1575	3996	0,7	-1366	983	4588	0,8	-774	147	5425	1,0	62

*) A = Nedsättningsbelopp, milj. kr.

B = Faktisk energiskatt, milj. kr.

C = Faktisk energiskatt i procent av produktionsvärdet

D = Förändring av faktisk energiskatt jämfört med referensalternativet, milj. kr.

omfördelning av skattebelastningen inom industrin. Skattebelastningen ökar för gruvindustrin, massa- och pappersindustrin, liksom för cement- och kalkindustrin. Inom den kemiska industrin och bland järn-, stål- och metallverken sker en förändring som innebär att skattebelastningen ökar för företagen med nedsättning. Den relativt sett kraftigaste skatteökningen sker för cement- och kalkindustrin vars energiskatteandel ökar från 6 % till 17 % av saluvärdet.

Med en nedsättning som innebär att den allmänna energiskatten (med endast 291 kr./m³ av oljeskatten inräknad) maximeras till 1 % av saluvärdet minskas den faktiska energiskatten till ca 4 miljarder kr.

Jämfört med referensalternativet är således den totala beskattningen 1,4 miljarder kr. lägre. Skatten blir lägre för samtliga branscher, och den relativa beskattningen överstiger inte 2,5 % för någon bransch. Glas- och tegelindustrin jämte cement- och kalkindustrin får högst relativ energibeskattningsgrad, 2,5 % av resp. industris saluvärde.

Med gränsen för maximalt skatteuttag höjd till 1,7 % av saluvärdet ökar skatteuttaget med 600 milj. kr. Den faktiska beskattningen blir ca 800 milj. kr. lägre än i referensalternativet. Även i detta fall är skatteuttaget lägre för alla branscher, utom för nedsättningsföretagen i den kemiska industrin och för gjuterierna där skatteuttaget är ungefär detsamma som i referensalternativet.

Med gränsen vid 4 % av saluvärdet erhåller endast cement- och kalkindustrin någon nedsättning (ca 150 milj. kr.).

5.4 MIA-alternativet

Beräkningarna som avser MIA-alternativet har utförts genom att kombinera alternativets skattesatser och avgiftsbelopp (tabell 5.1) med olika nedsättningsunderlag och varierande värden för den maximala skatteandelen av saluvärdet.

Summan av MIA-alternativets punktskatter och miljöavgifter innebär relativt referensalternativet en lägre skattesats på el men högre skatte- och avgiftsbelastning på bränslen. Kalkylresultaten återges i tabellerna 5.4 - 5.6.

Om MIA-alternativets skatter och avgifter fullt ut skulle belasta energianvändningen skulle den totala skatte- och avgiftsbelastningen bli drygt 2,6 miljarder kr. eller ca 50 % högre än den faktiska skattebelastningen i referensalternativet. Detta bruttoalternativ redovisas i de första kolumnerna i samtliga tre tabeller. Med detta alternativ sker, liksom med KIS-alternativet, en omfördelning av skattebelastningen inom industrin. Ökningen av den relativa skatte- och avgiftsbelastningen blir mindre för de branscher som huvudsakligen utnyttjar elkraft (t. ex. board-, massa- och pappersindustrier samt gjuterier), medan den relativa belastningen ökar kraftigt för de branscher som främst förbrukar bränslen. För cement- och kalkindustrin blir höjningen mycket kraftig, från 6 % till 36 %, medan motsvarande höjning för gruvindustrin och för nedsättningsföretagen inom den kemiska industrin samt bland järn-, stål- och metallverken varierar mellan tre och fyra procentenheter.

Tabell 5.4 visar den faktiska belastningen av energiskatt samt miljöavgifter på koldioxid och svavel om endast punktskatten på energi får utnyttjas som nedsättningsunderlag. Kalkylerna har utförts med gränserna 1 %, 1,7 % och 4 % för den maximala punktskattebelastningen. Endast 291 kr./m³ av skatten på olja har räknats med i underlaget för nedsättning. Miljöavgifterna får således i detta alternativ fullt genomslag och därmed maximal styreffekt.

Alla nedsättningsalternativ innebär att skatte- och avgiftsbelastning blir högre eller oförändrad jämfört med referensalternativet. Med den höga gränsen 4 % blir nedsättning möjlig endast för kalk- och cementindustrin (ca 60 milj. kr.), och den totala skatte- och avgiftsbelastningen blir ungefär densamma som utan nedsättningsmöjlighet (ca 2,6 miljarder kr. över referensalternativet). En gräns på 1,7 % minskar den totala belastningen med ca 800 milj. kr., och om gränsen för nedsättning sänks till 1 % minskar skatte- och avgiftsbelastningen med ytterligare ca 500 milj. kr. Med denna lägsta nedsättningsgräns ligger dock fortfarande summan av skatter och avgifter ca 1,3 miljarder kr. högre än i referensalternativet.

Den omfördelning av belastningen jämfört med referensalternativet som nämnts ovan får ännu större genomslag när nedsättningsunderlaget endast inkluderar punktskatterna. Oavsett gräns för nedsättningen blir den relativa skatte- och avgiftsbelastningen mellan 28 % och 31 % för kalk- och cementindustrin. För gruv- och boardindustrierna reduceras däremot skatte- och avgiftsbelastningen till referensalternativets nivå om nedsättningsgränsen sätts till 1 %.

Tabell 5.4. Beräknad energiskatt och nedsättning av allmän energiskatt (årsbelopp, milj. kr.) med MIA-alternativets skattesatser och med endast punktskatter i nedsättningsunderlaget.^{*)}

Bransch	Skatt exkl. neds.				Nedsättningsgräns 1%				Nedsättningsgräns 1,7%				Nedsättningsgräns 4%			
	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A
Gruvindustri	393	7,0	143	144	249	4,5	-	104	288	5,2	39	-	393	7,0	143	-
Boardindustri	98	5,5	26	29	69	3,9	-3	16	81	4,6	9	-	98	5,5	26	-
Massa- och pappersindustri	2138	4,3	863	759	1379	2,8	104	410	1728	3,5	453	-	2138	4,3	863	-
Kemisk industri	152	5,9	93	68	84	3,2	25	50	102	3,9	43	-	152	5,9	93	-
- neds. företag	549	0,8	61	-	549	0,8	61	-	549	0,8	61	-	549	0,8	61	-
- Övriga företag																
Glas- och tegelindustri	150	4,9	55	11	139	4,6	43	-	150	4,9	55	-	150	5,0	55	-
Cement- och kalkindustri	469	36,3	394	103	366	28,4	291	94	375	29,1	300	64	405	31,4	329	-
Järn-, stål- och metallverk	545	6,4	280	216	329	3,8	64	156	389	4,5	124	-	545	6,4	280	-
- neds. företag	862	2,9	301	-	862	2,9	301	-	862	2,9	301	-	862	2,9	301	-
- Övriga företag																
Gjutrier	40	3,1	16	10	29	2,3	6	1	38	3,0	15	-	40	3,1	16	-
Övrig industri	2619	0,7	422	-	2619	0,7	422	-	2619	0,7	422	-	2619	0,7	422	-
Hela industrin	8014	1,4	2652	1340	6674	1,2	1312	832	7182	1,3	1821	64	7950	1,4	2588	-

*) A = Nedsättningsbelopp, milj. kr.

B = Faktisk energiskatt, milj. kr.

C = Faktisk energiskatt i procent av produktionsvärdet

D = Förändring av faktisk energiskatt jämfört med referensalternativet, milj. kr.

I tabell 5.5 redovisas skatte- och avgiftsbelastningen när såväl punktskatter på energi som miljöavgiften på koldioxid inräknas i nedsättningsunderlaget. Omfördelningen av den totala skatte- och avgiftsbelastningen jämfört med referensalternativet motverkas delvis när koldioxidavgiften inkluderas. Endast miljöavgiften på svavel får i detta alternativ fullt genomslag.

Även i detta alternativ blir skatte- och avgiftsbelastningen högre än i referensalternativet, men skillnaden reduceras. Med gränsen 4 % överstiger skatte- och avgiftsuttaget referensalternativets med ca 2,3 miljarder kr. och blir totalt ca 7,7 miljarder kr. Endast för kalk- och cementindustrin blir nedsättningen av någon större betydelse, ca 290 milj. kr.

Med en nedsättningsgräns på 1,7 % reduceras den totala belastningen med 1 miljard kr. till ca 6,7 miljarder kr. Den överstiger då skattebelastningen i referensalternativet med 1,3 miljarder kr. Av denna skillnad belastar ca 700 milj. kr. den mindre energikrävande produktionen (övrig industri samt de mindre energikrävande delarna av den kemiska industrin och järn-, stål- och metallverken) medan ca 600 milj. kr. belastar de energikrävade branscherna.

Vid nedsättningsgränsen 1 % reduceras skatte- och avgiftsbelastningen till ca 6 miljarder kr. och ligger då ca 600 milj. kr. högre än motsvarande belastning i referensalternativet. Skillnaden betalas huvudsakligen av den mindre energikrävande industrin samt glas- och tegelindustrin och cement- och kalkindustrin.

Kalk- och cementindustrin får oavsett nedsättningsgräns den högsta relativa skatte- och avgiftsbelastningen. Den varierar mellan 11 % och 14 %.

Tabell 5.5. Beräknad energiskatt och nedsättning av allmän energiskatt (årsbelopp, milj. kr.) med MIA-alternativets skattesatser och med punktskatter + CO₂-avgifter i nedsättningsunderlaget. *)

Bransch	Skatt exkl. neds.				Nedsättningsgräns 1%				Nedsättningsgräns 1,7%				Nedsättningsgräns 4%			
	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A
Gruvindustri	393	7,0	143	176	217	3,9	-33	137	256	4,6	7	8	385	6,9	135	
Boardindustri	98	5,5	26	29	69	3,9	-3	16	81	4,6	9	-	98	5,5	26	
Massa- och pappersindustri	2138	4,3	863	856	1281	2,6	7	508	1630	3,3	356	-	2138	4,3	863	
Kemisk industri	152	5,9	93	82	70	2,7	11	64	88	3,4	29	4	148	5,7	89	
- neds. företag	549	0,8	61	-	549	0,8	61	-	549	0,8	61	-	549	0,8	61	
Glas- och tegelindustri	150	4,9	55	15	135	4,5	40	-	150	4,9	55	-	150	5,0	55	
Cement- och kalkindustri	469	36,3	394	328	141	10,9	65	319	150	11,6	74	289	179	13,9	104	
Järn-, stål- och metallverk	545	6,4	280	279	266	3,1	1	219	326	3,8	61	22	523	6,1	258	
- neds. företag	862	2,9	301	249	613	2,0	52	38	825	2,7	263	-	862	2,9	301	
- övriga företag	40	3,1	16	16	23	1,8	0	7	33	2,5	9	-	40	3,1	16	
Gjutier	2619	0,7	422	-	2619	0,7	422	-	2619	0,7	422	-	2619	0,7	422	
Övrig industri	8014	1,4	2652	2030	5984	1,1	622	1307	6707	1,2	1345	323	7690	1,4	2329	

*) A = Nedsättningsbelopp, milj. kr.

B = Faktisk energiskatt, milj. kr.

C = Faktisk energiskatt i procent av produktionsvärdet

D = Förändring av faktisk energiskatt jämfört med referensalternativet, milj. kr.

Tabell 5.6 visar kostnadseffekterna när även miljöavgiften på svavel inkluderas i underlaget för nedsättning. I detta fall reduceras styreffekten av de båda miljöavgifterna då procentgränsen för nedsättning sänks. Vid den lägsta gränsen, 1 %, är det totala skatte- och avgiftsuttaget ca 400 milj. kr. över referensalternativets uttag. För de energikrävande branscherna är dock belastningen i allmänhet lägre än i referensalternativet, medan den är högre för den övriga industrin och för icke-nedsättningsföretagen inom den kemiska industrin. Dessa kan på grund av låg energiförbrukning inte tillgodogöra sig någon nedsättning. En höjning av gränsen till 1,7 % ökar skatte- och avgiftsuttaget i alla branscher vilka erhöll nedsättning vid gränsen 1 % så att det samlade uttaget ökar med ca 700 milj. kr. Med nedsättningsgränsen vid 4 % ligger den totala belastningen drygt 2 miljarder kr. högre än i referensalternativet och det är endast cement- och kalkindustrin som erhåller någon väsentlig nedsättning.

Det bör påpekas att svavelavgiften i dessa kalkyler schablonmässigt har beräknats utgöra en viss summa per konsumerad bränslemängd. Avgifterna kan alltså minskas genom t. ex. installation av reningsutrustning. Sådan finns redan i dag i många anläggningar. För cementindustrin torde svavelavgifterna också kunna minskas jämfört med kalkylerna eftersom en del av det svavel som tillförs processen binds i slutprodukten.

En särskild beräkning har slutligen gjorts där skatte- och miljöavgiftsbelastningen har relaterats till förädlingsvärdet i stället för saluvärdet. Det totala nedsättningsvärdet med 1,7 %-gränsen i tabell 5.5 har tjänat som utgångspunkt för denna beräkning.

Tabell 5.6. Beräknad energiskatt och nedsättning av allmän energiskatt (årsbelopp, milj. kr.) med MIA-alternativets skattesatser och med punktskatter + CO₂-avgifter + S-avgifter i nedsättningsunderlaget. *)

Bransch	Skatt exkl. neds.				Nedsättningsgräns 1%				Nedsättningsgräns 1,7%				Nedsättningsgräns 4%			
	B	C	D	A	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
Gruvindustri	393	7,0	143	188	205	3,7	-44		149	244	4,4	-5	20	373	6,7	124
Boardindustri	98	5,5	26	29	69	3,9	-3		16	81	4,6	9	-	98	5,5	26
Massa- och pappersindustri	2138	4,3	863	888	1250	2,5	-24		539	1599	3,2	325	-	2138	4,3	863
Kemisk industri																
- neds. företag	152	5,9	93	87	65	2,5	6		69	83	3,2	24	9	143	5,5	84
- övriga företag	549	0,8	61	-	549	0,8	61		-	549	0,8	61	-	549	0,8	61
Glas- och tegelindustri	150	4,9	55	15	135	4,5	40		-	150	4,9	55	-	150	4,9	55
Cement- och kalkindustri	469	36,3	394	410	59	4,6	-16		400	68	5,3	-7	371	98	7,6	22
Järn-, stål- och metallverk																
- neds. företag	545	6,4	280	292	253	3,0	-12		232	313	3,7	48	35	510	6,0	245
- övriga företag	862	2,9	301	328	534	1,8	-28		117	745	2,5	184	-	862	2,9	301
Gjuterier	40	3,1	16	18	22	1,7	-2		9	31	2,4	7	-	40	3,1	16
Övrig industri	2619	0,7	422	-	2619	0,7	422		-	2619	0,7	422	-	2619	0,7	422
Hela industrin	8014	1,4	2652	2253	5760	1,0	399		1530	6483	1,1	1122	434	7579	1,3	2218

*) A = Nedsättningsbelopp, milj. kr.

B = Faktisk energiskatt, milj. kr.

C = Faktisk energiskatt i procent av produktionsvärdet

D = Förändring av faktisk energiskatt jämfört med referensalternativet, milj. kr.

När nedsättning medges för den del av punktskatterna och koldioxidavgifterna som överstiger 4,36 % av förädlingsvärdet erhålls samma totala nedsättningsbelopp, ca 1,3 miljarder kr.

På den aggregeringsnivå som beräkningarna utförts blir omfördelningen mellan branscherna förhållandevis liten. Den relativa skattebelastningen ökar för gruvindustrin, cement- och kalkindustrin samt för gjuterierna medan den blir ungefär oförändrad eller något lägre för övriga branscher.

När energiskatten sätts i relation till förädlingsvärdet ökar möjligheterna att erhålla nedsättning för produkter med högre förädlingsgrad, medan de minskar för mindre förädlade produkter. Det torde förklara att skattebelastningen ökar för de nämnda branscherna. Inom alla branscher sker sannolikt också en betydande omfördelning av skattebelastningen mellan företag, och mellan företags produkter, när skatteuttaget relateras till förädlingsvärdet i stället för till saluvärdet. Denna effekt kan dock inte demonstreras med det dataunderlag som använts för kalkylerna. Som exempel kan dock nämnas att nuvarande nedsättningssystem för stålindustrin innebär att tillverkningen av produkter med låg prisnivå t. ex. handelsstål belastas med en lägre skattenivå än tillverkningen av specialstål där förädlingsgraden är högre.

5.5 Summering av kalkylresultaten för industrin

Det referensalternativ som presenterats ovan (avsnitt 5.2) har konstruerats för att ge en ungefärlig bild av energiskattebelastningen i det nu gällande energiskattesystemet.

Jämfört med referensalternativet ger skatteförslaget från KIS (kompletterat med de skattehöjningar som trädde i kraft den 1 juli 1989) ungefär samma totala energiskatteuttag när inga nedsättningar medges. En omfördelning sker dock mellan mer resp. mindre energikrävande produktion så att skattebelastningen ökar för den mer energikrävande. Den högsta relativa skattebelastningen får cement- och kalkindustrin, där ökar belastningen från 6 % till 17 % av saluvärdet. När gränsen för nedsättning sätts så att energiskatten maximalt skall utgöra 1 % av saluvärdet blir det totala skatteuttaget ca 1,4 miljarder kr. lägre än i referensalternativet.

Alternativet med såväl punktskatter som miljöavgifter på koldioxid och svavel har kombinerats med ett antal olika gränser för nedsättning. Alternativet där ingen nedsättning medges resp. alternativet där skatteandelen av saluvärdet maximeras till 4 % medför, jämfört med referensalternativet, en höjning av skatte- och miljöavgiftsuttaget från ca 5,4 miljarder kr. till ca 8 miljarder kr. Miljöavgifterna medför också en betydande omfördelning av avgifts- och skattebelastningen inom industrin. I stora drag innebär omfördelningen att den relativa belastningen ökar mer i branscher med stor bränsleförbrukning. Cement- och kalkindustrins avgifts- och skattekostnader ökar mest (från 6 % till 36 % av saluvärdet jämfört med referensalternativet).

Om endast punktskatten i MIA-alternativet får inräknas i nedsättningsunderlaget förstärks effekten av miljöavgifterna relativt punktskatteeffekten. Om gränsen i detta alternativ sätts till 1 % blir nedsättningen för de huvudsakligen elförbrukande branscherna sådan att skatte- och avgiftsbelastningen för dessa ligger nära referensalternativets nivå medan belastningen på

övriga branscher sammanlagt ligger ungefär 1,3 miljarder kr. högre än i referensalternativet. Sätts gränsen för nedsättning till 4 % så är det endast cement- och kalkindustrins skattebetalningar som är av sådan omfattning att nedsättningen blir aktuell; nedsättningen blir ca 60 milj. kr.

Möjligheterna att räkna in koldioxidavgiften i nedsättningsunderlaget minskar den samlade skatte- och avgiftsbelastningen för industrin med 500-700 milj. kr. vid 1,7 %- och 1,0 %-nivåerna på nedsättningsgränsen. Samtidigt reduceras delvis den nämnda omfördelningen av skatte- och avgiftsbelastningen inom industrin. Vid 1 %-nivån är skatte- och avgiftsbelastningen ungefär densamma som i referensalternativet, utom för kalk- och cementindustrin, glas- och tegelindustrin samt den övriga industrin där den är högre, och i gruvindustrin och boardindustrin där den är lägre.

När även miljöavgiften på svavel kan räknas till underlaget för nedsättning reduceras miljöavgifternas styreffekter ytterligare (mer ju lägre gränsen för nedsättning är), och därmed den nämnda omfördelningen inom industrin. Vid den lägsta nedsättningsgränsen, 1 %, är styreffekten så gott som eliminerad. Det är då främst de mindre energikrävande företagen, vilka inte når upp till nedsättningsgränsen, som får betala det - jämfört med referensalternativet - något ökade avgifts- och skatteuttaget.

5.6 Kalkyler för växthusnäringen

I detta avsnitt redovisas beräkningar av skatte- och avgiftsbelastningen för växthusnäringen vid olika

kombinationer av energiskatter, miljöavgifter och nedsättningsregler.

För växthusnäringen innebär gällande nedsättningsbestämmelser att man betalar 15 % av den allmänna energiskatten på elkraft och bränslen.

Som utgångspunkt för beräkningarna finns uppgifter från riksskatteverket om erlagd allmän energiskatt samt kvantitativ förbrukning av elkraft och skattepliktiga bränslen år 1988 (tabell 5.7).

Totalt erlades ca 15,4 milj. kr. i allmän energiskatt efter nedsättning. Det motsvarar en beskattning före nedsättning om ca 102,5 milj. kr. Nedsättningen uppgick således till ca 87 milj. kr.

Tabell 5.7 Inköp av elkraft och bränslen med nedsatt skattesats som förbrukats för växthusuppvärmning år 1988 samt erlagd allmän energiskatt

Energislag	Inköpt kvantitet	Erlagd allmän energiskatt tusental kr
Elkraft (MWh)	137 034	1 480
Olja (m ³)	95 266	
Kolbränslen (ton)	53 133	13 895
Naturgas (1000 m ³)	4 876	
		15 375

I tabell 5.8 redovisas hur skatte- och avgiftsbelastningen skulle bli med de förbrukningstal som

redovisats för år 1988 och med de skattesatser som gäller fr. o. m. den 1 juli 1989. Där redovisas också den totala skatte- och avgiftsbelastningen utan nedsättning enligt KIS- och MIA-alternativen.

Tabell 5.8 Skatte- och avgiftsbelastning (utan nedsättning) för växthusnäringen med dagens energiskattesatser, samt enligt KIS- och MIA-alternativen (tusental kr.)

Energislag	Dagens energiskatt	KIS-alternativet	MIA-alternativet ^{*)}
Elkraft	12 607	8 496	8 496
Olja	102 697	74 784	130 753
Kolbränslen	24 441	24 441	57 277
Naturgas	1 707	1 253	3 145
Totalt	141 452	108 974	199 671

^{*)} Med antagandet att hälften av oljeförbrukningen utgörs av tung eldningsolja.

Med nu gällande nedsättning av allmän energiskatt till 15 % blir skatte- och avgiftsbelastningen enligt tabell 5.9. Liksom i beräkningarna för industrin har nedsättningsunderlaget varierats i MIA-alternativet.

Den beräknade skattebelastningen med dagens skattesatser motsvarar ungefär 8 % av växthusnäringens uppskattade saluvärde år 1987 (1 753 milj. kr.), vilket är det senaste året för vilket uppgift om saluvärde finns tillgänglig. Med nedsättning sänks skattebelastningen till ca 1,8 %. Med KIS-alterna-

tivets skattesatser reduceras motsvarande andelar till 6,2 % resp. 0,9 %.

Tabell 5.9 Skatte- och avgiftsbelastning (med nedsättning) för växthusnäringen med dagens energiskattesatser, samt enligt KIS- och MIA-alternativen (tusental kr)

Energislag	Dagens skatte-satser	KIS-alternativet	MIA-alternativet ^{*)} med nedsättning för		
			skatt	skatt+CO ²	totalt
Elkraft	1 891	1 274	1 274	1 274	1 274
Olja	24 960	11 218	87 107	29 330	19 613
Kolbränslen	4 118	3 666	46 890	18 844	8 592
Naturgas	256	188	2 420	472	472
Totalt	31 225	16 346	137 691	49 920	29 951

^{*)} Med antagandet att hälften av oljeförbrukningen utgörs av tung eldningsolja.

MIA-alternativet innebär utan nedsättning en ökning av skatte- och avgiftsbelastningen till 11,4 %. Om nedsättning medges endast för alternativets punktskatteandel sjunker den relativa skattebelastningen till 7,9 %. Med även koldioxidavgiften inräknad blir motsvarande siffra 2,8 %. Nedsättning på såväl punktskatter som koldioxid- och svavelavgifter reducerar den relativa skattebelastningen till 1,7 %.

För växthusnäringen innebär nedsättningens konstruktion att den faktiska skatte- och avgiftsbelastningen aldrig kan förbli oförändrad om skattesatser eller avgifter höjs. Med MIA-alternativet blir därför den faktiska skatte- och avgiftsbelastningen högre än dagens uttag av allmän energiskatt, även om nedsätt-

ning medges för såväl punktskatter som miljöavgifter. Den relativa skattebelastningen blir dock lägre än dagens uttag av både allmän och särskild energiskatt.

NEDSÄTTNINGSREGLERNA I FRAMTIDENS SKATTE- OCH AVGIFTSSYSTEM

I detta kapitel redogörs för EL 90:s synpunkter på vissa av de frågor som behandlats i utredningsarbetet: den föreslagna spillvärmeskatten, konsekvenserna för industrin av de föreslagna skatte- och avgiftssystemen i ett längre tidsperspektiv samt nedsättningssystemets utformning.

Kapitlets första avsnitt behandlar den av KIS föreslagna beskattningen av spillvärme vid kondenskraftproduktion.

De beräkningar som redovisades i kapitel 5 av hur olika kombinationer av energiskatter, miljöavgifter och nedsättningsbestämmelser påverkar industrins kostnader för elkraft och bränslen gäller för den nuvarande industristrukturen och industrins aktuella energianvändning. I kapitlets andra avsnitt behandlas denna frågeställning i ett längre tidsperspektiv. Här behandlas även den koldioxidavgift som övervägs av miljöavgiftsutredningen. EL 90 redovisar de skäl som man anser tala för att denna avgift bör inkluderas i nedsättningsunderlaget.

I det tredje avsnittet diskuteras nedsättningssystemets utformning samt en eventuell förändring av nuvarande system.

6.1 Beskattning av spillvärme

Vad gäller framtiden föreligger betydande osäkerhet om vilka energikostnader som kommer att belasta industrin. Kommande kostnader för energi påverkas bl. a. av hur systemet av energiskatter och miljöavgifter utformas. Som en ingående del i nu liggande förslag från KIS återfinns den s. k. spillvärmeskatten. EL 90 bedömer att denna skatt, om den införs, såväl direkt som indirekt kommer att påverka industrins - liksom andra konsumenters - kostnader för elkraft.

Med nuvarande kraftproduktionssystem är denna fråga av mindre betydelse utom vad gäller kraftutbytet mellan Sverige och övriga nordiska länder. Vatten- och kärnkraft svarar för så gott som all elkraft som produceras i landet (96 % år 1988). I och med den förestående kärnkraftsavvecklingen antas dock elkraftproduktionen i ökande grad ske med bränslebaserade anläggningar. Därmed sker en hastig ökning av den andel elkraft som produceras i sådana anläggningar och spillvärmeskattens inverkan på kostnaden för elkraft blir då av allt större betydelse.

I dagens elproduktionssystem ligger produktionskostnaderna genomsnittligen kring 15 öre/kWh. Kostnaderna för elproduktion i nya fossileldade kondensanläggningar har beräknats till ca 30 öre/kWh (exkl. bränsleskatt).

Bränslen för elproduktion är för närvarande obeskattade. KIS förslag till spillvärmeskatt, som avser beskattning av den bränsleandel som i kondenskraftverken inte nyttiggörs för kraftproduktion (se kapitel 4.1), kan dock få ett mycket stort genomslag på

bränslekostnaderna i såväl kondenskraftverk som andra anläggningar för kraftproduktion.

För kondenskraftproduktion ökar kostnaderna, och därmed elpriset, eftersom skatten i sin helhet måste tas ut via elpriset. Verkningsgraden i kol- och oljekondensverk ligger kring 40 % och i naturgaskombi- verk kring 50 % vilket medför att 50-60 % av bränsleförbrukningen enligt förslaget skall beskattas. Med KIS förslag till bränsleskatter kommer spillvärmebeskattningen att öka kostnaderna för elkraftproduktion med ungefär 8 öre/kWh i kolkondensverk, med ca 10 öre/kWh i oljekondensverk och med ca 2 öre/kWh i naturgaskondensverk.

MIA-alternativet som redovisats i kapitel 5.4 skulle öka produktionskostnaderna och elpriserna ytterligare jämfört med KIS förslag. De av MIA föreslagna punktskatterna och avgifterna på koldioxid innebär, om spillvärmebeskattningen införs, en skatte- och avgiftsbelastning för kolproducerad kondenskraft kring 11 öre/kWh, för oljekondens kring 12 öre/kWh och för naturgaskondens kring 7 öre/kWh. Till detta skall för kol- och oljeproducerad kondenskraft läggas ytterligare ca 2 öre/kWh i ökade produktionskostnader för svavelrening och/eller miljöavgift på svavel.

Indirekt kan en spillvärmeskatt även medföra ökade kostnader vid användning av andra bränslen för kondenskraft- och kraftvärmeproduktion. Både KIS- och MIA-alternativen innebär att naturgasen belastas med lägre skatt än kol och olja. Detta behöver dock inte betyda att kraftproduktionen kan ske till lägre kostnader med naturgas än i t. ex. koleldade kraftverk. Prissättningen på naturgas är starkt relaterad till kundernas kostnader för alternativa bränslen (s. k. alternativkostnadsprissättning

tillämpas). Den högre kostnaden för kol- och oljekraft, som den ökade skatte- och avgiftsbelastningen innebär, kommer därför sannolikt att medföra ökade priser även för alternativa bränslen som exempelvis naturgas. Denna skattekonstruktion kan således medföra att energiskatternas och miljöavgifternas styrande effekter på bränsleanvändningen i kraftproduktionen i princip elimineras.

Kraftföretagen har sökt skatta kostnaderna samt konsekvenserna av den föreslagna spillvärmeskatten. I en skrivelse till EL 90 framhåller Vattenfall att denna skatt kommer att medföra väsentligt högre elpriser.

Utredningen har vidare erfarit att miljöavgiftsutredningen som alternativ till beskattningen av spillvärme presenterar ett förslag som bl. a. innebär att el som producerats i kraftvärmeverk befrias från elskatt. Med en sådan konstruktion torde syftet med spillvärmebeskattningen uppnås samtidigt som de oönskade effekter som beskrivits ovan kan undvikas.

Enligt EL 90:s uppfattning skulle ett införande av spillvärmeskatt få betydande negativa effekter för den energikrävande industrin. Dessa uppvägs knappast av att skattebeläggningen torde komma att gynna mer energieffektiv kraftproduktion. I varje fall synes det obetänksamt att införa en spillvärmeskatt innan EL 90, som har i uppdrag att analysera konsekvenser av såväl kärnkraftsavveckling som ändringar i energiskatte- och miljöavgiftssystem för den elintensiva industrin, slutfört sitt arbete. Detta skall ske senast den 1 mars 1990. EL 90 avråder därför från införandet av spillvärmeskatt.

6.2 Konsekvenser för industrins konkurrenskraft

De kalkyler som redovisades i kapitel 5 är ofullständiga i det avseendet att de inte inkluderar sådana konsekvenser som följer av industrins reaktioner på förändringarna i skatte- och avgiftssystemet.

Kalkylresultaten i kapitel 5 är beräkningar av vilka kostnadsförändringar som kan antas ske omedelbart. Dessa förändrings relativa storlek (såsom andel av produktionsvärdet) indikerar hur starkt de olika förslagen kan antas påverka branscherna. Reaktioner sker dock ofta med en viss fördröjning. På kort sikt är man i hög grad hänvisad till att utnyttja befintlig kapitalutrustning och produktionsteknik för att tillverka sitt aktuella produktsortiment. Effekterna visar sig fullt ut först på längre sikt, vid en tidpunkt då förändringar i skatte- och avgiftsstrukturen hunnit påverka investeringsbesluten.

Det måste samtidigt påpekas att industrins kostnads- och konkurrenssituation i det längre tidsperspektivet påverkas av många faktorer. EL 90 återkommer till denna fråga i sitt slutbetänkandet.

Företagens reaktioner på förändringar av skatte- och avgiftssystemen kan skilja sig väsentligt mellan branscherna, liksom mellan företag inom en och samma bransch. Av stor betydelse för företagen är deras möjligheter att täcka sina ökade kostnader genom prishöjningar. Sådana möjligheter finns om företagens konkurrenter drabbas av motsvarande kostnadsökningar. Vidare kan möjligheterna till kostnadstäckning genom höjda priser antas vara större för företag med specialiserade produkter. Företag som producerar varor av bulkkaraktär och som dessutom är utsatta för utländsk konkurrens kan däremot antas ha ett litet

eller obefintligt utrymme för prisökningar utan att efterfrågan påverkans negativt.

Det kan inte heller uteslutas att företag i vissa fall kan ta ut den kostnadsökning som en "miljöanpassad" produktion medför via produkternas pris beroende på att miljömedvetna konsumenter tillmäter dessa varor ett värde som de är villiga att betala för.

En annan faktor av betydelse, och där stora skillnader vad gäller företagens möjlighet att agera föreligger, är förmågan att möta de miljökrav som uttrycks genom de föreslagna miljöavgifterna. Miljöavgifternas omfattning kan påverkas genom reningsåtgärder; detta gäller för bl. a. svavel och kväve. Möjligheterna att genom reningsåtgärder minska utsläppen av koldioxid är dock, med dagens kunskap/teknologi, praktiskt taget obefintliga.

Miljöavgifterna kan naturligtvis även påverkas genom besparingsåtgärder, liksom - där sådana möjligheter finns - genom användning av alternativa energikällor. Det finns dock många processer där potentialen för bränslehushållning är mycket liten. Med det i kapitel 5 redovisade MIA-alternativet utan nedsättningsmöjligheter för koldioxidavgiften blir den samlade avgifts- och skattebelastningen kraftigt höjd för vissa branscher. För de företag i dessa branscher som har små möjligheter att reducera den specifika bränsleförbrukningen och som konkurrerar med utländska företag torde de kraftiga och bestående kostnadsökningarna innebära en mycket allvarlig konkurrensnackdel.

I detta fall, när också miljöavgiften på koldioxid får en kraftig styreffekt, kan effekten bli att produktionen avvecklas i landet och ersätts med

produktion i länder där miljökraven är lägre än i Sverige. Eftersom koldioxidutsläppen är gränsöverskridande blir nettoeffekten på miljön i sådana fall snarare negativ än positiv.

EL 90 vill därför i likhet med MIA framhålla att, i avvaktan på att motsvarande åtgärder genomförs i den svenska industrins viktiga konkurrentländer, en eventuell miljöavgift på koldioxid i sin helhet bör inkluderas i nedsättningsunderlaget.

MIA förutsätter att bränslen för produktion av elkraft skall undantas från koldioxidavgifter i likhet med vad som nu är fallet med punktskatter på bränslen. Nedsättningsbestämmelserna begränsar inte sådana avgifters kostnadsgenomslag på elpriset. Av samma skäl som MIA anser EL 90 således att bränslen för elproduktion skall undantas från koldioxidavgift.

6.3 Nedsättningssystemets utformning

Direktiven till EL 90 säger att utredningens övervägande bl. a. skall avse effekterna av olika nedsättningsregler. Som framhållits i avsnitt 1.2 har det av olika skäl varit nödvändigt att i detta betänkande begränsa analysen till nuvarande system, där dock procentsatsen liksom underlaget för nedsättningen varierats.

Nedsättningsreglernas utformning - framför allt dess generella karaktär - har diskuterats, t. ex. i energiskattekommitténs betänkande (SOU 1982:16) Skatt på energi, och i statens energiverks rapport Nedsättning av energiskatterna inom industrin (1986:R8). I dessa utredningar behandlas bl. a. olika alternativ till nuvarande nedsättningsbestämmelser

samt de styreffekter vad gäller industrins energianvändning som dessa alternativ medför.

Utredningarna visar att det i och för sig är möjligt med en annan utformning av nedsättningsbestämmelserna. En mer grundläggande förändring av det nuvarande systemet skulle dock medföra konsekvenser av varierande slag och omfattning för berörda företag. Detta gäller även för det alternativ som redovisats i kapitel 5.4 där nedsättningen satts i relation till förädlingsvärdet i stället för saluvärdet. Det har, som nämnts, inte varit möjligt att med den tid som stått till förfogande konstruera och bedöma sådana alternativa nedsättningssystem. Det har inte heller framstått som nödvändigt i det nu aktuella tidsperspektivet. Statsmakterna har, genom ändringar i det gällande regelsystemet, möjlighet att ta hänsyn till den energikrävande industrins situation. De komponenter som kan påverkas är såväl nedsättningsunderlaget som den procentsats utöver vilken nedsättning medges.

I ett något längre tidsperspektiv kan frågan givetvis bedömas på annat sätt bl. a. beroende på att nuvarande regler inte innehåller någon särskild stimulans till energihushållning. En eventuell genomgripande förändring av nedsättningssystemet bör då föregås av ett särskilt utredningsarbete. I ett sådant sammanhang bör man även överväga frågan om att anpassa nuvarande generella nedsättningsregler till praxis.

Nedsättningsreglerna kan också komma att bedömas ur handelspolitisk synvinkel. Nedsättning av skatt för specifika företag är sannolikt inte oantastlig från handelspolitisk synpunkt. Det kan inte uteslutas att sådana åtgärder kan utgöra grund för en s. k. utjämningstull enligt GATT:s subventionsregler. Detta

förutsätter dock att export från företag som fått skattenedsättning "skadar" producenter i det importande landet i GATT-reglernas bemärkelse.

Härutöver bör framhållas att man inom EG strävar efter dels en begränsning av statliga stödåtgärder av olika slag, dels en harmonisering av villkoren för konkurrens mellan medlemsländernas industrier inför förverkligandet av den gemensamma marknaden vid 1992 års utgång. Särregler för specifika företag, som t. ex. regler för nedsättning av skatt av olika skäl, torde inte ligga i linje med denna utveckling inom EG. Även detta kan tala för en omläggning av systemet.

SÄRSKILT YTTRANDE

av sakkunniga Herbert Fritzsche,
Sven-Erik Malmeblad och
Orvar Nyqvist

Den svenska basindustrin är av avgörande betydelse för den svenska ekonomin och ger direkt och indirekt sysselsättning åt en stor del av den svenska befolkningen. Denna industri är modern och har visat sin styrka genom att under de senaste åren förstärka sin roll på världsmarknaden. En realistisk framtida energipolitik måste utgå från att denna industri och ny, mindre elintensiv industri utvecklas parallellt. Åtgärder måste vidtas för att den elintensiva industrin skall få tillgång till leveranssäker energi till priser som inte äventyrar industrins konkurrenskraft.

- 1 Ett grundläggande krav på det samlade energiskatte- och miljöavgiftssystemet är att det inte avviker från vad som gäller i våra konkurrentländer. Detta innebär moms, låga punktskatter på fossila bränslen och ingen accis på elkraft. Därigenom återförs senare års kraftigt höjda skattebelastning till en rimligare nivå, samtidigt som det inte diskriminerar vidareförädling och högutbytesprocesser. Systemet bör dessutom vara administrativt enkelt.

Vi föreslår ett system med moms på alla energislag som kompletteras med punktskatter och eventuella miljöavgifter på samma nivå som de som gäller eller kan komma att gälla inom EG.

I ett system som följer EG ges konkurrensneutralitet. Några nedsättningsregler behövs då ej och någon risk för avvikelser från GATT-regler uppkommer inte.

- 2 Om en sådan anpassning inte kan ske omedelbart yrkar vi att nedsättningsreglerna i skatte- och avgiftssystemet beträffande industrins energianvändning utformas så att nivån sätts till maximalt 1% av saluvärdet alternativt till x procent av förädlingsvärdet. I underlaget för nedsättningen skall ingå alla skatter och alla avgifter inkl miljöavgifter. I de fall att skatter och avgifter på elproduktion förekommer skall desamma föras vidare till energianvändaren och inräknas i nedsättningsunderlaget så att inte dubbelbeskattning sker.

Ett system som i likhet med det nuvarande baseras enbart på saluvärdet kan diskriminera vidareförädling. Av det skälet bör den skattskyldige kunna välja att nedsättningen baseras på förädlingsvärdet.

I dag är nedsättningen föremål för dispensprövning. Detta är högst otillfredsställande och skapar osäkerhet hos industrin.

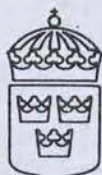
Vi yrkar därför dessutom att dispensregeln tas bort och att rätten till nedsättning lagfästs.

- 3 Utredaren framhåller att i ett längre tidsperspektiv frågan om nedsättningssystemet ånyo kan prövas och att en eventuellt genomgripande förändring av nedsättningssystemet då bör föregås av ett särskilt utredningsarbete.

Detta skulle emellertid skapa ny osäkerhet om den framtida energibeskattningen. Mot bakgrund av våra förslag ovan är någon framtida utredning av nedsättningsregler ej heller påkallad. Anses det ändå att nedsättningsreglerna behöver ytterligare utredas bör detta ske inom ramen för EL 90s utredning. Inom denna utredning finns redan den expertis, som krävs för ett sådant arbete och väsentligt underlagsmaterial har redan tagits fram.

- 1. Die erste Aufgabe ist die, die in der ersten
 - 2. Die zweite Aufgabe ist die, die in der zweiten
 - 3. Die dritte Aufgabe ist die, die in der dritten
 - 4. Die vierte Aufgabe ist die, die in der vierten
 - 5. Die fünfte Aufgabe ist die, die in der fünften
 - 6. Die sechste Aufgabe ist die, die in der sechsten
 - 7. Die siebte Aufgabe ist die, die in der siebten
 - 8. Die achte Aufgabe ist die, die in der achten
 - 9. Die neunte Aufgabe ist die, die in der neunten
 - 10. Die zehnte Aufgabe ist die, die in der zehnten
 - 11. Die elfte Aufgabe ist die, die in der elften
 - 12. Die zwölfte Aufgabe ist die, die in der zwölften
 - 13. Die dreizehnte Aufgabe ist die, die in der dreizehnten
 - 14. Die vierzehnte Aufgabe ist die, die in der vierzehnten
 - 15. Die fünfzehnte Aufgabe ist die, die in der fünfzehnten
 - 16. Die sechzehnte Aufgabe ist die, die in der sechzehnten
 - 17. Die siebenzehnte Aufgabe ist die, die in der siebenzehnten
 - 18. Die achtzehnte Aufgabe ist die, die in der achtzehnten
 - 19. Die neunzehnte Aufgabe ist die, die in der neunzehnten
 - 20. Die zwanzigste Aufgabe ist die, die in der zwanzigsten
 - 21. Die einundzwanzigste Aufgabe ist die, die in der einundzwanzigsten
 - 22. Die zweiundzwanzigste Aufgabe ist die, die in der zweiundzwanzigsten
 - 23. Die dreiundzwanzigste Aufgabe ist die, die in der dreiundzwanzigsten
 - 24. Die vierundzwanzigste Aufgabe ist die, die in der vierundzwanzigsten
 - 25. Die fünfundzwanzigste Aufgabe ist die, die in der fünfundzwanzigsten
 - 26. Die sechsundzwanzigste Aufgabe ist die, die in der sechsundzwanzigsten
 - 27. Die siebenundzwanzigste Aufgabe ist die, die in der siebenundzwanzigsten
 - 28. Die achtundzwanzigste Aufgabe ist die, die in der achtundzwanzigsten
 - 29. Die neunundzwanzigste Aufgabe ist die, die in der neunundzwanzigsten
 - 30. Die hundertste Aufgabe ist die, die in der hundertsten

Kommittédirektiv

Dir. 1989:34

Tilläggsdirektiv till utredaren (ME 1988:05) med uppdrag att utreda förslag till åtgärder så att rimliga konkurrensvillkor kan bibehållas för den elintensiva industrin

Dir. 1989:34

Beslut vid regeringssammanträde 1989-04-27

T.f. chefen för miljö- och energidepartementet, statsrådet Hellström, anför.

Mitt förslag

Jag föreslår att utredaren (ME 1988:05) med uppdrag att utreda förslag till åtgärder så att rimliga konkurrensvillkor kan bibehållas för den elintensiva industrin får i uppdrag att med förtur utreda effekterna av nedsättningsreglerna inom ett system med mervärdeskatt, punktskatter och miljöavgifter på energi. Utredaren bör redovisa sina överväganden i denna fråga senast den 16 oktober 1989.

Bakgrund

Möjligheterna att inordna energiområdet under mervärdebeskattningen utreds för närvarande av kommittén (Fi 1987:06) för indirekta skatter. Av kommitténs direktiv (dir. 1987:30) framgår bl. a. att energibeskattningskaraktär av energipolitiskt styrmedel, liksom statsfinansiella skäl, talar för att någon form av styrande punktskatter torde få behållas även om energin omfattas av mervärdeskatt. Kommittén väntas inom kort redovisa sina ställningstaganden beträffande utformningen av den framtida energibeskattningen.

Chefen för miljö- och energidepartementet har nyligen efter regeringens bemyndigande tillkallat en särskild utredare (ME 1988:05) som skall undersöka hur konkurrensförhållandena för den elintensiva industrin påverkas under kärnkraftsavvecklingen samt redovisa eventuella behov av åtgärder för

2

att bibehålla rimliga konkurrensvillkor för denna industri samtidigt som kärnkraften avvecklas. Utredaren skall även kartlägga behovet av särskilda insatser inom arbetsmarknads-, regional- eller industripolitiken i orter som är särskilt beroende av elintensiv industri.

Energiintensiv industri har i dag möjlighet till en särskild nedsättning av energiskatten efter beslut av bl. a. regeringen. Regeringens beslut har för åren 1988 och 1989 inneburit att den sammanlagda energiskatten för elkraft och bränslen begränsats till 1,7 % av de tillverkade produkternas faktiska eller beräknade försäljningsvärde fritt fabrik. Enligt regeringens beslut får hela energiskatten för elkraft, kolbränslen, gasol och naturgas beaktas. För olja gäller dock vissa spärregler. Denna nedsättningsregel är aktuell för den energiintensiva industrin, främst cement-, kalk- och tegelindustrin, massa- och pappersindustrin, järn- och stålindustrin samt kemi- och gruvindustrin. År 1988 beviljade regeringen ca 100 industriföretag nedsättning.

Växthusnäringen medges, enligt en annan lagbestämmelse, också nedsättning av energiskatten.

Vid den slutliga utformningen av energiskatter, miljöavgifter och andra ekonomiska styrmedel bör även beaktas behovet av nedsättningsbestämmelserna.

Den särskilde utredaren (ME 1988:05) med uppdrag att utreda frågor om den elintensiva industrins konkurrenskraft bör ges i uppdrag att med förtur utreda effekterna av nedsättningsregler inom ett system med mervärdesskatt, punktskatter och miljöavgifter på energi. Jag har i denna fråga samrått med chefen för finansdepartementet.

Utredningsuppdraget

En utgångspunkt för utredarens arbete bör vara de överväganden som kommittén för indirekta skatter gör när det gäller möjligheterna att inordna energiområdet under mervärdebeskattningen.

Utredaren bör bl. a. bedöma effekterna om de nuvarande bestämmelserna om nedsättning slopas eller ges en annan utformning.

Utredaren bör i denna del av sitt uppdrag låta sina överväganden omfatta även växthusnäringen och den energiintensiva industri som inte räknas till elintensiv industri.

Utredaren bör senast den 16 oktober 1989 till regeringen redovisa sina överväganden.

Hemställan

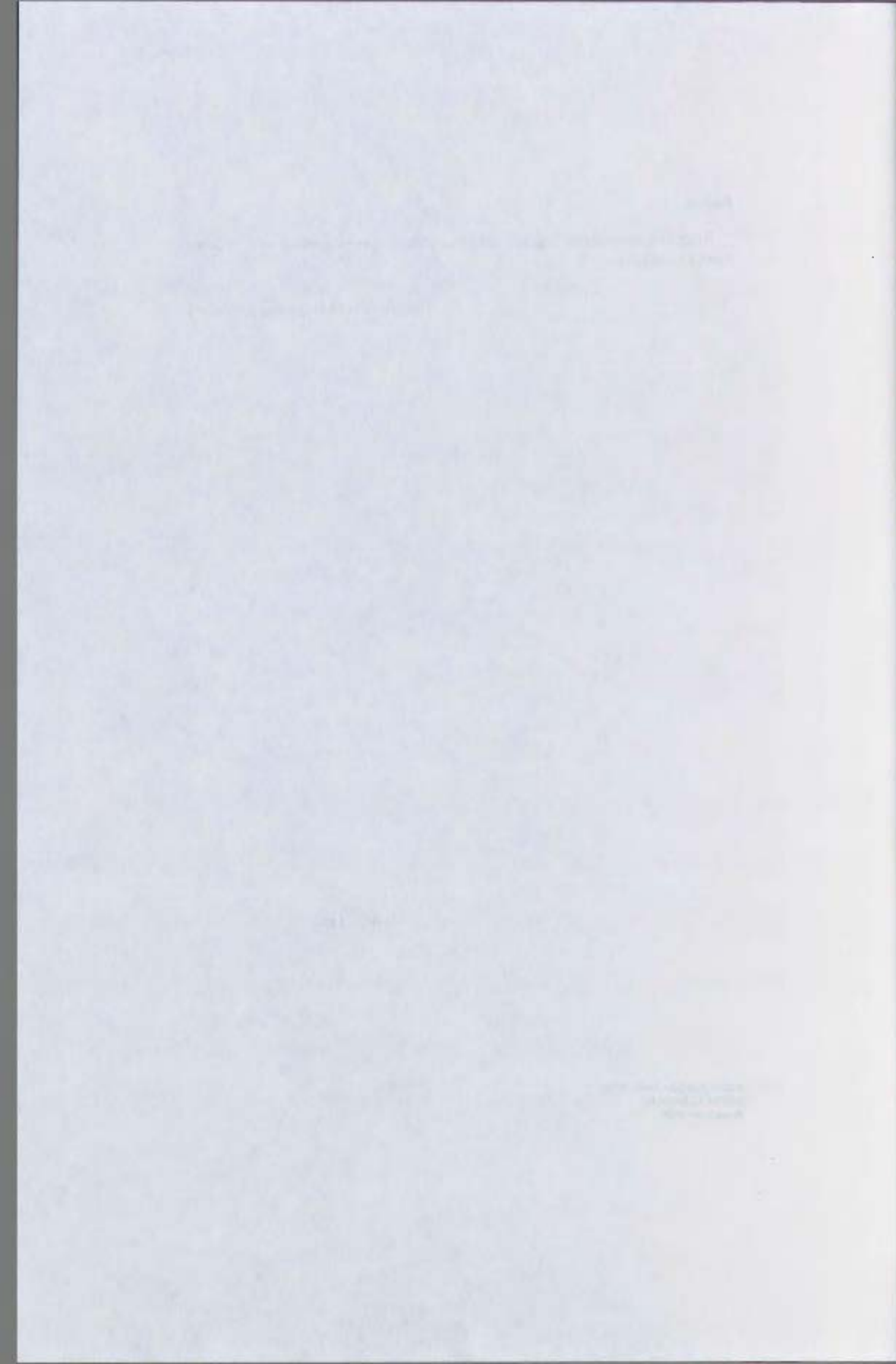
Jag hemställer att regeringen utvidgar utredningens uppdrag i enlighet med vad jag nu har anfört.

3

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och bifaller hans hemställan.

(Miljö- och energidepartementet)

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

Energiskattebelastningen på industrin. Beräkningar
av nuvarande och alternativa skattesatser och
nedsättningsreglers incidens

1 Allmänt

Ett centralt moment i tidigare och nu pågående energiskatteutredningar har varit att söka kvantifiera effekter i ett antal avseenden totalt och för olika användarkategorier av olika skattesatser och nedsättningsregler.

Dessvärre saknas egentlig statistik som visar de avkastningsbelopp från energiskatter som genereras från olika kategorier skattskyldiga. Nuvarande energiskatter är styckeskattesatser och relaterade till uppgifter om energianvändning i fysiska termer (kwh, kbm, ton). Om data finns tillgängliga om olika kategoriers energianvändning och om energibeskattnings "egenheter" kan översätta i statistiska termer, kan man med relativt hög grad av säkerhet beräkna energiskattebelastningen. Detta då också under förutsättningen att befintlig statistik är tillrättlagt för ändamålet ifråga. Så är

89 10 09

Urban Aspén
Tomas Lundberg

emellertid inte fullt ut fallet. Ett antal mer eller mindre väl underbyggda antaganden måste göras.

Tillförlitligheten i en effektreDOvisning av ovannämnt slag är sålunda starkt beroende av kvaliteten i underliggande statistiskt material. Detta bör vidare redovisas på för ändamålet homogena industribranscher. Branschnivån bör inriktas på att gruppera företag/arbetsställen som har en likartad såväl energianvändningsstruktur som verksamhetsinriktning.

Det är därför bl a viktigt att konstruera ett statistiskt beräkningsunderlag och en beräkningsmetodik som kan användas som referensram i sammanhanget. Det är också viktigt att denna referensram får en allmän acceptens. Det är mot denna bakgrund som beskrivningen av det statistiska underlaget ges ett relativt stort utrymme i föreliggande rapport.

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

2 Statistikunderlaget

Den statistik som står till förfogande i sammanhanget är den årliga industristatistiken (IS). IS inhämtar data från alla industriarbetställen med minst 5 årssysselsatta. Redovisningen sker på mycket detaljerad nivå vad gäller branscher och energislag. Beträffande ISs publicering kan konstateras att denna primärt är inriktad på att belysa andra aspekter av industrin än dess energiskattebelastning. Härför erfordras ett omfattande arbete för att tillrättalägga data. Därutöver måste man göra ett antal antaganden enligt följande:

I tabell 7:1 i IS (energianvändningen inom olika industribranscher) redovisas den totala elförbrukningen branschvis. I datafångsten från de uppgiftslämnande industriarbetsställena efterfrågas också information om för vilka ändamål energin används. Bl a skall arbetsställena fördela förbrukad elkraft på användning för

- (1) elpannedrift
- (2) elektrolys
- (3) övriga ändamål

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

Detta har här intresse med hänsyn till gällande regler för skattebefrielse. Sålunda är elanvändning för elektrokemisk användning skattefri. Användning för elektrolys är inte identisk med elektrokemisk elanvändning men innefattar i allt väsentligt denna typ av användning. I brist på exakt information har i här redovisade kalkyler all elanvändning för elektrolys klassats som skattefri.

Vidare gäller att elkraft förbrukad i avkopplingsbara elpannor är skattefri. Med stor sannolikhet är merparten av industrins elpannor avkopplingsbara. I kalkylerna har el för elpannedrift klassats som skattefri.

Beträffande bränslen sker i IS en uppdelning av dessas användning för energiändamål respektive för användning som råvara. Denna senare användning är i nuvarande skattesystem ej skattepliktig och ingår inte i kalkylerna nedan.

Vidare gäller i statistiken att någon fördelning av industrins motorbensinanvändning på blyad respektive blyfri bensin inte sker. Uppdelningen i beräkningsunderlaget på de två bensintyperna har skett med utgångspunkt från de uppgifter man

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

har om denna fördelning på de totala bensinleveranserna till den svenska marknaden 1987. Uppgifter om (den av allt att döma mycket blygsamma) motorgasanvändningen inom industrin ingår i statistiken som en ej separerbar del i uppgifterna om gasolanvändningen. Uppgifterna för industrins användning av metanol och etanol i IS avser endast dessa produkternas användning som råvara (och ingår inte i skattekalculerna).

Till den i sammanhanget relevanta statistikbilden hör också de uppgifter som sammanställs inom Finansdepartementet på basis av beviljade preliminära nedsättningsbelopp av energiskatt på grundval av den för år 1987 gällande s k 1,7 %-regeln. Statistiken i fråga publiceras - av sekretesskäl - endast på den aggregeringsnivå som framgår av tabellernas branschredovisning. I tabellerna särredovisas energianvändningen hos vissa av de som här kallas nedsättningsföretagen (enl 1,7 %-regeln). Övriga företag/arbetsställen inom aktuell bransch kallas i redovisningen "övriga företag" och hit har också i förekommande fall förts den del av verksamheten hos nedsättningsföretagen för vilken ingen nedsättning begärts.

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

För flertalet industribranscher är energiskatten relativt ointressant ur miljö- och energipolitisk synpunkt. Även som belastning på företagskollektivet totalt framstår energiskatten kostnadsmässigt av relativt underordnad betydelse. Tyngdpunkten i tabellerna är därför koncentrerad till energiintensiva sektorer som

- massa och pappersindustri
- gruvor och metallverk
- tegel - kalk och cementindustrin
- samt delar av kemisk industri.

Om man ser till andelar av produktionen är det inte någon stor del av industrin detta gäller. Däremot svarar dessa branscher för ca 80 % av industrins samlade energianvändning. Tillämpad detaljeringsnivå i branschspecifikationen har i avgörande grad styrts av sekretesskäl (i den meningen att inget företags-/integrerad företagsgrupps energiförbrukning direkt eller indirekt kan röjas).

3 Tabellinnehåll

Utgångspunkten för kalkylerna har varit sex konstellationer av skattesatser (Här kallade alternativen A - F).

alt. A = genomsnittliga skattesatser gällande
under 1987

alt. B = I dagsläget gällande skattesatser

alt. C = KIS (kommitten för indirekta
skatters) förslag inkl efterföljande
höjning 890701

alt. D = punktskatt enl räkneexempel från MIA
(miljöavgiftsutredningen)

alt. E = "- -" -miljöavgift CO₂

alt. F = som E men också inklusive miljöavgift
svavel.

Tabell 1

ALTERNATIV/FÖRUTSÄTTNINGAR

Skattealternativ	A	B	C	D	MIA ² punkt- skatt	KIS- ¹ förslag	MIA ² punkt- skatt	MIA punkt- skatt+ CO ₂	MIA punktskatt+CO ₂ +S-avg	FII	FII	FII
ELKRAFAT öre/kwh	5	7	6,2	6,2	6,2		6,2	6,2	6,2	6,2	6,2	6,2
KOL/KOKS kr/ton	315	460	460	230	851		851	1078	1078	1078	1078	1078
DIESELÖLJA kr/m ³	753	1078	785	539	1225		1225	1225	1225	1225	1225	1225
eo 1 kr/m ³	753	1078	785	539	1225		1225	1255	1255	1255	1255	1255
eo 2-5 kr/m ³	753	1078	785	539	1280		1280	1490	1490	1490	1490	1490
BLYAD BENSIN öre/l	247	284	321	289	347		347	347	347	347	347	347
BLYFRI BENSIN öre/l	229	264	301	269	327		327	327	327	327	327	327
GASOL kr/ton	185	210	285	192	942		942	942	942	942	942	942
NATURGAS kr/1000 m ³	308	350	257	175	645		645	645	645	645	645	645
SKATTE- NEDSÄTTNING- BAS	Samtliga skatter och avgifter för här redovisade energislag, utom bensin; oljeskatt = 291 kr/m ³										PUNKT- SKATTER CO ₂ -avg	PUNKT- SKATTER CO ₂ -avg S-avgift

1) Kommitten för indirekta skatter

2) Miljöavgiftsutredningen

TABELL1/TXFILEIT

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

Vidare gäller att koksskatten för metallurgisk framställning endast uppgår till ca 1/3 av full skatt. För samtliga redovisade alternativ gäller att den energiskattesats som tillämpas för beräkning av energiskattenedsättning (bas för beräkning av nedsättningsbelopp) för oljor utgör 291 kr/m³, samt att bensen inte ingår i denna bas.

Alternativen F skiljer sig sinsemellan beträffande den bas på vilken skattenedsättningsregeln tillämpas. För alt FI ingår endast punktskatter i denna bas. I alt FII ingår punktskatter + CO₂-avgift. I alt F III ingår samtliga pålagor enl tabell 1.

I varierande utsträckning har också beräknats effekter av skattebefrielse m h t att energiskatter och avgifter (med nu gällande regler betr innehåll och undantag) uppgår till 1 %, 1,7 % och 4 % av tillverkade produkters avsaluvärde.

Slutligen bör poängteras att redovisade effekter avser den direkta och omedelbara effekten av olika skatteförändringar. Ambitionen har inte varit att också söka fånga upp de indirekta effek-

Urban Aspén
Tomas Lundberg

ter som kan uppträda (skatteövervältring framåt på försäljningspriser, ändrad produktionsteknik, konverteringar mellan använda energislag o d).

Som stöd för kalkylerna har byggts upp en statistikdatabas och ett flexibelt bearbetningsprogram.

4 Beräkning av 1987 års faktiska energiskat-
tebelastning på industrin

(Alternativ A)

4.1 Allmänt

Innebörden av gällande dispensregel är att företag (efter ansökan hos finansdepartementet) kan medges preliminär nedsättning av energiskatt om energiskattebasen (de energislag som är nedsättningsberättigade) överstiger en viss procent av tillverkade produkters avsaluvärde. För 1986 uppgick procenttalet till 1,5% och för 1987 och senare år till 1,7%. Det måste poängteras att de nedsättningsbelopp för energiskatt som finansdepartementet godkänt kan avse hela eller enbart specificerade delar av ett företags-/arbetsställes produktion. Detta medför svårigheter att korrekt och

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

konsistent koppla ihop "nedsättningstatistiken" med den arbetsställebaserade industristatistiken som i branschsredovisningssammanhang täcker hela produktionen inom ett arbetsställe. Detta innebär exempelvis att även om en industribransch's (på industristatistiken) beräknade energiskattebas understiger 1,7% av branschens produktionsvärde, vissa inom branschen ingående arbetsställen kan hamna över 1,7%-gränsen och därmed berättigas nedsättning. Även det omvända förhållandet kan gälla exempelvis att alla nedsättningsberättigade arbetsställen inom en bransch inte fullt ut synes utnyttja nedsättningspotentialen.

De företag som åtnjöt nedsättning under 1987 hade ansökt om detta hösten 1985. Nedsättningen, som med viss automatik, löper två år i taget avsåg sålunda åren 1986 och 1987. Företagen anger i dispensansökan ett förväntat/beräknat avsaluvärde för aktuell tillverkningsvolym samt härför erforderlig kvantitativ energiinsats. Lämnade data avsåg i allt väsentligt året 1986, men dessa låg också till grund för den preliminära nedsättningen för 1987. Den definitiva energiskatten fastställs sedermera på grundval av faktiska data över tillverkning och energianvändning hos aktuella

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

företag samt faktiska skattesatser. I här aktuellt sammanhang är det denna definitiva beskattning som är av intresse, men i avsaknad av dylik information har en beräkning fått tillgripas. Utgångspunkten för denna har varit den ovan nämnda statistiken som sammanställts på finansdepartementet på basis av beviljade preliminära nedsättningsbelopp. Uppgifterna avser året 1986. Denna statistik har ajourförts till år 1987, genom att på branschnivå räkna upp data om tillverkning och energianvändning för nedsättningsföretagen med hjälp av branschutvecklingen 1986-1987 enligt industristatistiken.

4.2 Kalkylresultaten

Som framgår av tabellbilagan skulle industrins totala energibeskattning för 1987 enligt skattealternativ A beräknats ha uppgått till 4,7 miljarder kr utan nedsättning. Av större intresse i sammanhanget är dock den faktiska skattebelastningen, dvs en beräkning med beaktande också av effekten av gällande nedsättningsregel. En sådan beräkning ger vid handen en reell skattebelastning på ca 4 miljarder kr. Som framgår ligger likväl energiskatternas andel av saluvärdet för de mest energikrä-

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

vande industribranscherna genomgående över riksnivån 1,7%. Huvudorsaken till detta är ju dels att energiskatten för bensen slår fullt ut skattemässigt, dels att nedsättningsregeln endast beaktar en mindre andel av oljeskatten.

Den i alternativ A särredovisade bransch som har den högsta relativa energibeskattningen är cement- och kalkindustrin (energiskatterna svarar för ca 4,4% av saluvärdet). Höga siffror visar också inte oväntat (i fallande skala) gruvindustrin, bo- arindustri, järn-stål och metallverken samt glas- och tegelindustrin. Massa- och pappersindustrin svarar för en fjärdedel av industrins totala energibeskattnings.

5 Beräknade effekter av alternativa energiskattesatser och nedsättningsregler

5.1 Allmänt

För att ge rimlig precision i och trovärdighet för beräkningar av effekter av alternativa energiskatter måste man arbeta med tillförlitliga och därtill meningsfullt detaljerade data beträffande energislag och användarkategorier. Detta innebär

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

att kalkylerna bör baseras på industristatistiken som är den mest detaljerade och heltäckande statistikälla som står till buds. Det innebär samtidigt att man tvingas arbeta med ett tidsmässigt inaktuellt år - 1987. (Den preliminära statistik som finns för 1988 visar i sina huvuddrag inga markerade förändringar i energianvändningstendenserna jämfört med 1987).

Ett flertal olika skattekalculer har utförts och till dem kopplade alternativa nivåer beträffande procentsatser för nedsättning, nämligen 1%, 1,7% och 4%. En kalkyl gäller nu aktuella skattesatser applicerade på IS-data för 1987. Övriga kalkylar baseras på kombinationer av förslag från kommittén för indirekta skatter (KIS) och från MIA (miljöavgiftsutredningen). De skattesatser som tillämpats för de olika energislagen redovisas i tabell 1.

Rent beräkningsmässigt är räkneoperationerna relativt okomplicerade frånsett reduceringseffekten från nedsättningsregeln. (I kalkylerna har förutsetts att en sådan regel till sin innebörd kvarstår i ett kommande skattesystem.) Det bör således redan här framhållas att jämförelserna nedan "håller" något mellan å ena sidan alternativen A och B

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

(som ju i huvudsak baseras på nedsättningsbelopp enligt finansdepartementets statistik) och å andra sidan alternativen C-F. För dessa senare alternativ har nedsättningsbeloppen framkommit som skillnaden mellan beräknad energiskattebas och ett belopp motsvarande 1,7% av resp branschs produktionsvärde. Man skulle kunna uttrycka förhållandet som så att nedsättningsbeloppen i (de mer verklighetsnära) alternativen A och B baseras på en nedsättningsregel som är avsedd att gälla för enskilda företag. Nedsättningsbeloppen i alternativen C-F baseras däremot på en nedsättningsregel som är inriktad på den genomsnittliga storleken av skatten i förhållandet till försäljningsvärdet inom en speciell industribransch. Om företagen inom en bransch är homogena med avseende på energianvändning och tillverkning torde berörd distinktion vara försumbar i här aktuella beräkningar. Om däremot företagen inom en bransch har en mycket olikartad energianvändnings- och/eller tillverkningsstruktur blir beräkningsresultaten osäkra och svårtolkade.

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

5.2 Effekter på industrin av nu aktuella
 energiskattesatser

Alternativ B

Om nu aktuella energiskattesatser (sept 1989) skulle ha gällt under år 1987 - och utan beaktande av 1,7%-regeln - kan industrins samlade energiskattebelastning beräknats ha överstigit alternativ A:s nivå för 1987 med ca 1,9 miljarder kronor.

En jämförelse av den "faktiska" beskattningen blir mer osäker. Ett osäkerhetsmoment gäller som ovan berörts nedsättningsbeloppets storlek. Det är sålunda inte en helt okomplicerad operation att översätta det nedsättningsbelopp som kan beräknas ha gällt för alternativ A (med där gällande skattesatser och procentnedsättningstal) till ett konstruerat mer aktuellt år 1987. - De för 1987 av finansdepartementet godkända preliminära nedsättningar baseras ju på prognoser från företagen vad gäller ett framtida års energianvändning och produktionsvärde. Det har vidare skett höjningar av energiskatterna från 1986 och framåt som måste beaktas i sammanhanget. En överslagsberäkning ger vid handen att nedsättningsbeloppen i alternativ B

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

skulle bli av storleksordningen 550 milj kr högre än i alt. A. Industrins energibeskattnings enligt alternativ B kan således beräknas ligga ca 1,3 miljarder över alt. A:s nivå. Det innebär en energiskatteökning med drygt 30 procent för industrin totalt.

Den industribransch som enligt kalkylerna träffats hårdast (relativt sett) av de två senaste årens skattehöjningar är cement- och kalkindustrin. Övriga energikrävande branscher har också fått stora skattehöjningar. Den energikrävande bransch som beloppsmässigt fått vidkännas den största skattehöjningen är massa och pappersindustrin.

5.3 Effekter på industrin av olika hypotetiska energiskattealternativ

Beräkningarna av skatteeffekter för alternativen A och B ovan har i så mån haft en verklighetsförankring att de har kunnat baseras på tidigare faktiska eller nu gällande skattesatser. Därtill har omfattningen av gällande nedsättningsbelopp kunnat beräknas med i sammanhanget relativt hög grad av säkerhet.- Alternativen C-F bygger på hypotetiska skattesatser och med en ökande osäkerhet beträffan-

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

de nedsättningsregelns genomslagskraft på bransch-nivå (och därmed en ytterligare osäkerhet för genomslaget på nedsättningsberättigade företag). Denna problematik illustreras (lite mer) konkret i tabblån nedan

	Alternativ B Nedsättningsbelopp, 1987 milj. kr	
	Beräknade på korrigerade dispensansökning- ar	Baserade på energiskatte- bas minus 1,7 % av produk- tionsvärde
Gruvindustri	86	136
Boardindustri	13	21
Massa o Pappersindustri	651	577
Kemisk ind neds.företag	77	65
Glas- och tegelind	19	-
Cement- och kalkind	157	180
Järn-stål o metall ind		
nedsättningsföretag	195	200
Gjuterier	10	5
Övriga industrier	17	-
Totalt	1225	1184

I första kolumnen redovisas den beräkning av nedsättningsbeloppens storlek som gjorts på basis av nedsättningsstatistiken (1986 års preliminära

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

nedsättningsbelopp framskrivna med branschutvecklingen enl industristatistiken). Av andra kolumn framgår den "branschvisa" kalkyl som utgör en subtraktion mellan beräknad energiskattebas och ett belopp motsvarande 1,7% av resp bransch produktionsvärde. Differenserna mellan kolumnerna är ett mått på osäkerheten i använd kalkylansats.

Referensram för att belysa effekterna från olika skattesatskonstellationer har varit alternativ B (= "dagsläget").

5.3.1 Skattealternativ C

Alt C skiljer sig betr skattesatser (som framgår av tabell 1) från alt B genom en något lägre elskatt och oljeskatt och en ej obetydligt högre bensinskatt. Om ingen nedsättningsregel gäller för alt C så blir den sammanlagda energibeskattningen för industrin ca 200 milj kr högre än jämfört med den "faktiska" för alt B. En omfördelning av skattebördan inom industrikollektivet sker dock.

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

Om nu gällande nedsättningsregel bibehålls till sin innebörd och omfattning (alt C (1,7)) minskar industrins totala belastning från energiskatter med ca 0,8 miljarder kr.

5.3.2 Skattealternativ D

I alternativ D sänks samtliga energiskattesatser frånsett en blygsam höjning av bensinskatten. För kol och olja halveras skatten jämfört med nuläget. Utan skattenedsättning minskar energiskatterna för industrin totalt med - 0,7 miljarder kr. Skattehöjningar inträffar dock för vissa av de branscherna som i dagsläget "skyddas" av nedsättning: cement- och kalkindustrin, vissa kemiska industrier samt järn-, stål- och metallverken. Med en nedsättningsregel på 1,7% (alt D (1,7)) minskar industrins totala energiskatt med 40 % jämfört med alt. B.

5.3.3 Skattealternativen E och F

Om alt D framstår som ett lågskattealternativ får alternativen E och F båda klassas som högskattealternativ. Alternativen E och F skiljer sig beträffande skattesatser endast för skatten på kol (26 %

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

högre i F) och tunga eldningsoljor (16% högre i F) samt att flis och torv också beskattas i F. Frånsett skatt på elkraft ligger övriga energislags skatter i E och F över nuvarande skattenivå. Sammantaget innebär detta att energiskatterna - utan nedsättning - för industrin totalt ligger betydligt över nuvarande nivå. Liksom för övriga tidigare redovisade alternativ slår skatten (utan nedsättning) hårt på den kolintensiva cement- och kalkindustrin och på den tjockoljeintensiva glas- och tegelindustrin.

Med ett bibehållande av nuvarande nedsättningsregel i omfattning och nivå (1,7 %) ligger den faktiska skattebelastningen i alt. E ca 0,7 miljarder kr och i alt. F ca 1,1 miljarder kr över alt Bs nivå.

Som tidigare nämnts skiljer sig alternativen F beträffande den energiskattebas på vilken en nedsättningsregel förutses komma att tillämpas. För alt. FI inryms endast punktskatter i denna bas. I alt FII ingår punktskatter och CO₂-avgift och i alt FIII samtliga aktuella pålagor enl tabell 1. Alternativ FIII är således när det gäller skattebasens täckning i överensstämmelse med alternati-

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

ven A-E, medan för alt FI och alt FII tillämpas en reducerad bas.

I tabellerna 2 och 3 sammanfattas vissa beräknade effekter för skattealternativen E och F. För över-
skådlighetens skull redovisas effekter endast på
(den nu gällande) 1,7%-nivån. (övriga nedsättnings-
nivåers skattekonsekvenser framgår av tabellbila-
gan.)

Som framgår av tabell 3 innebär alt E (1,7%) skat-
tehöjningar jämfört med dagsläget (alt B) för alla
här särredovisade branscher utom för gruvindustrin
samt för cement- och kalkindustrin.

Beräknade effekter för gruvindustrin är mycket
osäkra. Som framgår av tablån på sid 18 uppgår det
på finansdepartementets statistik beräknade ned-
sättningsbeloppet för 1987 till ca 80 milj kr,
medan en schablonberäkning (energiskattebas minus
1,7 % av branschens produktionsvärde) ger vid
handen en nedsättningspotential på ca 140 milj kr.
Denna bristande överensstämmelse mellan det "verk-
liga" beloppet och kalkylansatsen gör att för
gruvindustrins vidkommande måste beräkningarna

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

stadgas upp med en analys på företagsnivå för att man skall kunna ge några sägande slutsatser.

Enligt den använda kalkyltekniken och med hänsyn till nedsättningsregelns konstruktion minskar energiskattebelastningen enligt alt E för cement- och kalkindustrin något från alt B ("dagsläget") trots en kraftigt höjd kolskatt. Detta är (förutom en avspegling av osäkerheten i själva beräkningen) bl a ett utslag av att nedsättningspotentialen ökar i motsvarande mån. Det är vidare en utslag av det faktum att höjda energiskatter (för de energislag som berättigas full nedsättning) inte får någon belastningseffekt på de branscher/företag vilka redan i utgångsläget har en belastning från de samlade energiskatterna som överstiger 1,7% av produktionsvärdet. Samtidigt bör framhållas att branschgruppen i fråga domineras av ett stort

Beräknad förändring i energiskatt (med beaktande av nedsättning enl 1,7%-regeln) för vissa skattealternativ. Jämförelse med alt. B. 1987 milj kr.

	alt E	alt FI	alt FII	alt FIII
Gruvindustri	- 25	39	7	- 5
Boardindustri	1	9	9	9
Massa o pappersind	201	453	356	325
Kemisk industri nedsättningsföretagen	18	43	29	24
Kemisk industri övriga	29	61	61	61
Glas o tegelindustri	38	55	55	55
Cement o kalkindustri	- 15	300	74	- 7
Järn- stål o metallverk nedsättningsföretagen	23	124	61	48
Järn- stål o metallverk övriga	148	301	263	184
Gjuterier	6	15	9	7
Övriga industrier	281	422	422	422
Industrin totalt	705	1821	1345	1121

Energiskattebelastningen i % av produktionsvärdet för vissa skattealternativ. (nedsättning enl 1,7%-nivån)-

	alt B	alt E	alt FI	alt FII	FIII
Gruvindustri	4,45	4,01	5,15	4,57	4,36
Boardindustri	4,03	4,07	4,56	4,56	4,56
Massa o pappersind	2,56	2,96	3,47	3,27	3,21
Kemisk industri nedsättningsföretagen	2,28	2,98	3,93	3,40	3,21
Kemisk industri övriga	0,69	0,73	0,77	0,77	0,77
Glas o tegelindustri	3,14	4,40	4,94	4,94	4,94
Cement o kalkindustri	5,85	4,68	29,07	11,60	5,29
Järn- stål o metallverk nedsättningsföretagen	3,09	3,36	4,54	3,80	3,65
Järn- stål o metallverk övriga	1,86	2,35	2,86	2,73	2,47
Gjuterier	1,83	2,30	2,96	2,51	2,39
Övriga industrier	0,56	0,63	0,67	0,67	0,67
Industrin totalt	0,95	1,07	1,27	1,18	1,14

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

företag. Detta företag bör studeras individuellt i sammanhanget.

Slutligen bör erinras om den tidigare berörda bristande konsistensen som föreligger mellan finansdepartementets nedsättningsstatistik och den officella industristatistiken - som på ett oklart sätt kan påverka sifferjämförelserna. Genom den använda kalkyltekniken föreligger konsistens vid jämförelser mellan de konstruerade skattealternativen C-F. Däremot vidlades jämförelser mellan dessa alternativ och referensalternativet B av berörd inkonsistens mellan de två statistikällorna.

Enligt beräkningarna för skattealternativ FI (1,7%) skärps energibeskattningen påtagligt för samtliga i tabell 3 redovisade branschaggregat jämfört med såväl alt B som E. Detta är en effekt av såväl höjda skatter på kol och olja som att endast punktskatter ingår i nedsättningsbasen. Mest påtaglig blir den relativa skatteskärpningen för cement- och kalkindustrin, vars energibeskattnings i procent av produktionsvärdet ökar med drygt 20 procentenheter jämfört med dagsläget.

89 10 06

Urban Aspén
Tomas Lundberg

I alternativen FII och FIII breddas nedsättningsbasen successivt jämfört med alt FI - med åtföljande lägre energibeskattnig. I alt FIII är nedsättningsbasen till sin bredd identisk med dagsläget, men genom skattesatsskärpningarna blir resultatet för den totala industrin en skattehöjning på ca 1 miljard kr.

ALTERNATIV A

ÅR 1987	Energiskatt exklusive nedsättning miljoner kronor	Nedsättnings- belopp miljoner kronor	Faktisk energiskatt miljoner kronor	Faktisk energi skatt i procent av prod. värde
<u>Gruvindustri</u>	237	48	189	3,37
<u>Boardindustri</u>	60	7	53	2,96
<u>Massa o pappersindustri</u>	1364	335	1029	2,06
<u>Kemisk industri</u>				
nedsättningsföretagen	96	46	50	1,94
övriga	352	0	352	0,50
<u>Glas o tegelindustri</u>	80	16	64	2,12
<u>Cement o kalkindustri</u>	161	104	57	4,42
<u>Järn- stål o metallverk</u>				
nedsättningsföretagen	327	111	216	2,52
övriga	395	0	395	1,31
<u>Glutier</u>	24	4	20	1,53
<u>Övriga industrier</u>	1620	3	1617	0,41
<u>Industrin total</u>	4716	674	4042	0,71

ALTERNATIV B

	Energiskatt exklusive nedsättning miljoner kronor	Nedsättnings- belopp miljoner kronor	Faktisk energiskatt miljoner kronor	Faktisk energi skatt i procent av prod. värde	Förändring av faktisk energiskatt jämfört med Alternativ A miljoner kronor
<u>ÅR 1987</u>					
<u>Gruvindustri</u>	336	86	250	4,45	61
<u>Boardindustri</u>	85	13	72	4,03	19
<u>Massa o pappersindustri</u>	1926	651	1275	2,56	246
<u>Kemisk Industri</u>					
nedsättningsföretagen	136	77	59	2,28	9
övriga	488	0	488	0,69	136
<u>Glas o tegelindustri</u>	114	19	95	3,14	31
<u>Cement o kalkindustri</u>	232	157	75	5,85	19
<u>Järn- stål o metallverk</u>					
nedsättningsföretagen	460	195	265	3,09	49
övriga	561	0	561	1,86	166
<u>Glutierier</u>	34	10	24	1,83	4
<u>Övriga Industrier</u>	2214	17	2197	0,56	580
<u>Industrin totalt</u>	6587	1225	5362	0,95	1319

ALTERNATIV C

	Energiskatt exklusive nedsättning miljoner kronor			Nedsättnings- belopp miljoner kronor			Faktisk energiskatt miljoner kronor			Faktisk energi- skatt i procent av prod. värde			Förändring av faktisk energiskatt jämfört med Alternativ B miljoner kronor		
<u>ÅR 1987</u>	<u>1.0</u>	<u>1.7</u>	<u>4.0</u>	<u>1.0</u>	<u>1.7</u>	<u>4.0</u>	<u>1.0</u>	<u>1.7</u>	<u>4.0</u>	<u>1.0</u>	<u>1.7</u>	<u>4.0</u>	<u>1.0</u>	<u>1.7</u>	<u>4.0</u>
<u>Gruvindustri</u>	277	277	277	156	116	0	122	161	277	2,17	2,87	4,95	-128	-89	28
<u>Boardindustri</u>	68	68	68	29	16	0	39	52	68	2,19	2,89	3,8	-33	-20	-4
<u>Massa o pappersindustri</u>	1607	1607	1607	792	443	0	815	1164	1607	1,63	2,33	3,22	-460	-111	332
<u>Kemisk Industri</u>															
nedsättningsföretagen	116	116	116	73	55	0	43	61	116	1,65	2,35	4,47	-16	2	57
övriga	405	405	405	0	0	0	405	405	405	0,57	0,57	0,57	-84	-84	-84
<u>Glas o tegelindustri</u>	87	87	87	12	0	0	75	87	87	2,46	2,85	2,85	-21	-9	-9
<u>Cement o kalkindustri</u>	218	218	218	186	177	147	32	41	71	2,49	3,19	5,49	-43	-34	-5
<u>Järn- stål o metallverk</u>															
nedsättningsföretagen	390	390	390	232	172	0	157	217	390	1,84	2,54	4,55	-108	-48	125
övriga	488	488	488	84	0	0	404	488	488	1,34	1,62	1,62	-157	-74	-74
<u>Gjuterier</u>	29	29	29	12	3	0	17	26	29	1,3	2,0	2,24	-7	2	5
<u>Övriga Industrier</u>	1887	1887	1887	0	0	0	1887	1887	1887	0,48	0,48	0,48	-310	-310	-310
<u>Industrin totalt</u>	5571	5571	5571	1575	983	147	3996	4588	5425	0,71	0,81	0,96	-1366	-774	62 ^a

ALTERNATIV D

	Energiskatt exklusive nedsättning miljoner kronor			Nedsättnings- belopp miljoner kronor			Faktisk energiskatt miljoner kronor			Faktisk energi skatt i procent av prod. värde			Förändring av faktisk energiskatt jämfört med Alternativ B miljoner kronor		
ÅR 1987	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0
<u>Gruvindustrin</u>	233	233	233	144	104	0	89	128	233	1,59	2,29	4,15	-161	-121	-17
<u>Boardindustrin</u>	57	57	57	29	16	0	29	41	57	1,6	2,3	3,21	-43	-31	-15
<u>Massa o pappersindustrin</u>	1418	1418	1418	759	410	0	659	1007	1418	1,32	2,02	2,84	-616	-267	143
<u>Kemisk Industri</u>															
nedsättningsföretagen	102	102	102	68	50	0	34	52	102	1,33	2,03	3,96	-25	-7	43
övriga	352	352	352	0	0	0	352	352	352	0,5	0,5	0,5	-136	-136	-136
<u>Glas o tegelindustrin</u>	64	64	64	11	0	0	53	64	64	1,74	2,11	2,11	-43	-31	-31
<u>Cement o kalkindustrin</u>	125	125	125	103	94	64	23	32	61	1,75	2,45	4,75	-53	-44	-14
<u>Järn- stål o metallverk</u>															
nedsättningsföretagen	338	338	338	216	156	0	122	182	338	1,42	2,12	3,94	-143	-83	72
övriga	353	353	353	0	0	0	353	353	353	1,17	1,17	1,17	-208	-208	-208
<u>Glutier</u>	25	25	25	10	1	0	15	24	25	1,15	1,85	1,95	-9	0	2
<u>Övriga Industrier</u>	1584	1584	1584	0	0	0	1584	1584	1584	0,4	0,4	0,4	-613	-613	-613
<u>Industrin totalt</u>	4651	4651	4651	1340	832	64	3311	3819	4587	0,58	0,67	0,81	-2051	-1543	-775

ALTERNATIV E

	Energiskatt exklusive nedsättning		Nedsättnings- belopp		Faktisk energiskatt		Faktisk energi skatt i procent av prod. värde		Förändring av faktisk energiskatt jämfört med Alternativ B	
	miljoner kronor		miljoner kronor		miljoner kronor		miljoner kronor		miljoner kronor	
ÅR 1987	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0
<u>Gruvindustrin</u>	361	361	361	176	137	8	185	225	353	3,31
<u>Boardindustrin</u>	89	89	89	29	16	0	60	73	89	3,37
<u>Massa o pappersindustrin</u>	1983	1983	1983	856	508	0	1126	1475	1983	2,26
<u>Kemisk industri</u>	141	141	141	82	64	4	59	77	137	2,28
<u>nedsättningsföretagen</u>	518	518	518	0	0	0	518	518	518	0,73
<u>övriga</u>	134	134	134	15	0	0	119	134	134	3,91
<u>Glas o tegelindustrin</u>	379	379	379	328	319	289	51	60	90	3,98
<u>Cement o kalkindustrin</u>										
<u>Järn- stål o metallverk</u>										
<u>nedsättningsföretagen</u>	507	507	507	279	219	22	228	288	485	2,66
<u>övriga</u>	747	747	747	249	38	0	498	709	747	1,65
<u>Giuterier</u>	37	37	37	16	7	0	21	30	37	1,6
<u>Övriga industrier</u>	2478	2478	2478	0	0	0	2478	2478	2478	0,63
<u>Industrin totalt</u>	7374	7374	7374	2030	1307	323	5344	6067	7051	0,94
										1,07
										1,24
										-18
										705
										1689 ^a

	Energiskatt exklusive nedsättning			Nedsättnings- belopp			Faktisk energiskatt			Faktisk energi skatt i procent av prod. värde			Förändring av faktisk energiskatt jämfört med Alternativ B		
	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0
ÅR 1987															
<u>Gruvindustrin</u>	393	393	393	144	104	0	249	288	393	4,45	5,15	7,01	0	39	143
<u>Boardindustrin</u>	98	98	98	29	16	0	69	81	98	3,86	4,56	5,47	-3	9	26
<u>Massa o pappersindustrin</u>	2138	2138	2138	759	410	0	1379	1728	2138	2,77	3,47	4,29	104	453	863
<u>Kemisk industri</u>															
<u>nedsättningsföretagen</u>	152	152	152	68	50	0	84	102	152	3,23	3,93	5,86	25	43	93
<u>övriga</u>	549	549	549	0	0	0	549	549	549	0,77	0,77	0,77	61	61	61
<u>Glas o tegelindustrin</u>	150	150	150	11	0	0	139	150	150	4,57	4,94	4,94	43	55	55
<u>Cement o kalkindustrin</u>	469	469	469	103	94	64	366	375	405	28,37	29,07	31,37	290	300	329
<u>Järn- stål o metallverk</u>															
<u>nedsättningsföretagen</u>	545	545	545	216	156	0	329	389	545	3,84	4,54	6,36	64	124	280
<u>övriga</u>	862	862	862	0	0	0	862	862	862	2,86	2,86	2,86	301	301	301
<u>Glutier</u>	40	40	40	10	1	0	29	38	40	2,26	2,96	3,05	6	15	16
<u>Övriga industrier</u>	2619	2619	2619	0	0	0	2619	2619	2619	0,67	0,67	0,67	422	422	422
<u>Industrin totalt</u>	8014	8014	8014	1340	832	64	6674	7182	7950	1,18	1,27	1,4	1312	1821	2568

ALTERNATIV FII

Bilaga 2

	Energiskatt exklusive nedsättning miljoner kronor			Nedsättnings- belopp miljoner kronor			Faktisk energiskatt miljoner kronor			Faktisk energi skatt i procent av prod. värde			Förändring av faktisk energiskatt jämfört med Alternativ B miljoner kronor		
ÅR 1987	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0	1.0	1.7	4.0
Gruvindustrin	393	393	393	176	137	8	217	256	385	3,87	4,57	6,87	-33	7	135
Boardindustrin	98	98	98	29	16	0	69	81	98	3,86	4,56	5,47	-3	9	26
Massa o pappersindustrin	2138	2138	2138	856	508	0	1281	1630	2138	2,57	3,27	4,29	7	356	863
Kemisk Industri															
nedsättningsföretagen	152	152	152	82	64	4	70	88	148	2,7	3,4	5,7	11	29	89
övriga	549	549	549	0	0	0	549	549	549	0,77	0,77	0,77	61	61	61
Glas o tegelindustrin	150	150	150	15	0	0	135	150	150	4,45	4,94	4,94	40	55	55
Cement o kalkindustrin	469	469	469	328	319	289	141	150	179	10,9	11,6	13,9	65	74	104
Järn- stål o metallverk															
nedsättningsföretagen	545	545	545	279	219	22	266	326	523	3,1	3,8	6,1	1	61	258
övriga	862	862	862	249	38	0	613	825	862	2,03	2,73	2,86	52	263	301
Gjuterier	40	40	40	16	7	0	23	33	40	1,81	2,51	3,05	0	9	16
Övriga Industrier	2619	2619	2619	0	0	0	2619	2619	2619	0,67	0,67	0,67	422	422	422
Industrin totalt	8014	8014	8014	2030	1307	323	5984	6707	7690	1,06	1,18	1,36	622	1345	2329

	Energiskatt exklusive nedsättning			Nedsättnings- belopp			Faktisk energiskatt			Faktisk energi skatt i procent av prod. värde			Förändring av faktisk energiskatt jämfört med Alternativ B		
	miljoner kronor			miljoner kronor			miljoner kronor			miljoner kronor			miljoner kronor		
<u>ÅR 1987</u>	<u>1.0</u>	<u>1.7</u>	<u>4.0</u>	<u>1.0</u>	<u>1.7</u>	<u>4.0</u>	<u>1.0</u>	<u>1.7</u>	<u>4.0</u>	<u>1.0</u>	<u>1.7</u>	<u>4.0</u>	<u>1.0</u>	<u>1.7</u>	<u>4.0</u>
<u>Gruvindustri</u>	393	393	393	188	149	20	205	244	373	3,66	4,36	6,66	-44	-5	124
<u>Boardindustri</u>	98	98	98	29	16	0	69	81	98	3,86	4,56	5,47	-3	9	26
<u>Massa o. pappersindustri</u>	2138	2138	2138	888	539	0	1250	1599	2138	2,51	3,21	4,29	-24	325	863
<u>Kemisk industri</u>															
nedsättningsföretagen	152	152	152	87	69	9	65	83	143	2,51	3,21	5,51	6	24	84
övriga	549	549	549	0	0	0	549	549	549	0,77	0,77	0,77	61	61	61
<u>Glas o. tegelindustri</u>	150	150	150	15	0	0	135	150	150	4,45	4,94	4,94	40	55	55
<u>Cement o. kalkindustri</u>	469	469	469	410	400	371	59	68	98	4,59	5,29	7,59	-16	-7	22
<u>Järn- stål o. metallverk</u>															
nedsättningsföretagen	545	545	545	292	232	35	253	313	510	2,95	3,65	5,95	-12	48	245
övriga	862	862	862	328	117	0	534	745	862	1,77	2,47	2,86	-28	184	301
<u>Gluterier</u>	40	40	40	18	9	0	22	31	40	1,69	2,39	3,05	-2	7	16
<u>Övriga industrier</u>	2619	2619	2619	0	0	0	2619	2619	2619	0,67	0,67	0,67	422	422	422
<u>Industrin totalt</u>	8014	8014	8014	2253	1530	434	5760	6483	7579	1,02	1,14	1,34	300	1122	2210

Energi

Grundenheten för energi enligt det internationellt fastställda SI-systemet är joule (J). Ännu används dock i Sverige ofta enheterna kalorier (cal) och wattimmar (Wh). Både kalorier och wattimmar används som beteckning för värmemängd. Wattimmar används som beteckning för elenergimängd.

$$1\ 000\ \text{Wh} = 1\ \text{kWh} = 3\ 600\ 000\ \text{J} = 859,2\ \text{kcal}.$$

Effekt

Effekt är energi per tidsenhet, dvs. energi = effekt x tid.

Ett kraftverks eleffekt mäts i watt (eller multiplar därav). Även värmeeffekt kan mätas i watt.

Multipelenheter

Multipelenheter erhåller man genom att kombinera enheten med ett prefix, varvid enheten multipliceras med en viss talfaktor (tiopotens).

k (kilo)	= 10^3	=	1 000
M (mega)	= 10^6	=	1 000 000
G (giga)	= 10^9	=	1 000 000 000
T (tera)	= 10^{12}	=	1 000 000 000 000
P (peta)	= 10^{15}	=	1 000 000 000 000 000

Följande samband gäller således:

$$1\ \text{PJ} = 0,2778\ \text{TWh}$$

$$1\ \text{TWh} = 3,6\ \text{PJ}$$

Ungefärliga omräkningsfaktorer mellan vissa energibärare

Råolja	1 Mton= 1,16 Mm ³ = 11 TWh= 42 PJ
Lätt eldningsolja	1 Mton= 1,20 Mm ³ = 12 TWh= 43 PJ
Tung eldningsolja	1 Mton= 1,06 Mm ³ = 11 TWh= 41 PJ
Naturgas	1 Gm ³ = 10,8 TWh= 39 PJ
Kol	1 Mton= 7-8 TWh= 25-30 PJ
Skogsbränsle	1 Mton TS= 5-5,5 TWh= 18-20 PJ
Torv(50% fukthalt)	1 Mton= 2,5-3 TWh= 9-11 PJ
Motorbensin	1 Mton= 1,37 Mm ³ = 12 TWh= 43 PJ

Statens offentliga utredningar 1989

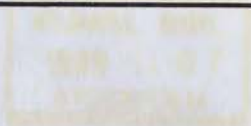
Kronologisk förteckning

1. Rapport av den särskilde utredaren för granskning av hotbilden mot och säkerhetsskyddet kring statsminister Olof Palme. C.
 2. Beskattning av fåmansföretag. Fi.
 3. Integriteten vid statistikproduktion. C.
 4. Fasta Öresundsförbindelser. K.
 5. Samordnad länsförvaltning. Del 1: Förslag. C.
 6. Samordnad länsförvaltning. Del 2: Bilagor. C.
 7. Vidgad etableringsfrihet för nya medier. U.
 8. UD:s presstjänst. UD.
 9. Särskild inkomstskatt för utländska artister m.fl. Fi.
 10. Två nya treåriga linjer. U.
 11. Hushållssparandet - Huvudrapport från Spardelegationens sparundersökning. Fi.
 12. Den regionala problembilden. A.
 13. Mångfald mot enfald. Del 1. A.
 14. Mångfald mot enfald. Del 2. Lagstiftning och rättsfrågor. A.
 15. Storstads trafik 2 - Bakgrundsmaterial. K.
 16. Kostnadsutveckling och konkurrens i banksektorn. Fi.
 17. Risker och skydd för befolkningen. Fö.
 18. SÄPO - Säkerhetspolisens arbetsmetoder. C.
 19. Regionalpolitikens förutsättningar. A.
 20. Tullregisterlag m.m. Fi.
 21. Sätt värde på miljön - miljöavgifter på svavel och klor. ME.
 22. Censurlagen - en modernisering av biografförordningen. U.
 23. Parkeringsköp. Bo.
 24. Statligt finansiellt stöd? I.
 25. Rapporter till finansieringsutredningen. I.
 26. Kustbevakningens roll i den framtida sjöövervakningen. Fi.
 27. Forskning vid de mindre och medelstora högskolorna. U.
 28. Utbildningar för framtidens tandvård. U.
 29. Samarbete kring klinisk utbildning och forskning inför 90-talet. U.
 30. Professorstillsättning. En översyn av proceduren vid tillsättning av professorstjänster. U.
 31. Statens mät- och provstyrelse. I.
 32. Miljöprojekt Göteborg - för ett renare Hisingen. ME.
 33. Reformerad inkomstbeskattning
 - Skattereformens huvudlinjer. Del 1.
 - Inkomst av kapital. Del 2.
 - Inkomst av tjänst, lagtext och kommentarer. Del 3.
 - Bilagor, expertrapporter. Del 4. Fi.
 34. Reformerad företagsbeskattning
 - Motiv och lagförslag. Del 1.
 - Expertrapporter. Del 2. Fi.
 35. Reformerad mervärdesskatt m.m.
 - Motiv. Del 1.
 - Lagtext och bilagor. Del 2. Fi.
 36. Inflationskorrigerad inkomstbeskattning. Fi.
 37. Utländska förvärv av Svenska företag - en studie av utvecklingen. I.
 38. Det nya skatteförslaget - sammanfattning av skatteutredningarnas betänkanden. Fi.
 39. Hjälpmedelsverksamhetens utveckling - kartläggning och bedömning. S.
 40. Datorisering av tullrutinerna - slutrapport. Fi.
 41. Samerätt och sameting. Ju.
 42. Det civila försvaret. Del 1.
 - Det civila försvaret. Del 2. Författningstext. Fö.
 43. Storstads trafik 3 - Bilavgifter. K.
 44. Översyn av vapenlagstiftningen. Ju.
 45. Standardiseringens roll i EFTA/EG - samarbetet. I.
 46. Arméns utveckling och försvarets planeringssystem. Fö.
 47. Hjälpmedelsverksamhetens utveckling - Bilagor. S.
 48. Energiforskning för framtiden. ME.
 49. Energiforskning för framtiden. Bilagor. ME.
 50. Stiftelser för samverkan. U.
 51. Den gravida kvinnan och fostret - två individer. Om fosterdiagnostik. Om sena aborter. Ju.
 52. Det statliga energiforskningsprogrammet - aktörer inom energisektorn. ME.
 53. Arbetstid och välfärd.
 - Arbetstid och välfärd. Bilagedel A.
 - Arbetstid och välfärd. Bilagedel B. A.
 54. Rätt till gymnasieutbildning för svårt rörelsehindrade ungdomar. S.
 55. Fungerande regioner i samspel. A.
 56. Fiskprisregleringen och fiskeriadministrationen. JO.
 57. DO och Nämnden mot etnisk diskriminering
 - de tre första åren.
 58. Undantagandepensionärernas ekonomi. S.
 59. Nominering av redovisningskonsulter. C.
 60. Huvudbetänkande från alternativmedicinkommittén. S.
 61. Hälsohem. S.
 62. Alternativa terapier i Sverige. S.
 63. Värdering av alternativmedicinska teknologier. S.
 64. Kommunalbot. C.
 65. Staten i geografien. A.
-

Statens offentliga utredningar 1989

Kronologisk förteckning

- 66. Begreppet krigsmateriel. UD.
- 67. Levnadsvillkor i storstadsregioner. SB.
- 68. Storstadens partier och valdeltagande 1948-1988. SB.
- 69. Storstadsregioner i förändring. SB.
- 70. Storstädernas arbetsmarknad. SB.
- 71. Ny bostadsfinansiering. Bo.
- 72. Värdepappersmarknaden i framtiden. Fi.
- 73. TV - politiken. U.
- 74. Forskningsetisk prövning. Organisation, information och utbildning. U.
- 75. Etisk granskning av medicinsk forskning. De forskningsetiska kommittéernas verksamhet. U.
- 76. Att förebygga ALLERGI / överkänslighet. S.
- 77. Expertbilaga. Beskrivningar av ALLERGI / överkänslighet. S.
- 78. Statistikbilaga. Omfattning av ALLERGI / överkänslighet. S.
- 79. Storstadstrafik 4 - Ytterligare bakgrundsmaterial. K.
- 80. Förenklad handläggning hos HSAN m.m. S.
- 81. Ny generalklausul mot skatteflykt. Fi.
- 82. Nedsättning av energiskatter. ME.

Statens offentliga utredningar 1989

Systematisk förteckning

Statsrådsberedningen

- Levnadsvillkor i storadsregioner. [67]
- Storstadens partier och valdeltagande 1948-1988. [68]
- Storadsregioner i förändring. [69]
- Storstädernas arbetsmarknad. [70]

Justitiedepartementet

- Samerätt och sameting. [41]
- Översyn av vapenlagstiftningen. [44]
- Den gravida kvinnan och fostret - två individer. Om fosterdiagnostik. Om sena aborter. [51]

Utrikesdepartementet

- UD:s presstjänst. [8]
- Begreppet krigsmateriel. [66]

Försvarsdepartementet

- Risker och skydd för befolkningen. [17]
- Det civila försvaret. Del 1. [42]
- Det civila försvaret. Del 2. Författningstext. [42]
- Arméns utveckling och försvarets planeringssystem. [46]

Socialdepartementet

- Hjälpmedelsverksamhetens utveckling - kartläggning och bedömning. [39]
- Hjälpmedelsverksamhetens utveckling - Bilagor. [47]
- Rätt till gymnasieutbildning för svårt rörelsehindrade ungdomar. [54]
- Undantagandepensionärernas ekonomi. [58]
- Huvudbetänkande från alternativmedicinkommittén. [60]
- Hälsohem. [61]
- Alternativa terapier i Sverige. [62]
- Värdering av alternativmedicinska teknologier. [63]
- Att förebygga ALLERGI / överkänslighet. [76]
- Expertbilaga. Beskrivningar av ALLERGI / överkänslighet. [77]
- Statistikbilaga. Omfattning av ALLERGI / överkänslighet. [78]
- Förenklad handläggning hos HSN m.m. [80]

Kommunikationsdepartementet

- Fasta Öresundsförbindelser. [4]
- Storstadstrafik 2 - Bakgrundsmaterial. [15]
- Storstadstrafik 3 - Bilavgifter. [43]

- Storstadstrafik 4 - Ytterligare bakgrundsmaterial. [79]

Finansdepartementet

- Beskattning av fåmansföretag. [2]
- Särskild inkomstskatt för utländska artister m.fl. [9]
- Hushållsparandet - Huvudrapport från Spardelegationens sparundersökning. [11]
- Kostnadsutveckling och konkurrens i banksektorn. [16]
- Tullregisterlag m.m. [20]
- Kustbevakningens roll i den framtida sjöövervakningen. [26]
- Reformerad inkomstbeskattning
 - Skattereformens huvudlinjer. Del 1. [33]
 - Inkomst av kapital. Del 2. [33]
 - Inkomst av tjänst, lagtext och kommentarer. Del 3. [33]
 - Bilagor, expertrapporter. Del 4. [33]
- Reformerad företagsbeskattning
 - Motiv och lagförslag. Del 1. [34]
 - Expertrapporter. Del 2. [34]
- Reformerad mervärdeskatt m.m.
 - Motiv. Del 1. [35]
 - Lagtext och bilagor. Del 2. [35]
- Inflationskorrigerad inkomstbeskattning. [36]
- Det nya skatteförslaget - sammanfattning av skatteutredningarnas betänkanden. [38]
- Datorisering av tullrutinerna - slutrapport. [40]
- Värdepappersmarknaden i framtiden. [72]
- Ny generalklausul mot skatteflykt. [81]

Utbildningsdepartementet

- Vidgad etableringsfrihet för nya medier. [7]
- Två nya treåriga linjer. [10]
- Censurlagen - en modernisering av biografförordningen. [22]
- Forskning vid de mindre och medelstora högskolorna. [27]
- Utbildningar för framtidens tandvård. [28]
- Samarbete kring klinisk utbildning och forskning inför 90-talet. [29]
- Professorstillsättning. En översyn av proceduren vid tillsättning av professorstjänst. [30]
- Stiftelser för samverkan. [50]
- TV - politiken. [73]
- Forskningsetisk prövning. Organisation, information och utbildning. [74]
- Etisk granskning av medicinsk forskning.
- De forskningsetiska kommittéernas verksamhet. [75]

Statens offentliga utredningar 1989

Systematisk förteckning

Jordbruksdepartementet

Fiskprisregleringen och fiskeriadministrationen. [56]

Det statliga energiforskningsprogrammet - aktörer inom energisektorn. [52]

Nedsättning av energiskatter. [82]

Arbetsmarknadsdepartementet

Den regionala problembilden. [12]

Mångfald mot enfald. Del 1. [13]

Mångfald mot enfald. Del 2.

Lagstiftning och rättsfrågor. [14]

Regionalpolitikens förutsättningar. [19]

Arbetstid och välfärd.

Arbetstid och välfärd. Bilagedel A.

Arbetstid och välfärd. Bilagedel B. [53]

Fungerande regioner i samspel. [55]

DO och Nämnden mot etnisk diskriminering

— de tre första åren. [57]

Staten i geografin. [65]

Industridepartementet

Statligt finansiellt stöd. [24]

Rapporter till finansieringsutredningen. [25]

Statens mät- och provstyrelse. [31]

Utländska förvärv av svenska företag - en studie av utvecklingen. [37]

Standardiseringens roll i EFTA/EG - samarbetet. [45]

Civildepartementet

Rapport av den särskilde utredaren för granskning av hotbilden mot och säkerhetsskyddet kring statsminister Olof Palme. [1]

Integriteten vid statistikproduktion. [3]

Samordnad länsförvaltning. Del 1: Förslag. [5]

Samordnad länsförvaltning. Del 2: Bilagor. [6]

SÄPO - Säkerhetspolisens arbetsmetoder. [18]

Nominering av redovisningskonsulter. [59]

Kommunalbot. [64]

Bostadsdepartementet

Parkeringsköp. [23]

Ny bostadsfinansiering. [71]

Miljö- och energidepartementet

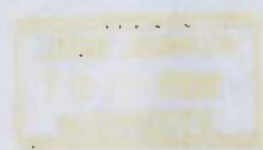
Sätt värde på miljön - miljöavgifter på svavel och klor. [21]

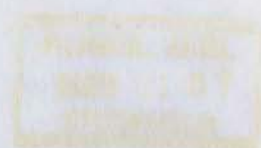
Miljöprojekt Göteborg - för ett renare Hisingen. [32]

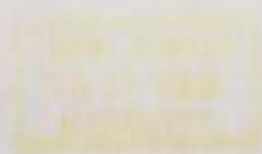
Energiforskning för framtiden. [48]

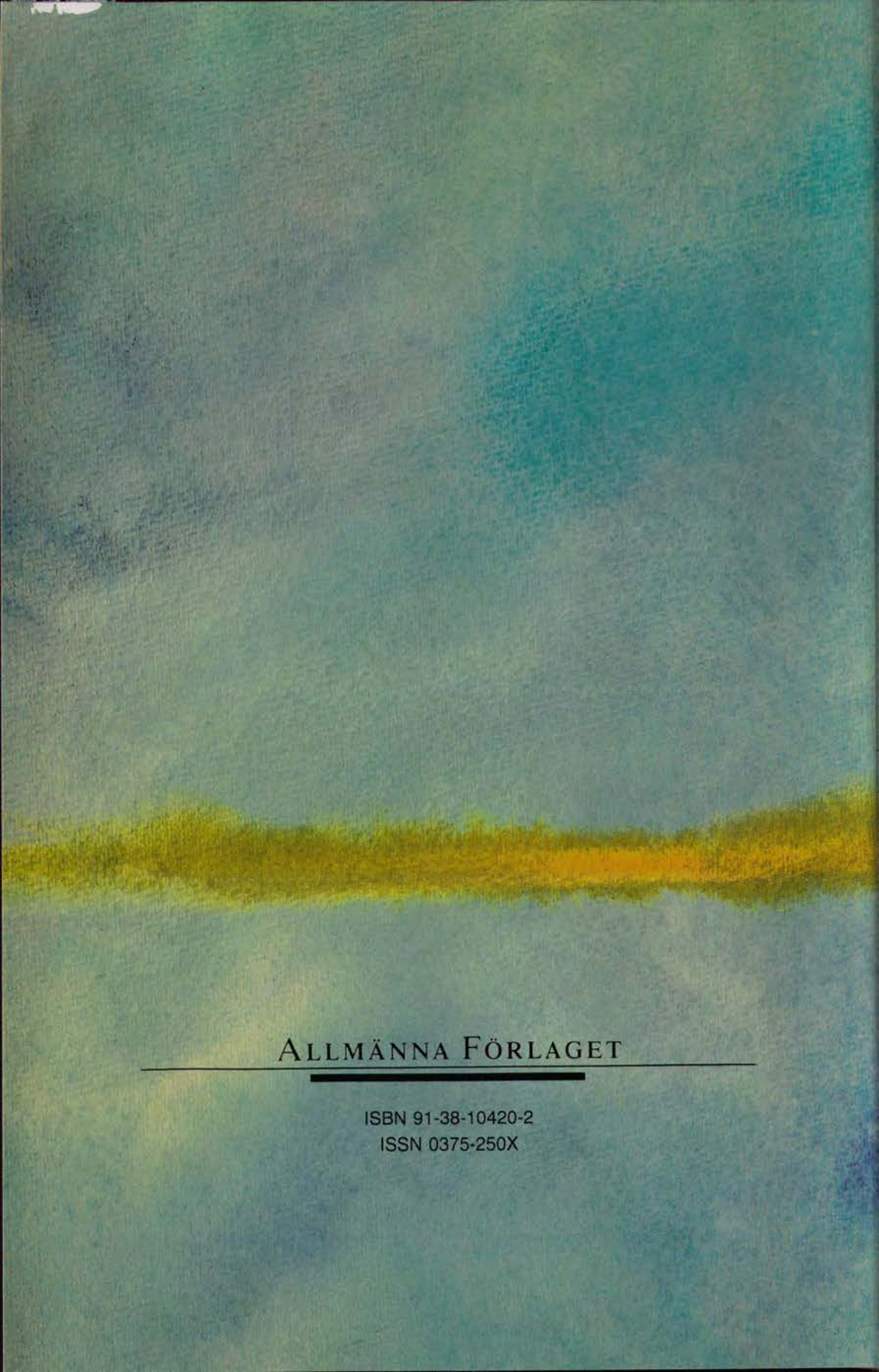
Energiforskning för framtiden. Bilagor. [49]

KUNGL. BIBL.
1989-11-07
STOCKHOLM

ALLMÄNNA FÖRLAGET

ISBN 91-38-10420-2

ISSN 0375-250X